

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradní a krajinné architektury

VODA V DETAILU MĚSTSKÉHO ZAHRADNÍHO PARTERU

Diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. Jana Stejskalová

Autor práce: Bc. Kateřina Dlabalová

2010

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Voda v detailu městského zahradního parteru vypracovala samostatně a použila jsem jen pramenů, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

V Praze dne: 2. 4. 2010

Bc. Kateřina Dlabalová

Poděkování:

Ráda bych poděkovala za pomoc a věcné připomínky při zpracovávání této diplomové práce mé vedoucí práce Ing. Janě Stejskalové. Také bych chtěla poděkovat svému manželovi, Pavlovi Dlabalovi, za podporu a nesmírnou trpělivost během celého mého studia.

S o u h r n

Tato diplomová práce na téma Voda v detailu městského zahradního parteru nahlíží na problematiku vodních prvků ve městě z několika hledisek, čímž je práce velmi komplexní a zajímavá. Právě proto jsem si toto téma zvolila.

Úvodní kapitolou literární rešerše je Estetika vody ve městě, která vyzdvihuje kladné působení vody na člověka. K pochopení současného stavu využití vodních prvků ve veřejném prostoru, popisuji v další kapitole také jejich výskyt a použití v historii. Jednotlivé historické etapy stručně charakterizuji, blíže poté pojednávám o vodních prvcích v daném období. Třetí kapitola se týká současného využití vodních prvků v městském zahradním parteru. Blíže je specifikuje a poukazuje na jejich vhodné či nevhodné zakomponování do prostoru. Poslední kapitola velmi okrajově pojednává o základních pravidlech sadovnické úpravy měst.

Speciální část mé diplomové práce kompozičně a sociologicky vyhodnocuje všechny vodní prvky v městském parteru Prahy 6. Vyhodnocení jednotlivých 11 prvků se skládá z grafické analýzy a slovního hodnocení, nacházející se v oddělené Přílohové části. K tomuto hodnocení jsem navrhla vlastní metodiku, protože v současnosti žádné objektivní hodnocení vodních prvků neexistuje. Vše pak shrnuji v textové části, kde vyzdvihuji klady a poukazuji na problémy. Doporučuji také případná řešení. Ze zjištěných skutečností vyplývá, že MČ Praha 6 obsahuje velmi různorodou sbírku vodních prvků v městském parteru, na kterých se postupem času projeví jednotlivé nedostatky stávající nefunkčností prvků.

Druhá kapitola Speciální části popisuje podrobnosti letos se realizujících pražských projektů s vodním prvkem v městském zahradním parteru. Jedná se o projekty na Praze 5, Praze 10 a Praze 15. Pro názornost jsou v příloze zobrazeny některé jejich součásti. Z těchto projektů můžeme usuzovat současné trendy použití vodních prvků jako jsou například atraktivnost, interaktivnost, pravidelné tvary, používání vodních stříků, betonu, dřeva apod.

Poslední kapitola se týká ideové studie, tedy sadovnické úpravy vybraného místa s použitím vodního prvku, kterou jsem navrhla na základě informací literární rešerše a zjištěných skutečností z předchozích kapitol Speciální části. Součástí je kromě vytvoření vhodných podkladů také návrh zahradně architektonického řešení a vizualizace.

V oddělené Přílohové části se nachází také fotodokumentace. Ta odborným komentářem zpracovává typologii vodních prvků, jejich zasazení do městského parteru a jejich vazby na širší urbanismus města. Může sloužit také jako inspirace.

klíčová slova: **město, parter, vodní prvek, kašna, fontána, bazén**

Summary

My thesis topic Water in a detail of a city garden parterre looks at issues of water elements in several respects, making the work very complex and interesting. That's why I chose this topic.

Introductory chapter is a literature review Aesthetics of water in the city, which highlights the positive effects of water on humans. To understand the current state use of water features in public spaces, is described in the next chapter their occurrence and use in history. Various historical stages I briefly describe, then I discuss further the elements of water in a given period. The third chapter covers the current use of water elements in city garden parterre. Closer is specified and points to the appropriate or inappropriate incorporate into the space. The last chapter deals with a very marginal basic rules adjustments of cities.

A Special part of my thesis composition and sociological evaluation all water features in urban neighbourhood Prague 6. Evaluation of 11 elements consisting of graphical analysis and verbal rating, located in Special part. For this evaluation, I propose my own methodology, because at present no objective assessment of water elements exist. Everything is summarized in the text section, which highlights pros and present problems. I also recommend possible solutions. From the established facts show that the Prague 6 contains a diverse collection of water elements in city parterre, on which over time have shown the shortcomings of individual elements of the current malfunctioning.

The second chapter of the Special part describes the details projects in Prague realize this year, accounting for a water element in the city garden parterre. This is a project in Prague 5, Prague 10 and Prague 15. For illustration are shown in supplement some of their components. Of these projects, we can deduce the current trends in the use of water features such as attractiveness, interactivity, regular shapes, using water jets, concrete, wood, etc.

The last chapter concerns the ideological study, landscape adjustments selected place using a water element, which I proposed on the basis of information literature review and the findings from previous chapters, the Special part. Part is in addition to the creation of appropriate documentation including a proposal for architectural design and visualization.

In a separate Supplement section are also photographs. This expert commentary process typology of water elements, their integration into the municipal parterre, and their links to the wider urban cities. It may also serve as an inspiration.

Keywords: city, parterre, a water feature, fountain, fountain, swimming pool

O b s a h

1.	Úvod	10
2.	Cíl práce.....	11
3.	Literární rešerše.....	12
3.1.	Estetika vody ve městě	12
3.2.	Historie a vývoj vodních prvků ve veřejném prostoru	14
3.2.1.	Starověk	14
3.2.1.1.	Střední východ	14
3.2.1.2.	Jižní Asie.....	16
3.2.1.3.	Středomoří	16
3.2.2.	Středověk	18
3.2.2.1.	Románský sloh.....	18
3.2.2.2.	Gotika.....	19
3.2.3.	Novověk.....	20
3.2.3.1.	Renesance	20
3.2.3.2.	Baroko.....	22
3.2.3.3.	Klasicismus	24
3.2.3.4.	Empír	25
3.2.3.5.	19. století.....	26
3.2.4.	Moderní dějiny.....	28
3.3.	Vodní prvky v městském zahradním parteru	29
3.3.1.	Kašna	30
3.3.2.	Fontána.....	31
3.3.2.1.	Umístění fontány.....	31
3.3.2.2.	Vzhled fontány.....	32
3.3.3.	Bazén	34
3.3.3.1.	Umístění bazénu	35
3.3.3.2.	Vzhled bazénu.....	36
3.3.4.	Vodní hrátky	38
3.3.5.	Velké projekty s vodními prvky	39
3.4.	Sadovnická úprava měst	40
4.	Metodika práce	43
4.1.	Hodnocení vodního prvku v městském zahradním parteru městské části Praha 6 ...	43

4.1.1.	Grafická analýza	44
4.1.2.	Slovní hodnocení	45
4.1.3.	Souhrnné hodnocení vodních prvků v městském zahradním parteru Praha 6 ..	49
4.2.	Vybrané soudobé projekty pražských městských částí.....	49
4.3.	Ideová studie	50
5.	Výsledky.....	51
5.1.	Hodnocení vodního prvku v městském zahradním parteru městské části Praha 6 ...	51
5.1.1.	Fontána v areálu ČZU	51
5.1.2.	Bazény na Sibiřském náměstí	52
5.1.3.	Fontána v prostoru ČVUT	53
5.1.4.	Kaskádová fontána před hotelem Diplomat.....	54
5.1.5.	Kruhová fontána před hotelem Diplomat	55
5.1.6.	Fontána mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova.....	56
5.1.7.	Bazény u Strahovského stadionu	57
5.1.8.	Bazén v Kusé ulici	58
5.1.9.	Fontána u někdejšího sídla firmy Koospol	59
5.1.10.	Fontána v ulici Vlastina	60
5.1.11.	Vodní stříky na sídlišti Dědina	61
5.2.	Vybrané soudobé projekty pražských městských částí.....	63
5.2.1.	Praha 5 – Oprava Tilleho náměstí.....	63
5.2.2.	Praha 10 – Park Chrповá	64
5.2.3.	Praha 15 – Centrální park Veronské náměstí.....	65
5.3.	Ideová studie	66
5.3.1.	Širší vztahy	67
5.3.2.	Kontext.....	67
5.3.3.	Stávající stav	67
5.3.4.	Prostorová a provozní analýza	68
5.3.5.	Zahradně architektonické řešení	69
6.	Diskuse	73
7.	Závěr	76
8.	Seznam literatury.....	77

S e z n a m p ř í l o h

Přílohy se nacházejí v oddělené Přílohové části diplomové práce.

Vodní prvky v městském parteru Prahy 6

1. Rozmístění vodních prvků

Charakteristika vodních prvků v městském parteru Prahy 6 (*.A) a Analýza prostředí vodních prvků v městském parteru Prahy 6 (*.B)

- 2.A Fontána v areálu ČZU
- 2.B Fontána v areálu ČZU
- 3.A Bazény na Sibiřském náměstí
- 3.B Bazény na Sibiřském náměstí
- 4.A Fontána v prostoru ČVUT
- 4.B Fontána v prostoru ČVUT
- 5.A Kaskádová fontána před hotelem Diplomat
- 5.B Kaskádová fontána před hotelem Diplomat
- 6.A Kruhová fontána před hotelem Diplomat
- 6.B Kruhová fontána před hotelem Diplomat
- 7.A Fontána mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova
- 7.B Fontána mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova
- 8.A Bazény u Strahovského stadionu
- 8.B Bazény u Strahovského stadionu
- 9.A Bazén v Kusé ulici
- 9.B Bazén v Kusé ulici
- 10.A Fontána u někdejšího sídla firmy Koospol
- 10.B Fontána u někdejšího sídla firmy Koospol
- 11.A Fontána v ulici Vlastina
- 11.B Fontána v ulici Vlastina
- 12.A Vodní stříky na sídlišti Dědina
- 12.B Vodní stříky na sídlišti Dědina

Soudobé projekty pražských městských částí

13. Praha 5 – Oprava Tilleho náměstí
14. Praha 10 – Park Chrpová
15. Praha 15 – Centrální park Veronské náměstí

Ideová studie

16. Širší vztahy
17. Kontext
18. Stávající stav
19. Provozní a prostorová analýza
20. Zahradně architektonické řešení
21. Inspirační fotografie
22. Perspektivní pohled 1
23. Perspektivní pohled 2
24. Perspektivní pohled 3
25. Perspektivní pohled 4
26. Pohled z ptačí perspektivy
27. Osazovací plán

Fotodokumentace

28. Historie a vývoj vodních prvků 1 (Maurské zahrady, Gotika, Renaissance)
29. Historie a vývoj vodních prvků 2 (Baroko)
30. Historie a vývoj vodních prvků 3 (Francouzské baroko)
31. Historie a vývoj vodních prvků 4 (Klasicismus, Historismus)
32. Využití vodních prvků ve městě 1 (Kašny)
33. Využití vodních prvků ve městě 2 (Fontány)
34. Využití vodních prvků ve městě 3 (Tvary vodotrysků)
35. Využití vodních prvků ve městě 4 (Vodní stříky)
36. Využití vodních prvků ve městě 5 (Vodní hrátky)
37. Využití vodních prvků ve městě 6 (Pítka)
38. Ideová studie – stávající stav 1
39. Ideová studie – stávající stav 2

1. ÚVOD

Vodní prvky mají v městském zahradním parteru své místo již od vzniku prvních osad. Tato práce zhodnocuje jejich použití jak v historii, tak v současnosti. Jejich podoby a formy se v jednotlivých etapách měnily a i v dnešní době mají charakteristickou podobu. Proto je jejich vzájemné srovnání zajímavé a poučné. Dříve měly vodní prvky funkci užitkovou, dnes se prosazuje funkce okrasná. Ve městech nalezneme jak pozůstalé historické prvky, tak nově zbudované. Jejich současný stav je však mnohdy problematický a to nejen co se týče vzhledu, ale i konkrétního umístění. Je tedy třeba zjistit tyto problémy a jejich příčiny, abychom se z nich mohli poučit.

2. CÍL PRÁCE

Cílem práce je zpracování typologie vodních prvků, jejich zasazení do městského parteru a jejich vazby na širší urbanismus města na základě zhodnocení historie a vývoje vodních prvků ve veřejném prostoru a získání přehledu z dostupné literatury o současných vodních prvcích v městském zahradním parteru.

Cílem práce je také kompoziční a sociologické vyhodnocení vybraných lokalit, vypracování ideového návrhu vodního prvku a jeho vegetačních úprav ve vybrané lokalitě.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1. ESTETIKA VODY VE MĚSTĚ

Život lidstva je spjat s vodou již od prvopočátku (Helberg, 1999). Voda byla a je nezbytnou podmínkou pro přežití člověka, a proto se již první kmeny a později osady soustřeďovaly poblíž řek či jezer (Swindells a Mason, 2004). Voda se také stala nedílnou součástí mystických a náboženských obřadů (Helberg, 1999).

Nyní má mnoho dalších funkcí. Slouží jako pitná voda, výrobní síla (Helberg, 1999), levný zdroj energie (Sedlák, 2005), používá se pro zavlažování, čisticí účely a v neposlední řadě se jedná o dopravní prostředek (Helberg, 1999).

V zahradní a krajinářské tvorbě má vodní prvek nemenší význam. Při vstupu do městského zahradního parteru spočine zrak pozorovatele nejprve na vodním elementu. Přitahuje pozornost, láká k posezení (Helberg, 1999) a prohlédnutí (Christmann, 2006). Vodní plocha je přirozenou sadovnickou dominantou. Její užší estetický význam spočívá v barevnosti a „tvarovosti“ (Mareček, 1992). S velkou pravděpodobností se bude centrum dění nacházet právě v její blízkosti. Voda bývá zdrojem zábavy a vytváří příjemnou atmosféru (Francis, 2001).

Na člověka má voda uklidňující (Hackstein a Wehmeyer, 2006) a relaxační účinky (Sedlák, 2005). V dnešní uspěchané době vytváří poklidnou atmosféru a pomáhá načerpat energii, čímž má příznivý účinek na naše zdraví (Sedlák, 2005).

Její dojem je nejen estetický, tedy zrakový, ale dynamická voda působí na více smyslů (Hackstein a Wehmeyer, 2006). Kašna či fontána s tekoucí vodou ihned upoutá naši pozornost (Ederer, 2004). Působení tekoucí a tryskající vody spočívá v jejím pohybu, třpytu a zvuku (Jansa a kol., 1961). Zvuky jako bublání a šplouchání zklidňují (Francis, 2001) a účinně akusticky podmalovávají působnost prostředí (Mareček, 1992). Smazávají zřetelnost jiných zvuků (zejména hovoru) a jsou tedy velmi přijatelným rušícím prvkem. Dávají podněty k různým asociačním představám a dotváří požadovanou výtvarnou atmosféru celé vodní scenerie (Mareček, 1992). Dynamičnost vytváří také vítr, který čeří hladinu vody (Christmann, 2006). Přírodním dynamickým prvkem jsou kaskády (Hackstein a Wehmeyer, 2006).

Vodní prostředí nám někdy umožní použití rozmanitějšího sortimentu rostlin. Květy přináší barvy a nové dojmy, jejich vůně pak potěší náš další smysl – čich. (Hackstein a Wehmeyer, 2006)

Vodní prvek magicky přitahuje pozornost dospělých (Francis, 2001) a o to více dráždí dětskou zvědavost. Pro děti je důležitým prvkem. Může být součástí her, ale také vhodným nástrojem k učení (Hackstein a Wehmeyer, 2006).

Voda vzhledem ke svým fyzikálně-chemickým vlastnostem udržuje teplotní stálost okolního prostředí. V letním období teplotu snižuje, zvlhčuje vzduch a má osvěžující účinky. (Hackstein a Wehmeyer, 2006)

Ze sadovnického hlediska se jedná o živý kompoziční prvek. Rozčleňuje parter na menší části. Její barva se řadí mezi studené. Tyto barvy jsou zklidňující, pasivní (Mareček, 1992) a tvoří vhodné doplňky pro prvky teplých barev (Mareček a kol., 1975). Po obloze je to druhý nejsvětlejší prvek v kompozici (Mareček a kol., 1975). Stojatá vodní plocha je výraznou horizontální tvarovou linií, a proto je vhodné doplnit ji liniemi vertikálními a vytvořit tak kontrast. Zvláštností vodního elementu je zrcadlení, při kterém se zdvojnásobuje efekt odražených se předmětů (Mareček, 1992). Stojatá voda příjemně působí svou klidnou, světlou a lesklou hladinou i zrcadlením oblohy a okolí (Jansa a kol., 1961). Důležitá je však čistota vody, jinak má voda efekt opačný, negativní (Mareček, 1992).

Kašny, fontány a i některé studny dnes vnímáme spíše jen jako umělecká díla s nespornou estetickou hodnotou a zapomínáme, že jsou to zároveň i zařízení technická (Ederer, 2004). Voda je vhodným prvkem v každé kompozici vzhledem k její mnohofunkčnosti a mnohostrannému využití. Mnohdy se, a to především v minulosti, jednalo o módní záležitost (Helberg, 1999).

Dnes je provoz vodního prvku závislý na počasí. V našich klimatických podmínkách bývají v provozu zpravidla od 1. května do 30. září, někdy již od dubna do října, a to většinou mezi 6:00 a 24:00 hod. V zimním období jsou prvky bez vody a jsou zabezpečeny proti mrazu i poškození, nejlépe dřevěnou nebo plechovou stříškou. (Ederer, 2004)

3.2. HISTORIE A VÝVOJ VODNÍCH PRVKŮ VE VEŘEJNÉM PROSTORU

Architektura vodních prvků ve veřejném prostoru navazuje na slohově významnou vývojovou řadu, která je nedílnou součástí hradů, zámků, klášterních areálů, šlechtických paláců, měšťanských domů a vil i městských aglomerací (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Je třeba si však uvědomit, že se jednotlivé slohy nestřídají, ale po určitou dobu jdou na sebe navazující slohy souběžně. Starší sloh může také ještě dlouho doznívat na venkově (Herout, 1975). Především prvotní vodní prvky nebyly naprosto veřejně přístupné. Přesto na ně později přístupné veřejné vodní prvky navazují a jsou nám inspirací i dnes. Proto se literární rešerše zmiňuje také o nich.

3.2.1. Starověk

3.2.1.1. Střední východ

Důkazy o praktickém, symbolickém či estetickém využívání vody lze nalézt už u raných civilizací (Swindells a Mason, 2004). První civilizace vznikaly v inundačních zónách velkých řek (Egypt u Nilu, Babylónie u Eufratu a Tigrisu) (Stodola a Vaněk, 1987). Voda byla nejdříve nutností, postupně získala funkci zkrášlujícího prvku (Swindells a Mason, 2004).

Již ve starém Egyptě a starověké Mezopotámii uměli vést vodu tak, aby vysoko vystříkovala nebo aby stékala z okrajů vyvýšené vodní mísy (Horst, 1996).

Egyptská zahrada byla formální (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Zmínky o ní pocházejí z doby asi 4000 let př. n. l. (Jansa a kol., 1961). Ústředním motivem byl vodní bazén, který se nacházel ve středu zahrady. V pravoúhlém bazénu, napájeném vodou z kanálů, žily ryby a na jeho březích hnízdili ptáci (Kavka a kol., 1970). Vodní plochy a vodotrysky zmírňovaly teplotu ovzduší a zároveň poskytovaly vláhu porostům (Jansa a kol., 1961).

Také starověká Mezopotámie byla vysoce vyspělou civilizací (Kavka a kol., 1970). I zde se jednalo o zahrady formální (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Za nejproslulejší jsou považovány terasové zahrady královského paláce v Babylonu, které patří k jednomu ze sedmi divů světa (Kavka a kol., 1970).

Ve starověké Persii, dnešním Íránu, kde jsou podobné geografické podmínky jako v Egyptě (Swindells a Mason, 2004), vznikaly zahrady formální (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Zahrada měla podobu uzavřeného čtverce, který byl dvěma kanály rozdělený na čtyři další dílčí čtverce. Jednotlivé kvadranty byly protkány sítěmi zavlažovacích a okrasných kanálů, rostla zde spousta květin a ovocných stromů. Ve středu zahrady se nacházela fontána, jezírko nebo altán. V době, kdy muslimští Arabové dobyli Persii, sloužil základní plán perských zahrad jako prototyp islámské zahrady. Arabové také převzali některé další prvky jejich kultury. Toto pojetí se spolu s islámem šířilo do Sýrie, Egypta, severní Afriky, Španělska, Turecka a Indie (Swindells a Mason, 2004).

Jansa a kol. (1961) se zmiňuje o fénických zahradách. Ty byly pravidelné, měly bohaté uspořádání a barevnost. Kromě soukromých zahrad byly zakládány také veřejné zahrady a parky, upravováno bylo okolí chrámů, paláců, sportovních zařízení a měšťanským domů.

Od Indie až po Pyrenejský poloostrov se objevují islámské zahrady (Kavka a kol., 1970). Z kompozičních prvků se nejvýrazněji rozvíjí voda (Kavka a kol., 1970), která zde hrála zásadní roli (Swindells a Mason, 2004). Islámští architekti začlenili praktický systém uskladňování vody a zavlažování do architektonické struktury. Zavlažovací kanály, které byly odkryté, utvářely základní rámec charakteristického stylu zahrad (Swindells a Mason, 2004). Kolem kanálů vedly pěšiny a rostliny, jenž společně s vodními plochami tvořily přesné geometrické tvary (Robinson, 2006). Uplatňoval se zde motiv vodního zrcadla na ose. Klidná vodní zrcadla se tak střídala s duhovým třpytem fontán a šuměním umělých vodopádů (Kavka a kol., 1970).

Vliv islámských zahrad se rozšířil až do jižního Španělska (Stodola a Vaněk, 1987). Tyto zahrady nazýváme maurské (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999) (viz příloha 28. Fotodokumentace – Historie a vývoj vodních prvků 1). Jedná se o typ formální zahrady, která má také silnou vodní složku. Důraz je kladen na střední osu, která je vyzdvížena obvykle linií vodního kanálku, nad nímž vodotrysky vytvářejí klenbu, nebo zdůrazněním středu plochy, což je pak podtrženo dominantní kašnou často o několika patrech okrouhlých vodních mís

(Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Maurové používali i padající nebo vystřikující vodu, a proto umísťovali v zahradách kamenné nádržky Vytvořili tak vkusné a trvalé vzory, které se po dlouhé věky napodobují (Horst, 1996). Voda byla užita v kaskádách, vodních schodech i v klidných velkých plochách (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Ke zvýšení působivosti byly stěny bazénů obkládány modrozelenými dlaždicemi a jejich okolí osazeno bílými a modrými květinami (Jansa a kol., 1961). Některé maurské zahrady jsou ve Španělsku dodnes dochovány. Za vrchol maurského umění je považována Alhambra (Swindells a Mason, 2004) v Andalusii (Horst, 1996) a letní palác Generalife, který se pyšní mnoha jezírky, fontánami i vodním schodištěm (Swindells a Mason, 2004).

3.2.1.2. Jižní Asie

Zahrady staré Indie jsou příznačné svým přepychem (Kavka a kol., 1970). Staří Indové budovali ve svých zahradách vodní koryta chadary (= šál), jejichž vyřezávaný nerovný povrch zvýrazňoval texturu tekoucí vody a umocňoval tak její vizuální účinek (Swindells a Mason, 2004). Kanály byly uspořádány do geometrických vzorů (Robinson, 2006). Chadary se pak znovu objevily v zahradách renesanční Itálie a používají se i v soudobé architektuře (Swindells a Mason, 2004).

Indické zahrady vynikaly zejména využíváním horských svahů pro vytvoření tlaku vody potřebného k fungování fontán a chrličů (Robinson, 2006). Vytvářely se čtvercové bazény, které byly rozsáhlé a sloužily jako lázně (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Indové také mistrně používali barev, kterými zvyšovali působnost některých částí zahrad (např. chlad vody byl zdůrazněn modře kvetoucími rostlinami (Jansa a kol., 1961).

Většina domů ve městě měla studnu, mnohé dokonce bazén. V pozdějších staletích byl nejvyšší budovou chrám, kolem kterého se nacházely vodní nádrže, symboly oceánů (např. v Sánčí a v Bhárhutu). (Černá, 1996)

3.2.1.3. Středomoří

Evropská civilizace na rozdíl od již zmíněných zemí má jiné, racionální a účelovější pojetí vodní nádrže v domě a na zahradě. Ve starověkém Řecku souvisí umístění nádrže na vodu s koncepcí stavby domu (Stodola a Vaněk, 1987). Obytný dům byl rozložen kolem

jednoduchého peristylu, v jehož středu byla vodní nádrž (Kavka a kol., 1970). V teplých jižních zemích je třeba zchladit a zvlhčit obytné prostředí, proto zde začaly vznikat nejrůznější kaskády, vodní nádrže a fontány, jenž jsou typické pro zahrady jižních národů (Mareček a kol., 1975). Voda byla rozvedena potrubím do nádob, ty časem ozdobily sochy, jimiž někdy protékala voda a vytvářela pramínky (Swindells a Mason, 2004). Během helénistického období, které nastalo za vlády Alexandra Velikého (Swindells a Mason, 2004) se v zahradách prosazují stále náročnější dekorace jako fontány, bazény a lázně (Kavka a kol., 1970), vznikaly akvadukty a vodní systémy (Swindells a Mason, 2004).

Na frekventovaných místech se kašny a fontány také budovaly. Měly zde dvojí funkci – dodávat obyvatelstvu pitnou vodu a zkrášlovat své okolí. (Ederer, 2004)

Nestejně společenské zřízení ve starém Řecku způsobilo i rozdílnost v úpravě zahrad a parků. Na území s demokratickým společenským zřízením byly zakládány veřejné účelové sadovnické úpravy, kdežto v aristokratické části byly budovány přepychové zahrady a parky u paláců a vil boháčů. (Jansa a kol., 1961)

Staří Římané také zakládali zahrady soukromé i veřejné (Jansa a kol., 1961) a až marnotratně používali vodu v kombinaci se sochami a vzácnými rostlinami (Robinson, 2006). Systém akvaduktů jim umožňoval neomezené využívání vody nejen v zahradách, ale i v fontánách a lázních. Tak se i Řím stal městem fontán. Fontány byly velkolepé stavby a zdobily je sochy bohů a nymf. V dobách Říše římské zde bylo více než tisíc fontán a zhruba stejný počet lázní. Dnes však jde v Římě už jen o chabý odlesk (Swindells a Mason, 2004).

Římské zahrady navazovaly na zkušenosti Etrusků (Kavka a kol., 1970) a starých Řeků (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Jedná se o formální zahrady s pravidelným rozvržením půdorysu a symetrickou kázní (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999).

Ve středu patricijských vil ve Starém Římě byl vnitřní dvůr (cavaedium nebo atrium) s trávínkem a květinami (Stodola a Vaněk, 1987), kde se soustřeďoval rodinný život (Kavka a kol., 1970). Uprostřed vil se nacházela umělá vodní nádrž (Stodola a Vaněk, 1987) nebo jímka na déšť (impluvium) (Kavka a kol., 1970). Domy bohatých Římanů se v době republiky a císařství rozšiřovaly o náročný a sloupový peristyl s architektonickou zahrádkou, bohatě vybavenou zelení v nádobách a bazénem (Kavka a kol., 1970). Bazén byl oživen rybami, nikami a fontánou, sochařskou výzdobou, malou kaskádou (Kavka a kol., 1970) nebo vodotryskem (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999). Významnou dochovanou památkou římské zahrady jsou zbytky vily císaře Hadriana v Tiburu u Říma, dnešním Tivoli (Kavka a kol., 1970).

(Pacáková-Hošťálková a kol., 1999) popisuje byzantské zahrady, jenž byly součástí paláce i veřejných budov. Proslulé bylo jejich umění vodotrysků a vodních hříček. Kašny se stavěly z různobarevných mramorů, někdy z nich tryskalo i víno. Éra byzantské zahrady končí po dobytí hlavního města Byzantion (Cařihrad, dnešní Istanbul) roku 1453.

3.2.2. Středověk

Uplatnění vody bylo ve středověku poměrně omezené. Stavěly se rybníky, studny, nádrže a vodní příkopy. Většina zahrad se nacházela za zdmi klášterů a hradů (Swindells a Mason, 2004), u nichž ve středu plochy, zpravidla dělené na čtyři čtvercová pole, stála studna nebo kašna (Kavka a kol., 1970).

Studánky, studny a kašny s pitnou vodou byly již samozřejmou součástí života lidí, samozřejmou součástí míst, kde se lidé shromažďovali a scházeli, kde nakupovali, kde se bavili, kde intenzivněji žili (Ederer, 2004). Náměstí byla tehdy výlučně ekonomickým prostorem (tržnice, výroční trhy apod.) (Wagner, 1990).

Vodní prvky se nacházely především na rynku, na náměstí, kde stála někdy jenom studna s rumpálem, jindy honosná kašna. Bohatá města si totiž dávala zvláště záležet, aby se pochlubila. Kašna byla vizitkou jejich města a měšťané na ní nešetřili peníze. (Ederer, 2004)

3.2.2.1. Románský sloh

V českých zemích datujeme románský sloh od roku 1100 až do poloviny 13. století (Herout, 1975). Stavby byly budovány po vzoru staveb, které vznikaly na území bývalé říše římské v západní Evropě, proto se dnes tento sloh nazývá románský. Základním stavebním materiálem byl kámen, u nás pak především opukové či pískovcové kvádříky (Hájek, 2000). Život se tehdy soustřeďoval v kmenových hradištích, kde časem vzniklo například město Mělník, Litoměřice, Žatec i Praha (Herout, 1975). Typickými stavbami byly kostely, baziliky (Hájek, 2000), kláštery (Herout, 1975), hrady, dodnes se dochovala i řada románských obytných budov z 12. a začátku 13. století (Hájek, 2000). Románský sloh je skromný, nehýří dekoracemi nebo plastickým členěním stavby. Ornamentika se objevuje na různých

architektonických člancích stavby, jako jsou například spodní plochy klenebních pasů, hlavice sloupů, vlasy, portály. Typický je perlovec¹, vejcovec², pila apod. (Hájek, 2000).

3.2.2.2. Gotika

Do českých zemí pronikla gotika podle (Herout, 1975) ve 2. čtvrtině 13. století, kdy ještě dozníval románský sloh, plně se však projevuje od začátku 14. století. Hájek (2000) ji datuje mezi roky 1230 a 1520 (viz příloha 28. Fotodokumentace – Historie a vývoj vodních prvků 1).

Novým útvarem v osídlení se ve 13. století stávají města. U značné části našich měst se kromě půdorysu dochovala stará zástavba, někdy však jen zbytky a tím původní šířky a směry ulic (Herout, 1975). Parcelace jednotlivých uličních bloků byla provedena tak, že vznikly úzké, ale hluboké parcely s obytným domem při ulici nebo náměstí a s hospodářským zázemím ve dvorové části pozemku. S tímto obdobím souvisí založení Nového Města v Praze roku 1348, Jihlavy, Stříbra, Kutné Hory, Malé Strany, Českých Budějovic, Kolína, Vysokého Mýta, Klatov, Uherského Hradiště, Plzně, přeměna Starého Města pražského, aj. (Hájek, 2000). Staví se opevnění, radnice, měšťanské domy, kostely, kamenné mosty, vzácně se setkáváme i s dalšími stavbami a doplňky jako jsou například kašny (Herout, 1975). Kašny (Černá, 1996) datuje do pozdější fáze gotiky. Nejedna dům měl tehdy ve sklepě vlastní studnu (Herout, 1975).

Oproti románskému slohu došlo v gotice ke změně konstrukčního systému, masivní nosná konstrukce přechází na konstrukci kostrovou. Významným znakem je přechod z křížové klenby na klenbu žebrovou, což znamenalo její odlehčení. Stavebním materiálem je u nás především kámen, lomový i opracovaný, gotika je označována za zlatý věk kamenické práce (Hájek, 2000). Všechny kamenické články byly podle (Herout, 1975) od počátku pestře pomalované. Mezi detaily patří ozdoby opěrného systému, jako byly fiály³, lilie⁴, křížová

---

¹ perlovec = úzký vodorovný ozdobný článek členěný v oblé perlové útvary (Hájek, 2000)

² vejcovec = pásový ornament řeckého původu (Hájek, 2000)

³ fiály = zakončující ozdobný prvek ve formě štíhlého jehlanu (Hájek, 2000)

⁴ lilie = motiv tvaru trojlistého květu (Hájek, 2000)

kytka⁵, poupě, krab, chrlič⁶, konzola, baldachýn⁷ (Hájek, 2000), zvířecí a lidské postavy, hlavy, masky (Herout, 1975), v pozdní gotice se objevují motivy povadlé fiály, sesychajícího listí a pokrouceného větvoří (Hájek, 2000). Důraz byl kladen na vertikály (Herout, 1975).

Významným vodním prvkem je Mojžíšova studna v Dijonu, kterou popisuje Černá (1996). Na konci 14. století ji vytesal Claus Sluter. Radikálně se zde rozešel s přejemností evropského krásného slohu, který se u nás projevil za Václava IV., a vytvořil charakterově rozlišené, velkolepé postavy proroků.

U nás zaujímá výjimečné postavení Kamenná kašna v Kutné hoře (Herout, 1975), kterou zde postavili bohatí měšťané (Černá, 1996).

3.2.3. Novověk

3.2.3.1. Renaissance

Renesanční sloh vznikl v italském Toskáně kolem roku 1420 (Swindells a Mason, 2004) (viz příloha 28. Fotodokumentace – Historie a vývoj vodních prvků 1). V českých zemích se začal projevovat podle Swindells a Mason (2004) od roku 1492, podle Hájka (2000) v čisté podobě kolem roku 1535. Trval zde až do konce 16. století (Swindells a Mason, 2004). Myšlenka renesance je spojena s humanismem, s reformací i s protireformací (Swindells a Mason, 2004). V doslovném překladu znamená znovuzrození, myšleno antického a římského umění (Herout, 1975).

Renesanční města zůstávají ve skladbě gotická, ale mění se jejich vnější vzhled (Herout, 1975). Upravuje se opevnění, vznikají mostecké a vodárenské věže, zvonice, přestavují se radnice, stavějí zámky, paláce, chrámy a nové obytné domy na původní gotické parcelaci (Hájek, 2000). Dle Wagner (1990) se v evropských podmínkách teprve za renesance a baroka stávala náměstí výraznými urbanistickými veličinami.

---

⁵ křížová kytka = vrcholová ozdoba fiály (Hájek, 2000)

⁶ chrlič = vyústění okapu (Hájek, 2000)

⁷ baldachýn = kamenná stříška nad sochou (Hájek, 2000)

Charakteristickými znaky renesance je pravidelnost, osovost, vyváženost (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999), pro výtvarné řešení je typický určitý řád, rytmická členitost (Mareček a kol., 1975).

Detaily korunují architekturu, renesanční arkatura⁸ včetně kladí⁹ se inspiruje v antické architektuře. Častým zakončením fasády je lunetová římsa¹⁰ (Hájek, 2000). Novým přínosem je pilastr¹¹, kuželky neboli balustry, z nichž se sestavují balustrády. Důraz je oproti gotice kladen na horizontální články (Herout, 1975). Renesance rozvinula sochařské podobizny (hlava, poprsí, celá postava, jezdecký pomník), které zdobily zahrady, kašny i fontány (Mráz, 1997). Z ornamentiky se používaly okřídlené andílčí hlavy (Herout, 1975), klasický meandr, emblémy, mušle, festony¹², girlandy, antické karyatidy a hermovky¹³ (Mráz, 1997). Někdy se témata týkala mytologie, dějin a alegorií (Herout, 1975).

Snad teprve v 16. století se začínají objevovat kašny umělecky zdobené, na nichž se podílejí nejlepší kameníci a sochaři (Ederer, 2004), s čímž se shoduje i Pacáková-Hošťálková a kol. (1999), jenž tvrdí, že s vodními díly je spojena sochařská výzdoba kamenných skulptur i kovových plastik. V českých zemích se tak rozvíjelo kamenictví (kašny) a kovolictví (fontány) (Mráz, 1997).

Působivou renesanční kašnu Fonte Gaia s figurální výzdobou vytvořil v Sieně v prvních desetiletích 15. století Jacopo della Quercia (Černá, 1996). Proslulou Rolandovu kašnu v Bratislavě ztvárnil roku 1573 německý sochař Andreas Luttringer (Mráz, 1997).

Významná je Královská zahrada Pražského hradu, u které pozorujeme nejčistší formu renesanční architektury. Před Královským letohrádkem nalezneme giardinetto se Zpívající fontánou (Kavka a kol., 1970), která je odlitá ze zvonoviny Tomášem Jarošem podle návrhu Jacopo Terzia (Černá, 1996). Na Staroměstském náměstí v Praze dal vybudovat roku 1591-1592 primátor Václav Krocín z Drahoberle nejkrásnější mramorovou kašnu. Tato manýristická kašna byla zničena roku 1861. Zbytky jsou v Lapidáriu Národního muzea. Roku

---

⁸ arkatura = opakování arkádového motivu (arkáda = oblouk nesený pilíři nebo sloupy) (Hájek, 2000)

⁹ kladí = soustava vodorovného břevnoví neseného svislými sloupy (Hájek, 2000)

¹⁰ lunetová římsa = vlys, vodorovný ukončovací článek, který má tvar čtvrtkruhového náběhu valené klenby (Hájek, 2000)

¹¹ pilastr = silný plochý článek kolmého půdorysu, přiložený na stěnu (Herout, 1975)

¹² festony = závěsy z listů nebo plodů (Mráz, 1997)

¹³ hermovka = hlava, jejíž poprsí přechází v čtyřboký sokl (Mráz, 1997)

1599 vytvořil Benedikt Wurzelbauer bronzové manýristické sousoší Venuše s delfinem, které bylo roku 1630 umístěno do vrcholu Vriesovy fontány ve Valdštejnské zahradě v Praze (Mráz, 1997).

Do Čech proniká i italská renesance (Hájek, 2000). Největšího účinku dosahuje italská renesanční zahrada terasovitými dispozicemi. Zahrada modeluje svahy pahorků a hor pomocí lamp, monumentálních schodišť, vodních kaskád, grott, nik a fontán (Kavka a kol., 1970).

3.2.3.2. Baroko

Baroko je slohem 17. a 18. století (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999) (viz příloha 29. Fotodokumentace – Historie a vývoj vodních prvků 2). U nás je spojeno s hospodářsko-politickou situací pobělohorského období, kdy se rozvíjela výstavba nových paláců, městských rezidencí, venkovských sídel, klášterů a panských dvorů (Mareček a kol., 1975) a kdy v Čechách nastoupila protireformace a rekatolizace, tzn. větší příležitost především v církevní architektuře (Hájek, 2000). Pojmenování baroko pochází z italského *barocco*, tzn. roztodivný (Herout, 1975).

Baroko má vysoce vyvinutý smysl pro urbanismus (Hájek, 2000). Barokní náměstí byla záměrně navrhována jako dějiště pro veřejný život a hrdinské oslavy. Spolu s fontánami a pomníky vytvořila dnešní atmosféru měst, tzv. ducha místa. Stala se prvky, které dávají každému městu jeho individuální charakter (Rogers, 2001). Stavěly se církevní stavby, zámky, paláce, vily, letohrádky. Stavebním materiálem byly cihly menšího formátu (Hájek, 2000).

Pro baroko je charakteristická důsledná osovost všech kompozic (Mareček a kol., 1975) a formální souměrnost (Hájek, 2000). Baroko nahrazuje renesanční řád pohybem, neklidem, novým bohatým dekorem (Hájek, 2000). Volí křivky, ovály, plasticky zvlněné, modelované plochy (Hájek, 2000), monumentálnost, nadřazenost, vytváří iluze, zakomponovává stavby do prostředí nebo širšího okolí (Herout, 1975), způsobuje různé variace v kontrastu, dokonalost v ornamentální dekoraci, tvaruje zeleň do nejrůznějších tvarů, využívá průhledy a v neposlední řadě používá vodu v jejích nejrůznějších formách a

gradacích (Mareček a kol., 1975). Z ornamentiky se objevuje akant¹⁴, akant s pentlí, páska, mřížka, maskarony, obličej zčásti lidské, zčásti tvořené ornamentem (Herout, 1975), až do období klasicismu se užívá mušle¹⁵ (Hájek, 2000). Balustrády bývají často čtyřboké, někdy částečně pootočené. Používá se zlato a barevné umělé mramory¹⁶ (Hájek, 2000).

Teprve nyní se objevují všechny ty kašny s fontánami a sochami světců a postav z antické historie a mytologie. Často používaný byl světec sv. Florián, ochránce ohně, největší zkázy měst (Herout, 1975). Náboženské motivy vyjadřují dobové myšlení a cítění. Nahrazují starší mytologické postavy a pohanské prvky, ale přesto někde zůstává výzdoba pohanská. Mytologická výzdoba vodních prvků souvisela se vztahem k vodě. Fontány zdobily najády¹⁷, Herakles neboli Herkules, Neptun, Poseidon, Triton, nymfy, delfini, želvy, vodní živočichové, ale i lev nebo lví hlava, protože lev patřil k nejstarším symbolům českých králů. Herkules býval zobrazován při plnění známých dvanácti úkolů, které vykonal na příkaz mykénského krále Eurysthea (Ederer, 2004).

Mezi jedny z nejznámějších barokních fontán patří Neptunova fontána ve Florencii z roku 1560 (Ederer, 2004), v Římě pak Fontána di Trevi, vznikající v letech 1723 – 62 (Hájek, 2000) a Berniniho (Rogers, 2001) Tritonova fontána na Piazza Barberini z let 1642 – 1643 (Mráz, 1997) a The Fountain of the Four Rivers, jeho vrcholné dílo ve středu Piazza Navona, které symbolizuje bohy řek (Rogers, 2001). Fontánu di Trevi, s použitím Berniniho návrhu projektoval Niccolò Salvi jako přírodní fontánu, která má budit dojem horského potoka, u něhož se sešly nymfy. Voda zde teče po umělých skalách, pozadí tvoří kulisy palácového průčelí s antikizujícími sloupy, pilastry a nikami pro sochy Neptuna a alegorie Zdraví a Plodnosti (Mráz, 1997). V 17. století byl v Římě postaven akvadukt, což přineslo městu velké množství pitné vody pomocí výstavby fontán na nových náměstích (Rogers, 2001).

U nás jsou významné barokní kašny v Olomouci, kašna Neptunova (Michael Mandlík), Herkulova (Michael Mandlík) (Mráz, 1997), Tritonů (Ederer, 2004), Merkurova (Filip Sattler z Tyrol), Ceasarova (Jan Jiří Schauberger z Vídně) (Mráz, 1997), Jupiterova a

---

¹⁴ akant = bodláková rostlina *Acanthus spinosus*, která má hrotité a dekorativně členěné listy, původně vzor antiky (Hájek, 2000)

¹⁵ mušle = stylizovaná lastura (Hájek, 2000)

¹⁶ umělý mramor = směs sádry a křehké vody, případně vápenné kaše, kamence a barvy (Hájek, 2000)

¹⁷ najády = vodní nymfy (Ederer, 2004)

kašna s motivem Ariona (Ivan Theimer) (Ederer, 2004). Kdaňský rodák Michael Mandlík vytvořil v Olomouci také Lví fontánu (1673). V Brně nalezneme na Dolním náměstí kašnu z let 1693 – 1699, alegorii živlů, od Franze Ignaze Bendla a na Zeleném trhu skalnatou kašnu Pranas od Tobiasi Krackera (Mráz, 1997).

Principy italské renesanční zahrady rozvíjí italské barokní zahrady. Z Francie přejímají spíše náročný zahradní detail než prostorovou koncepci. U nás k italským barokním zahradám řadíme Buchlovice, Smilkov, Děčín, dále Vrtbovskou zahradu v Praze a zahrady pod Pražským hradem. (Kavka a kol., 1970)

V pozdějších letech 15. století dospěl vliv italské renesance do Francie (Robinson, 2006). Začátkem 17. století vznikl čistý francouzský styl (Swindells a Mason, 2004), který nazýváme francouzský barokní klasicismus (Kavka a kol., 1970) (viz příloha 30. Fotodokumentace – Historie a vývoj vodních prvků 3). V barokním klasicismu se velkoryse využívalo vody (Swindells a Mason, 2004). Velmi častým je Grand canal, dlouhá vodní nádrž (Horst, 1996), která lemovala zahradu po obvodu a začíná se uplatňovat i na hlavní ose (Kavka a kol., 1970).

Významným architektem francouzského baroka byl Le Nôtre (Swindells a Mason, 2004). Mezi jeho nejznámější díla patří zahrada Vaux le Vicomte a Versailles (Swindells a Mason, 2004). Zahrada ve Versailles využívá všechny možnosti, které jí poskytuje voda, ať už jde o vodotrysky, vodní stříky i mnohé hříčky (Kavka a kol., 1970). Všude také stály fontány nejrůznějších tvarů a velikostí. (Swindells a Mason, 2004).

V našich zemích se vliv francouzské zahrady projevil od poloviny 17. století. Mezi nevýznamnější příklady označované jako francouzské zahrady patří Květná zahrada v Kroměříži, obora Hvězda, Šternberkův letohrádek v Tróji a další. (Kavka a kol., 1970)

3.2.3.3. Klasicismus

Klasicismus je sloh navazující na zásady klasického umění antiky a renesance (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999) (viz příloha 31. Fotodokumentace – Historie a vývoj vodních prvků 4). Je prvním příkladem historismu (Mráz, 1997). U nás ho datujeme cca od 70. let 18. století do konce 18. století (Herout, 1975).

V této době dostala některá naše města jednotný ráz, především Teplice, Františkovy lázně, a Mariánské lázně (Černá, 1996). Zástavba se uplatňuje na přehledném schématu pravoúhlých bloků (Hájek, 2000). Sešlé a pro obranu nepoužitelné středověké hradby se bourají (Herout, 1975) a na jejich místě vznikají širší okružní ulice (Hájek, 2000). Dochází ke zbytečnému odstraňování městských bran, zavázejí se hradní příkopy. Města se začínají rozpínat, přibývají předměstí (Herout, 1975).

Na náměstí a do ulic se umisťují další kašny, některé prostší, výlučně užitkové, jiné doplněné sochami. Několik kašen budují na svůj náklad i jednotliví hospodáři. Venkov i krajinu podobně jako v baroku dotvářejí drobné stavbičky a sochařská díla (Herout, 1975).

Novým stavebním materiálem se stává železo, litina, z litiny se odlévají ozdobné architektonické prvky a doplňky, např. mříže, zábradlí. Fasády se zplošťují, stavby se zbavují zakřivených ploch, v detailu jsou méně plastické, dodržují symetrii. Typickým motivem je slunce s přímými nebo rotujícími paprsky. Ke klasicistní ornamentice patří festony, kanelury¹⁸ s píšťalami apod. (Hájek, 2000). Herout (1975) popisuje luiséz, sloh Ludvíka XVI., který je bohatší na ornamentiku a kde se uplatňují festony, věnce, smyčky s povlávajícími stuhami a mašlí, řada ornamentů převzatých z antiky s malými obměnami (pletenec, perlovec, vejcevec, zubořez, feston aj.). Často se používají náměty z antické mytologie (Mráz, 1997).

Významnou klasicistní kašnou u nás je Wimmerova kašna (Černá, 1996) na Uhelném trhu na Starém Městě z roku 1797 (Mráz, 1997), kterou vytvořil František Xaver Lederer (Černá, 1996). Originál rozbili studenti při maturitním večírku, na Uhelném trhu je dnes kopie (Černá, 1996).

3.2.3.4. Empír

Pojem empír vychází z francouzského *empire*, tzn. impérium, císařství (Herout, 1975). Jako empírové se většinou označují stavby vzniklé po roce 1804, kdy se Napoleon Bonaparte prohlásil císařem, až do poloviny 19. století (Hájek, 2000), podle Herouta (1975) až do cca r. 1850. Důsledně se aplikovaly antické vzory a vzory egyptské (Hájek, 2000). Empír je velice střízlivý, zdánlivě prostý, ale zároveň monumentální sloh. Obrací se k řeckému dórskému

---

¹⁸ kanelury = žlábký (Hájek, 2000)

řádu. Z ornamentiky se používaly vějíře, slunce, antické předlohy (vejcovce, perlovec, listovec, antemion), antická zbroj a zbraně, fascis¹⁹, kaducens²⁰, antické dlouhé trubky, dolů obrácené smuteční pochodně, antické lampy na stojácích či roh hojnosti. K doplňkům architektury patří železné, zprvu kované, pak i lité mříže (Herout, 1975). Významnou empírovou kašnou je u nás kašna v Jičíně (Ederer, 2004).

3.2.3.5. 19. století

19. století mělo rozhodující význam na utváření měst, zvláště pak jeho druhá polovina. Vznikla dnešní soustava osídlení, včetně svých rozhodujících center. Nejvýraznějším jevem jsou nová rozsáhlá předměstí, jejichž počátky můžeme zaznamenat již v barokním období. 19. století také vytvořilo naprostou většinu postupů a nástrojů, s nimiž pracuje urbanismus dodnes. (Hrůza a Zajíc, 1997)

V souboru příkladů různých pojetí urbanismu 19. století představuje Praha samostatný a velmi důležitý typ řešení, označovaný jako „asanace“ neboli „sanace“. Jednalo se o zlepšení zdravotních podmínek ve městě, tedy zajištění nezávadné pitné vody, výstavbu kanalizačních sítí a čistíren, zlepšení čistoty městských prostranství, snížení hustoty obyvatel a nadměrné zastavěnosti pozemků, zlepšení hygienických podmínek v obytných domech a bytech, budování zdravotních a sociálních zařízení atd., jenž bylo vyřešeno pomocí vytyčení širších ulic a vyhovujících odstupů domů. (Hrůza a Zajíc, 1997)

Co se týče vodních prvků, Ederer (2004) udává, že v 19. století měla Praha podle spisovatele Ignáta Herrmanna 440 kašen, z toho 72 veřejných, ostatní byly soukromé. Od roku 1839 se u nás také začaly používat litinové roury, dříve šla voda jen korytem, později dřevěnými vrtanými rourami. (Ederer, 2004)

Od 2. poloviny 19. století do počátku 20. století se projevují tzv. historizující slohy (Herout, 1975) (viz příloha 31. Fotodokumentace – Historie a vývoj vodních prvků 4). Patrný je zde rozpor mezi velkým rozvojem techniky a prosazováním historických tvarů do architektury (Hájek, 2000). V tomto období se tak střídají napodobeniny již zmíněných slohů, kterým pro nové použití říkáme slohy historizující. Konkrétně hovoříme o slohu novorománském nebo pseudorománském, novogotickém nebo pseudogotickém,

---

¹⁹ fascis = svazek prutů se sekyrou, odznak moci vyšších úředníků (Herout, 1975)

²⁰ kaducens = okřídlená hůl s hady (Herout, 1975)

novorenesanci a novobaroku (Herout, 1975). Naše novorenesance čerpá z renesance italské, české a německé. Typickým znakem je snaha po reprezentativnosti, osově symetrii a častějším používání železných konstrukcí. Novobaroko naopak z baroka přebírá barokní ornamentiku, členění fasád, vikýřů apod. (Hájek, 2000).

Posledním uměleckým slohem, jemuž se podařilo vtisknout své umělecké znaky všem projevům moderního života a který se rozšířil po celém světě je secese (Černá, 1996). Mráz (2003) a Hájek (2000) se shodují v jejím datování, tedy přelom 19. a 20. století, Černá (1996) však považuje za nejvýznamnější léta 1895 – 1905. Výraz vychází z latinského secessio, tzn. ustoupení, odchod, roztržka (Herout, 1975). Secese vystupovala i pod různými názvy jako například Jugendstil, Art Nouveau, Modern Style, Style Modernista aj. (Mráz, 2003). Jedná se o období, které chtělo skoncovat s historizujícími detaily na stavbách a nahradit je dekorem netradičním, novým. (Hájek, 2000). Mnohdy ale prostupuje souběžnými historizujícími slohy a na jedné a téže architektuře můžeme najít prvky třeba secesní a novobarokní (Herout, 1975).

Secese má zálibu v lineárnosti a plošnosti (Mráz, 2003). Charakteristická je souvztažnost barev podle principu harmonie nebo kontrastu (Mráz, 2003), hýření dekorem i tvary (Herout, 1975), asymetrie a atektoničnost²¹ (Mráz, 2003). Ústřední tendencí je stylizace, tzn. opět obrat k přírodním tvarům (Mráz, 2003).

Samou podstatou secesního umění je ornament (Mráz, 2003). Typickými ornamenty jsou lineární vlnivá sinusoidní křivka (Černá, 1996), rostlinné motivy, rozviliny stonků, květů, listoví, medailonky, lidské figury, tváře s členkami a stuhami, vlajícími drapériemi, abstraktními křivkami a závitnicemi (Hájek, 2000) festony, girlandy²², vavřínové věnce s dlouhými visícími stuhami, motivy z několika kružnic nebo prstenců (Herout, 1975). Zpodobňují se lidské postavy a náměty z české mytologie nebo dějin (Herout, 1975). Hlavní motivy jsou lilie, labutě, pávi, Kleopatra, Salome či vlasy. Každý formální prvek má symbolický význam, např. vlnovka představuje proud života (Mráz, 2003). Opakují se již dříve používané pilastry, kladí, pásová bosáž, konzoly, stlačené a segmentové oblouky, typy kleneb (Herout, 1975). Kombinují se různorodé materiály (Mráz, 2003), ornamentálně se zpracovává kov, využívá se sklo, keramika (Hájek, 2000).

---

²¹ atektoničnost = tzv. představy architekta se vtiskují třeba i násilným způsobem, nerespektují se přírodní vlastnosti a zákonitosti stavební hmoty (Mráz, 2003)

²² girlandy = opakování festonů v řadě (Herout, 1975)

V Paříži vytvořil významnou secesní kašnu sochař François-Raoul Larche nazvanou Vodní zrcadlo (1909 – 1926), která je alegorií Seiny a jejích přítoků. Své hlavní dílo, secesní kašnu s pěti klečícími nahými mladíky (1898), zase vytvořil v Belgii vltám Georges Minne. Ta byla v poněkud pozměněné podobě provedena pro Folkwang-Muzeum (1906). (Mráz, 2003)

3.2.4. Moderní dějiny

Celkový nárůst počtu obyvatel ve 20. století a jejich soustředování do mnohamilionových měst a aglomerací způsobilo, že se novým tématem na počátku 20. století stalo velkoměsto (Hrůza a Zajíc, 1997). Se stále se rozvíjejícím útvarem kompaktního města vzniklo několik teorií o plánovitém rozložení zeleně v městské osnově (Otruba, 2002). Na vývoj lidských sídel a urbanismu měly kromě různých koncepcí a teorií vliv také dějinné události. Znovu se také začal oceňovat a uplatňovat výraz zastaralého města (Hrůza a Zajíc, 1997).

Po válce panovala bytová nouze a proto se již od počátku 50. let začaly plánovat a stavět na volných plochách městských periferií nové obytné prostory, pro které se posléze vžil název sídliště. Pojem má dnes většinou zcela vyhraněný obsah – sídelní celek na okraji města, tvořený mnohopatrovými obytnými domy, které jsou téměř stejné, existence vyšlapaných cest, mezi domy je „země nikoho“ po níž jsou vedeny automobilové komunikace a pěší cesty. V České republice je mimořádné soustředění sídlišť na Ostravsku (Havířov, Poruba), v Praze tvoří více než třetinu veškerého bytového fondu (Severní, Jižní, Jihozápadní město). (Hrůza a Zajíc, 1997)

Ve 20. století se setkáváme s různými styly a slohovým zabarvením, které se v rychlém sledu střídají. Vznikají nové slohy jako funkcionalismus, kubismus, rondokubismus, dekorativismus, konstruktivismus, socialistický realismus. (Herout, 1975)

Hájek (2000) stručně charakterizuje některé tyto slohy. Podstatou funkcionalismu je splnění funkce a účelu stavby. Kubismus, vzniklý po roce 1910, je jediným českým samostatným slohem. Užívá se v něm jehlanovitých krystalů, místo pravého úhlu a svislých ploch vzniká ostrý úhel a šikmá plocha. Rondokubismus neboli národní sloh, vznikl po roce 1918. Používaly se plastické ornamenty, bohatě i sochařské doplňky, barevnost. Konstruktivismus vychází z přesvědčení, že forma stavby je určována jeho konstrukcí. Principy sociálního realismu se formovaly ve 30. letech v Sovětském svazu a od počátku 50.

let se uplatnily i na některých našich stavbách. Tyto slohy se samozřejmě architektonicky projeví i na vodních prvcích.

Jako první údajně shrnovala souborně stav pražských kašen a fontán Rukopisná práce Oty Müllera, archiváře Pražských vodáren, z let 1935-38. Dnes je však nezvěstná, podle Ederera (2004) se o ní píše v časopise Památky a příroda. Atlas byl používán památkáři při sestavování seznamu vodních zdrojů v Praze, chybělo v něm však zpracování Starého Města. (Ederer, 2004)

V roce 1977 vypracovalo Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody příruční seznam kašen, fontán a okrasných vodních ploch. Seznam zahrnoval 346 kašen a fontán. (Ederer, 2004)

V roce 1981 vydalo Pražské středisko památkové péče a ochrany přírody nový seznam Pražské kašny, fontány a okrasné vodní plochy. Jedná se o doplněný seznam z roku 1977. (Ederer, 2004)

Neoficiální seznam současných pražských kašen a fontán nalezneme v knize Pražské kašny a fontány Antonína Ederera z roku 2004. Webové stránky dostupné z <<http://www.prazskekasny.net>> z této knihy vycházejí a jsou aktuálně doplňované (poslední aktualizace květen 2009).

3.3. VODNÍ PRVKY V MĚSTSKÉM ZAHRADNÍM PARTERU

Pojem městský zahradní parter vychází z definice francouzského slova *parter*. Rogers (2001) udává, že se jedná o zemní plochu složenou ze vzorových záhonů. Mráz (1997) ho popisuje jako rovinnou část francouzské zahrady, pravidelně rozdělenou na záhony s květinovou výsadbou, jenž vytváří geometrické ornamentální obrazce. Pacáková-Hošťálková a kol. (1999) ho charakterizuje jako plochou, rovinnou část zahrady, obvykle před zahradním průčelím zámku, rozdělenou cestami v pravidelném geometrickém uspořádání na pravoúhlé záhony. Pacáková-Hošťálková a kol. (1999) dále parter dělí na francouzský (plochy

záhonů pokrývá broderie²³), anglický (plocha záhonu je pokryta trávnikem), vodní (parter převažuje vodní plochou), kombinovaný (z trávnickových a broderiových, někdy i rabátkových ploch) a parter oranžerie (do převážné části parteru byly sezónně umísťovány pomerančovníky v přenosných kbelících).

Jansa a kol. (1961) dělí vodní prvky na pravidelné vodní nádrže (kašna, fontány, kaskáda, vodotrysky, bazény), nepravidelné vodní nádrže, vodní toky a napajedla. Jen některé z nich se však týkají městského zahradního parteru.

3.3.1. Kašna

Kašna je umělá nádrž na (pitnou) vodu (Ederer, 2004), podle Jansy a kol. (1961) kamenná nádrž na vodu. Hájek (2000) ji charakterizuje jako vodní nádrž vyvinutou z roubení nad studní, která na rozdíl od fontány měla hlavně užitkový význam. Slovo kašna vzniklo ze staročeského *kaština*, které má původ v německém Wasser-kasten, znamenajícího schránka, skříňka, nádržka na vodu (Ederer, 2004) (viz příloha 32. Fotodokumentace – Využití vodních prvků ve městě 1).

Dříve se kašna používala k umývání, na praní prádla, pro kuchyňskou potřebu (Ederer, 2004). Původně měla jednoduchý tvar (Jansa a kol., 1961), většinou to byly jen obyčejné užitkové nádrže na vodu ze dřeva, z kamene nebo výjimečně ze silného plechu (Ederer, 2004). Kašna sloužila k zásobování vodou a byla důležitým doplňkem sídlišť již ve středověku. Často byla umístěna uprostřed architektonicky uzavřených prostorů (náměstí, nádvoří parků apod.), což vedlo k zušlechťování jejího tvaru a výzdoby, přizpůsobené dobovému slohu. Voda se tak stala dekorativním prvkem, kterému se podřizovala i sochařská výzdoba (Jansa a kol., 1961). Kašny navíc dostávaly pojmenování, někdy úřední cestou, jindy se ujalo jméno, které kašně dávali obyvatelé (Ederer, 2004).

Vodě do kašen napomáhali mlynáři, sekerníci a rouníci. U kašny bývala nějaká bytelná lavice, kam se postavila putna na vodu a plnila se. Na zimu ji obkládali vodnáři,

---

²³ broderie = ornamentální kresba v polích barokního parteru, vysazovaná po obvodu a v linii nízkým tvarovaným buxusem a ve výplních pole vysypávaná barevným materiálem nebo vysazovaná květinami nebo jen zatravněná (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999)

vodáci nebo rourníci dřevěným bedněním a mezi bednění a zeď kašny pěchovali hnůj. (Ederer, 2004)

3.3.2. Fontána

Pojem fontána pochází z francouzského *fontaine*, tedy pramen, zřídlo, kašna, vodotrysk (Jansa a kol., 1961). Fontána je podle Klimeše (1985) umělecká kašna s bohatým přítokem vody, s vodotryskem nebo též s vodními přepady, často s náročnou sochařskou přízdobou. Dle Ederera (2004) se jedná o dekorativně pojatou kamennou nebo kovovou kašnu s tekoucí nebo stříkající vodou, zpravidla vodotryskem nebo s kaskádami. Bývá ozdobená figurálními motivy, mísovitými a mušlovitými přepady. Jansa a kol. (1961) ji stručně popisuje jako kašnu doplněnou o vodotrysky, chrliče a plastiky (viz příloha 33. Fotodokumentace – Využití vodních prvků ve městě 2).

Původní fontána se skládala z několika kamenných nebo bronzových mís umístěných kaskádovitě nad sebou tak, aby z horní přetékala voda do spodnější. Nahoře byl vodotrysk nebo plastika s tryskající vodou. Později, hlavně v době baroka (viz kapitola 3.2.3.2. Baroko), byly fontány stále bohatěji, někdy až fantasticky zdobený. (Jansa a kol., 1961)

3.3.2.1. Umístění fontány

Následující autoři popisují základní pravidla pro umístění jezírka v zahradě. Mnoho těchto zákonitostí se dá aplikovat na umístění fontány v městském zahradním parteru.

Jednotlivé prvky mozaiky bychom měli rozmisťovat tak, aby si navzájem nekonkurovaly. To znamená, že by bylo chybou soustředit se příliš na jeden dílčí prvek, v tomto případě na vodu. Ta by se pak zvýraznila natolik, že by ztratila schopnost komunikace s bezprostředním okolím i vzdálenějším prostředím. Snahou je, aby spolu jednotlivé prvky komunikovaly a spolupracovaly a bychom harmonicky včlenili vodu do celkové kompozice prostoru (Doležal, 2004). Proto bychom malé nádrže neměli navrhovat například doprostřed velké trávnickové plochy (Christmann, 2006).

Vodní dílo musí být zcela určitě navázáno na celkový komunikační systém. Ten má být vodítkem pro celkovou kompozici. Opěrnými body jsou komunikační uzly, jednotlivá místa pak spojena komunikačními liniemi a to jak pohledovými, tak fyzickými. Stávající nebo zamýšlený komunikační systém bychom ale umístěním fontány neměli naopak narušit. Rovněž je nezbytné vytvořit přístupy k vodě a technologickým prvkům, které jsou s ní spojeny. (Doležal, 2004)

Fontána je zdrojem zvuku, pohybu a záblesků světla, vnáší do prostoru život (Robinson, 2006) a obohacuje ho o ladné, měnící se křivky (Swindells a Mason, 2004). Každá fontána tvoří ohnisko celého místa (Swindells a Mason, 2004), stane se ústředním prvkem. Proto by měla stát na významném místě (Christmann, 2006).

Fontána má vynikat, nemusíme se ale snažit ji ozvláštnit. Neměla by být zastíněna jinými prvky. Stromy a keře udržujeme tak, aby nezasahovaly do prostoru nad ní. Narušovaly by její vizuální účinky a odpoutávaly by pozornost. (Swindells a Mason, 2004)

Podle Swindells a Mason (2004) je důležité pozadí za fontánou. Pokud je například pozadí jednobarevné nebo tmavé, je výraznější odraz světla na kapkách (Robinson, 2006). Swindells a Mason (2004) tvrdí, že si nejdříve všimneme částečně průhledné vodní tříště a pak hned pozadí. Fontány se dá tedy využít jako prostředku, který upoutá pozornost pozorovatele, a následně ho upoutá další prvek. Tento princip se uplatňuje ve všech kvalitních koncepcích. Velká fontána ve volné krajině nás nutí vzhlednout, čímž spatříme okolní scénérii. Toho lze buď využít, anebo se snažíme, aby si pozorovatel výhledu nevyšiml (výhled na okolní domy atd.). Docílíme toho tak, že směřujeme pohled dolů pomocí nejmenších deštníkových nebo bublajících fontán. Poblíž by měl být také doplňkový objekt, který přitáhne pozornost (Swindells a Mason, 2004).

Problematický může být větrný prostor a to především u vysokých fontán a u fontán s jemně rozprašovanou vodou (Robinson, 2006). Vítr totiž nejen rozfouká vodu kolem nádrže, ale obsahuje také množství prachových částic, které mohou zašpinit vodu a ucpat trysky. V úvahu bereme především směr letních větrů, protože v zimě budeme fontánu nejspíše vypouštět (Swindells a Mason, 2004).

3.3.2.2. Vzhled fontány

Tvar fontány je různý, podle dané situace (Jansa a kol., 1961). O jejích rozměrech zásadně rozhodují proporce (Doležal, 2004), tedy vztah velikosti nádrže k velikosti prostoru (Robinson, 2006), který většinou vyplyne ze sadovnického návrhu (Doležal, 2004). Pro stanovení té správné velikosti neexistuje pravidlo (Robinson, 2006). Mnoho zákonitostí je shodných s pravidly vzhledu bazénu, jenž jsou uvedené v kapitole 3.3.3.2. Vzhled bazénu.

Efektivní průchod světla vodou se projeví především u fontán s více tryskami (Swindells a Mason, 2004). V dnešní době existuje množství stylů vodotrysků, které lze vytvořit pomocí různých hubic (Robinson, 2006). Tvar však musí být komplementární s tvary v jeho okolí (Swindells a Mason, 2004). Je určen velikostí a rozmístěním otvorů v trysce, výškou a šířkou paprsku (Francis, 2001). Výška závisí na tlaku, pod nímž je voda čerpána. Nejjednodušší vodotrysk lze utvořit vyústěním hadice těsně pod hladinou (Nijland, 2005). Mezi další tvary patří například gejzír, vulkán, kalich, hvězda, zvonkový tvar, rotační tvar (Hříbal, 2003), pěnivý pramen (Sedlák, 2005), vodotrysk úrovňový (Robinson, 2006) nebo i otáčivý (Francis, 2001). U složitějších typů jsou trysky pod různým úhlem (Jansa a kol., 1961) (viz příloha 34. Fotodokumentace – Využití vodních prvků ve městě 3 a příloha 35. Fotodokumentace – Využití vodních prvků ve městě 4).

Vodotrysk by neměl vyplnit celou nádrž (Christmann, 2006). Abychom z architektonického hlediska dosáhli vyváženosti, doporučuje Helberg (1999) a Sedláka (2005), aby okraje nádrže byly vzdáleny od vodotrysku na dvojnásobek jeho výšky. Zároveň se tak zajistí dostatečně velká sběrná nádrž (Robinson, 2006). Konkrétní výška výstřiků záleží na vodním tlaku a průměru hubice. Dnes se většinou používá vodotrysků bez sochařských doplňků nebo jen s jednodušší plastikou (Jansa a kol., 1961).

Vodním rostlinám většinou turbulence od fontány škodí. Fontána rozhýbe hladinu a dopadající těžké kapky poškozují listy a květy (Swindells a Mason, 2004). Podle Sedláka (2005) by v blízkosti vodotrysku neměly být lekníny, protože pak hůře rostou a květ se zpravidla nerozvíjí nebo rychleji odumírá.

Swindells a Mason (2004) rozlišují fontány s jednoduchým skrytým ústím a fontány ztvárněné jako sochy. Sochy mají podobu volně stojících figur či útvarů. Jsou oblíbeným motivem fontán již od období renesance. Takováto fontána může celkové architektonické řešení významně posílit a to především v zimě. V zimě totiž nemá pohled návštěvníka prakticky na čem spočinout a socha se tak stane jediným výrazným prvkem.

Součástí fontán, ale i kašen či pítek (viz příloha 37. Fotodokumentace – Využití vodních prvků ve městě 6) mohou být chrliče. Chrlič v původním slova smyslu je ozdobně provedené zařízení na přepad dešťové vody tak, aby ze střech netekla přímo na fasádu. V gotické architektuře má podobu pitvorné zvířecí či lidské postavy nebo smyšlené nestvůry, v renesanci a baroku bývá z plechu, podepřený kovaným rámečkem a někdy ukončený dračí hlavou. Voda vytéká z úst, jako by ji postava chrlila (Herout, 1987). V širším slova smyslu se jedná o sošku chrlící vodu (Christmann, 2006).

Výraz kaskáda pochází z francouzského *cascade* neboli vodopád. Jedná se o umělou kaskádu, která se skládá z řady schodovitě uspořádaných stupňů po kterých stéká voda. (Jansa a kol., 1961)

U umělých kaskád se nesnažíme, aby vypadaly jako v přírodě. Navazují na architekturu budovy, proto by také spolu měly ladit i materiály (kámen, dřevo, cihla) nebo použijeme kontrastu. Bývají v uměle vybudovaném pravidelném korytu nebo je zbudujeme jako vyvýšené (Swindells a Mason, 2004). Swindells a Mason (2004) dále udávají jako příklad vyvýšené nádrže, které jsou různě hluboké. Ty pak propojuje pomocí kanálu. Voda tak přepadává z jedné nádrže do druhé. Lze také připojit nádrže se stojatou vodou, které můžeme osázet, nebo nádrže bez vody, jež osázíme suchozemskými rostlinami.

Rozlišit hranici mezi kaskádou a vodopádem bývá někdy obtížné. Dle Sedláka (2005) je rozlišovacím znakem délka padající vody, u vodopádu je podstatně delší, jeho velikost se v průměrně velkém prostoru pohybuje mezi 0,2 – 1,5 m. Bývají také akusticky výraznější, což může působit až rušivě. Kaskády se často používají ve větším množství za sebou (Doležal, 2004).

Fontánku můžeme také osvětlit. Vytvoříme tím tak po setmění mnoho zajímavých efektů. V některých městech se nacházejí velké veřejné fontány, které jsou nasvíceny barevně (modře, červeně, zeleně a žlutě). (Swindells a Mason, 2004)

3.3.3. Bazén

Bazén je umělá vodní nádrž (Ederer, 2004). Slovo pochází z francouzského *bassin*, tedy nádrž, mísa (Jansa a kol., 1961). Podle Jansy a kol. (1961) se jedná o nádrž jednoduchých tvarů, bez doplňků jako jsou kaskády a vodotrysky.

Bazény se stavějí ze železového betonu a boční stěny zpravidla nepřesahují okolní terén. Chceme-li pěstovat bažinné rostliny, upravíme pro ně oddělení vyplněné zeminou a mělce zaplavené vodou. (Jansa a kol., 1961)

3.3.3.1. Umístění bazénu

Umístění bazénu závisí kromě běžných kompozičních zákonitostí také na možném využití zrcadlení vodní hladiny, světlených poměrech a výskytu stromů. Tato pravidla jsou většinou shodná s pravidly pro umístění jezírka v zahradě, o němž píše zmínění autoři.

Odraz (Swindells a Mason, 2004) neboli zrcadlení (Mareček a kol., 1975) představuje jedinečnou kvalitu, kterou může prostoru dodat jedinečně voda (Swindells a Mason, 2004). Jedná se o estetický princip, který je při vhodném uspořádání značnou výtvarnou hodnotou (Mareček, 1992).

K zrcadlení dochází na hladině vody ve smyslu zákona o stejnosti úhlu odrazu a dopadu (Mareček, 1992). Závisí na úhlu pohledu (Swindells a Mason, 2004) a tedy stanovišti pozorovatele (Mareček, 1992), na umístění nádrže, poloze okolních budov a rázu krajiny okolí (Swindells a Mason, 2004). Posoudit kvalitu odrazu je obtížné (Swindells a Mason, 2004), ale obecně lze říci, že čím výše je situováno stanoviště pozorovatele a čím blíže je scénérie určená k zrcadlení, tím větší její část se pak na hladině odráží a tím vyšší je estetická účinnost tohoto optického jevu. Protože efekt zrcadlení závisí na místě pozorovatele, je neoddělitelný od pohledového zpřístupnění vodní hladiny, která proto musí navazovat na vedení apod. (Mareček, 1992).

Zrcadlením okolních partií se tvarová a barevná působnost prostoru násobí a zdůrazňuje (Mareček a kol., 1975), což je přínosem pro danou kompozici (Mareček, 1992). Lesknoucí se vodní hladina se stává díky své výraznosti dobrou a účinnou dominantou prostoru (Mareček a kol., 1975).

Obraz je výraznější, když se odráží v klidné vodní hladině, než když se odráží ve vlnící se vodní ploše, kde dochází ke změkčování tvarů a barevné proměnlivosti v důsledku vlnek. (Mareček, 1992)

U zrcadlících se předmětů nastává prodlužování jejich vertikálních linií, což může být působivé nejen u staveb, ale i u pyramidálních nebo převisle rostoucích rostlin. Kombinací zrcadlových obrazů s výsadbou správně umístěných vodních rostlin mohou také vznikat zcela zvláštní až neskutečné tvarové a barevné variace. (Mareček, 1992)

S ohledem na světelné podmínky Francis (2001) udává, že bychom měli místo pro bazén navrhnout tak, aby byla vodní plocha alespoň po část dne osluněná. Umístění bazénu na přímém slunci však zapříčiňuje růst řas (Seitz, 2004). Podle Hackstein a Wehmeyer (2006) je ideální, když je během dne vždy některá jeho část zastíněna, ale většina případných rostlin přitom může být vysázena na slunné stanoviště.

Nádrž bychom měli naplánovat také s dostatečným odstupem od stromů (Seitz, 2004) a to především těch, které jsou opadavé (Francis, 2001). Listy z opadavých dřevin, zvadlé květy, pyl a semena mohou vodní hladinu silně znečistit (Helberg, 1999). Robinson (2006) dokonce nedoporučuje vysazovat v blízkosti nádrže většinu jehličnanů vůbec, protože by skoro po celý rok padaly do vody šupinky a staré jehličky.

Helberg (1999) tvrdí, že tlak kořenů zpravidla nezpůsobuje nádrži žádné problémy, protože kořeny rostou většinou podél izolační vrstvy, aniž by ji poškodily. Výjimku však tvoří kořeny velkých statných stromů např. jasanu (Swindells a Mason, 2004) (*Fraxinus*) (Hurych, 2003) a osiky (Swindells a Mason, 2004) (*Populus*) (Hurych, 2003), které někdy dokáží prorazit betonové stěny, zvednout dláždění a zdvihnout ze země i laminátové nádrže (Swindells a Mason, 2004).

Stromy poskytují stín a zvou k odpočinku na klidném místě u bazénu (Helberg, 1999). Některé stromy jako jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*) a javor (*Acer*) však hluboce stíní po celý den, proto je jejich použití třeba zvážit (Robinson, 2006).

3.3.3.2. Vzhled bazénu

Tvar bazénu souvisí s podobou prostoru (Franke, 2005). Při navrhování jeho tvaru je tedy podstatné, zda se jedná o prostor formálního nebo neformálního typu (Robinson, 2006). Pravidelné vodní nádrže se hodí jen do pravidelně řešených partií, naopak nepravidelné vodní nádrže jsou obohacením nepravidelných parků i volné krajiny (Jansa a kol., 1961).

Formální neboli symetrický (Francis, 2001) či konvenční (Papworth, 2003) styl bazénu je typický svou geometričností. Nádrž je součástí většího celku, navazuje na linie prostoru, staveb a budov obdobně jako v historii (Francis, 2001). Tvar je přísně geometrický, křivky jasně viditelné a zřetelné (Swindells a Mason, 2004).

Swindells a Mason (2004) doporučují vyřešit okolí nádrže pomocí nízkého živého plotu stálezelených keřů, které sledují geometrický tvar a oddělují ji od prostoru v okolí. Dle jeho názoru je také vhodné rozdělit okolní prostor na menší geometrické tvary přístupovými cestičkami. Ty pak můžeme osázet nízkými květinami nebo vyplnit trávnikem.

Podle Papworth (2003) dodáme na zajímavosti použitím materiálů jako je beton s úlomky kamene, železniční pražce, umělé či přírodní kameny, jedná se však o materiály doporučené do zahrad.

U formální nádrže se více projeví zrcadlení. Hezky se bude také vyjímat podvodní nasvícení. (Francis, 2001)

U formálních prostor lze použít několik základních geometrických tvarů či jejich kombinaci. Swindells a Mason (2004) popisují jejich základní vlastnosti:

Čtverec se používá tehdy, je-li absolutní symetrie předpokladem k dosažení harmonie všech prvků. Velmi atraktivní je uspořádat čtverce do skupin, které se od sebe liší různou velikostí a dělí je různé vzdálenosti.

Obdélník lze použít jako ústřední prvek nebo jako jádro oddělené oblasti, která bude součástí většího celku. Rostliny by v tomto bazénu měly být umístěny formálně, aby se nenarušila symetrie. Obdélník dokáže v závislosti na své orientaci opticky rozšířit či prodloužit prostor.

Kruhová nádrž se stává ohniskem zorného pole a zmenšuje jej. Je to tvar, k němuž se hodí spíše fontána.

Oválný bazén se často umísťuje do středu prostoru podobně jako čtverec nebo kruh. Postavit ho je obtížnější, ale působí měkčím dojmem. Stejně jako obdélník dokáže v závislosti na své orientaci opticky rozšířit či prodloužit prostor.

Kanál je extenzí obdélníku. Má především přitáhnout zrak k objektu, který se nachází v jeho nejvzdálenějším bodě.

Nádrž ve tvaru písmene L lze použít samostatně nebo ve dvojici. Výborně se také hodí do rohu. S objekty tohoto tvaru lze pracovat podobně jako se čtverci.

Nádrž ve tvaru činky vyžaduje značný prostor. Obě koncové části je dobré osadit rostlinami, hodí se ale i fontána, soška či plastika, pak už se ale nejedná o bazén. Činka působí nejlépe v otevřeném prostoru bez vzrostlých stromů.

Tvaru trojúhelníku se příliš často nepoužívá. Můžeme ho zakomponovat do moderního pojetí nebo použít několik nádrží, které umístíme do různých úrovní a propojíme je vodopády.

Neformální styl nádrže se nazývá také stylem nesymetrickým, přirozeným (Francis, 2001), nekonvenčním (Papworth, 2003). Její tvar je nepravidelný, ale ne bizarní a složitý, měl by být jednoduchý, aby působil přirozeně a příjemně. U neformálního typu můžeme navrhnout jakýkoli tvar (Swindells a Mason, 2004). Nepoužívají se ostré rohy, tvar by měl být jednoduchý. Nejčastější jsou různě protažené nebo zakřivené ovály (Doležal, 2004) nebo ledviny (Robinson, 2006).

Boční stěny bazénu jsou buď v úrovni terénu nebo jen mírně zvýšené (Jansa a kol., 1961).

Francis (2001) udává, že zapuštěné nádrže jsou vhloubené do země, jejich hladina je tedy přibližně na úrovni terénu. Dle jeho názoru není jejich vybudování tak finančně náročné, avšak vyžaduje výkopové práce a tudíž odstranění či přesunutí zeminy. Zapuštěnou nádrž můžeme použít jak ve stylu formálním, tak i neformálním. Je ale nebezpečnější pro děti.

Vyvýšený bazén je nádrž s hladinou vody nad úrovní půdy. Může být i částečně zapuštěný (Francis, 2001). Francis (2001) tvrdí, že budování vyvýšené nádrže je dražší a trvá déle, není však třeba vykopávat takové množství zeminy jako u zapuštěného nádrže. Je méně nebezpečná pro děti. Nízké zídky mohou sloužit také jako sedátka (Francis, 2001). Vyvýšený bazén je vhodné vytvořit při formálním stylu (Swindells a Mason, 2004). Hezky se hodí na dlážděné prostranství (Robinson, 2006).

3.3.4. Vodní hrátky

Giocchi d'acqua je italský výraz pro vodní hrátky. Jednalo se o fontánové efekty v renesanci (viz kapitola 3.2.3.1. Renaissance), které dodávaly do zahrady prvek zábavy. Zdroje trysek byly skryté a pokud je návštěvník nechtěně aktivoval, byl odměněn překvapivým osprchováním (Rogers, 2001). Některé vodní hříčky využívají pohyblivé vody a tak naši pozornost upoutají o to víc. Potěší také zvukovými efekty. K celkovému půvabu přispěje i

neobvyklý materiál či neobvyklá konstrukce. Při správném výběru se hodí do jakéhokoli stylu (Hackstein a Wehmeyer, 2006). Mnoho vodních hříček se váže na vodní plochu. Dle Stodoly a Vaňka (1987) se jedná se o vodotrysky, chrliče (viz kapitola 3.3.2.2. Vzhled fontány) včetně sošek, které chrlí vodu, od těch střídmejších až po sošky, které nemají s přírodou pranic společného (viz příloha 36. Fotodokumentace – Využití vodních prvků ve městě 5).

3.3.5. Velké projekty s vodními prvky

Vodní prvky mohou být v městském parteru využity nejen jednotlivě, ale i ve velkých skupinách, někdy až pompézně. Příkladem takového využití jsou projekty Park Citroën v Paříži a Fountain Place v Dallasu.

Wilhelmová a Damec (2005) popisují Park Citroën, který se nachází v pařížském Saint-Cloud, v místě bývalé továrny Citroën. Je postaven na abstrakci a stylizaci architektonického prostoru a kompozičních principů francouzské zahrady André Le Nôtre (viz kapitola 3.2.3.2. Baroko). Rozvíjí francouzské tradiční pojetí práce s terénem, vodou, vegetací a architekturou v celkovém záměru i výtvarném detailu.

Základ kompozice tvoří zřetelný kontrast mezi velkolepě pojatým prostorem a řetězcem malých intimních samostatných zahrad. Hlavní podélná osa vede k administrativnímu sídlu (telekomunikační společnost, banka), vedlejší podélné a příčné osy uplatňují rytmizaci na levé straně prostřednictvím krychlových bosketů střídaných zrcadly bazénů. Pravá vedlejší podélná osa uplatňuje ve Francii tradiční vyvýšenou terasu se zrcadlem Grand Canal.

Výtvarným vizuálním akcentem hlavního sálového prostoru je nakloněná rovina vetknutá do zárubní zdi s náhlými proměnami 84 vodních stříků komponovaných v obdélníkovém rastru. Používány jsou proměny vody jako stříky, gejzíry, praménky, membrány, bubliny a mlha.

Autory projektu jsou Alain Provost, Gilles Clement, Patrick Berger, Jean-Paul Viguiere a Francois Jodry.

V Dallasu, Texasu, pracoval Daniel Urban Kiley s Peter Ker Walker na návrhu Fountain Place, velké vodní zahrady u Allied Bank Tower. Místo osázel tisovcem do kruhových betonových nádob umístěných v určitém rastru. Stupňovitá kaskáda je doplněna

263 bublajícími vodotrysky, které jsou šachovnicově rozmístěny mezi stromy. Chladicí efekt, příjemné šumění, stromy zastíněná voda, to vše spolu s různě naprogramovanými fontánami tvoří z Fountain Place velmi uznávané a populární veřejné místo. (Rogers, 2001)

3.4. SADOVNICKÁ ÚPRAVA MĚST

Městský zahradní parter se týká veřejné zeleně. Veřejná zeleň vymezuje plochy veřejně přístupné bez omezení (Otruba, 2002). Jansa a kol. (1961) rozděluje sadovnickou úpravu měst na městské parky, zeleň na náměstích, zeleň před význačnými budovami, zeleň kolem pomníků a památníků, zeleň kolem sportovních objektů. Wagner (1990) ji doplňuje o zeleň v ulicích. Sadovnické úpravy měst související s městským parterem jsou níže popsány.

Zeleň na náměstích a ulicích musí být vždy přístupná. Prostorové i půdorysové uspořádání je závislé na velikosti plochy a jejím tvaru (Wagner, 1990). Musí zde zůstat především dostatek místa pro komunikace, parkování vozidel, veřejná shromáždění, musí být zachována dostatečná přehlednost pro řidiče (Jansa a kol., 1961).

Při rekonstrukci se musí provést důkladný historický a provozní rozbor. Starobylá náměstí, která tvoří architektonický celek, sadovnický neupravujeme, aby nebyl porušen jejich architektonický ráz (Jansa a kol., 1961). Doplní se pouze zelení v místech, kde podle vžitého obrazu stromy bývaly, např. u kašen, fontán, morových sloupů, památníků. (Wagner, 1990)

Ostatní náměstí mohou být zelení doplněna, ale jen tak, aby se dostatečný volný prostor náměstí nevytratil. Při výsadbě zeleně musí být dodrženy také dopravní a protipožární bezpečnostní předpisy. Menší plochy se řeší pravidelně s centrální skupinou vegetace uprostřed, u větších ploch se může vysoká zeleň posunout i na okraje, ale tak, aby se před budovami ponechalo dostatek volného prostoru (v rozpětí zorného pole). Park nebo parčík se řeší jako samostatně uzavřená kompozice, kdy se před význačnými budovami rozvíjejí samostatné parterové plochy. Na velkých náměstích může být i přírodně krajinářská úprava. (Wagner, 1990)

Pokud jsou celospolečenské akce na náměstí jednou nebo až třikrát do roka, nemusí být tyto plochy dlážděné, ale může k tomu účelu sloužit dobře udržovaný trávník. (Wagner, 1990)

V případě zvláště zhoršených podmínek pro vegetaci (solení, výfukové zplodiny, průmyslové exhaláty) se musí volně rostoucí zeleň nahradit zelení mobilní (Wagner, 1990). Bezúdržbovou mobilní zelení v nádobách se zabýval Ondřej (1998). Z mobilní zeleně, která byla hodnocena v letech 1984 – 1991 ve vybraných městech České republiky se mezi spolehlivé taxony pro toto využití řadí na prvním místě *Pinus nigra* a *Pinus mugo*, *Juniperus chinensis* 'Pfitzeriana', *Syringa vulgaris*, *Rosa rugosa*, *Ribes alpinum*, *Aronia melanocarpa*, *Ligustrum vulgare* a *Parthenocissus quinquefolia*. V běžné praxi se ovšem nepředpokládá, že by mobilní zeleň, rozmístěná na náměstích a v ulicích, měla být bez jakékoliv udržovací péče (Ondřej, 1998).

Sadovnická úprava ulice se komponuje vždy z pozice chodce. Při dřívějších zástavbách se nepočítalo s rozvinutím automobilového průmyslu. Pro zachování zeleně v ulicích nebo pro nové výsadby je proto nutno přeorganizovat provoz v celém sídle a to tak, že z některých ulic se musí doprava odstranit úplně a jinde vyřešit jednosměrný provoz, jak je tomu i v některých metropolích (Paříž, Vídeň, Moskva, Kyjev aj.). Pak je možno zeleň rozšířit o zelené pásy nebo pruhy trávníku s dosadbou stromů. Kde není v ulicích pro stromy dostatečný prostor, mohou se nahradit keři vypěstovanými jako vysokokmen nebo použít pyramidální kultivary. Pokud je to možné, měla by být komunikace pro pěší a pro motorová vozidla oddělena zeleným pásem nebo pruhem. (Wagner, 1990)

Před význačnými budovami má sadovnická úprava zvýraznit celospolečenské poslání budovy a podle stupně kulturnosti má mít i hodnota úpravy vyšší sadovnickou kategorii. Úprava má být pokračováním charakteru budovy (Wagner, 1990). Před symetrickou budovou řešíme plochu pravidelně, před nesymetrickou použijeme smíšeného řešení, kterým jsou přímočaré cesty s nepravidelným rozmístěním dřevin (Jansa a kol., 1961).

Je nutné, aby se význačné budovy dostaly do zorného pole, proto musí být před nimi dostatečný prostor, popřípadě i parterového charakteru a vysoká zeleň vytváří pouze potřebný rámec. Tím budovu izoluje od ostatních budov. Monumentální budovy jsou nejpůsobivější, vystupují-li z velké trávníkové plochy, dlažby, pískované plochy nebo jsou při zrcadlení ve velké vodní hladině vysokou zelení jsou jen rámovány. (Wagner, 1990)

Zvláště důležité jsou přístupy, které se mají řešit podle kapacitních potřeb, aby nevznikaly konfliktní situace. (Wagner, 1990)

Zeleň kolem pomníků a památníků má zdůrazňovat jejich ideu, ale citové vystupňování nesmí být přehnané. Pokud jsou umístěny na hlavní ose pravidelných ploch, upravíme okolí také pravidelně, na menších plochách nepravidelného tvaru je vhodnější řešení smíšené. Tmavým pomníkům svědčí pozadí světlejší a naopak. (Jansa a kol., 1961)

4. METODIKA PRÁCE

V literární rešerši byla zhodnocena Estetika vody ve městě, Historie a vývoj vodních prvků ve veřejném prostoru, Vodní prvky v městském zahradním parteru a stručně Sadovnická úprava měst.

Speciální část diplomové práce se bude zabývat hodnocením jednotlivých vodních prvků v městském parteru městské části Praha 6 (dále jen MČ Praha 6), představí vybrané soudobé projekty pražských městských částí a na konkrétním příkladu zpracuje ideovou studii.

Práci uzavře oddělená Přílohová část, jejíž součástí bude fotodokumentace typů vodních prvků s odborným komentářem.

4.1. HODNOCENÍ VODNÍHO PRVKU V MĚSTSKÉM ZAHRADNÍM PARTERU MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 6

Součástí hodnocení bude souhrnná mapa MČ Praha 6 se zobrazením jednotlivých vodních prvků v městském zahradním parteru MČ Praha 6 (viz příloha 1. Vodní prvky v městském parteru Prahy 6 – Rozmístění vodních prvků).

Při hodnocení jednotlivých vodních prvků (viz kapitola 5.1. Hodnocení vodního prvku v městském zahradním parteru městské části Praha 6) budou hodnoceny tyto charakteristiky: vzhled (typ, celkový vzhled, velikost, tvar, materiály), doba vzniku, estetická hodnota v sezóně, estetická hodnota mimo sezónu, působivost, udržovanost, přístupnost, osvětlení, okolní prostředí (rozměry, věk zástavby, charakter zástavby, frekventovanost prostředí, hlučnost prostředí), bezprostředně navazující okolní prostředí (sadovnická upravenost ploch, zeleň, výsadby, zpevněné plochy, mobiliář), umístění s ohledem na urbanismus města, náklady na údržbu.

Na základě těchto charakteristik bude objektivně zhodnocen daný vodní prvek. Významná je především estetická hodnota v sezóně, kterou podporují charakteristiky jako působivost a přístupnost. Doba vzniku a umístění s ohledem na urbanismus města mohou vysvětlit možné stávající problémy vodního prvku (např. nefunkčnost). Vlastnosti okolního prostředí určí, jak by měl být vodní prvek veliký a působivý. Hlučnost ovlivňuje celkový charakter prostředí a použití dynamické vody. Velmi významnou charakteristikou bude

frekventovanost prostředí. Napoví, odkud vedou významné pohledy, určí vzhled vodního prvku. Estetická hodnota vodního prvku mimo sezónu by měla být samozřejmostí, pokud se v bezprostředně navazujícím okolí nenachází jiné významné prvky, které tuto vlastnost mají. Osvětlení není vzhledem k ekonomické náročnosti nutností, nicméně jeho použitím dochází k prodloužení doby působení vodního prvku a jeho okolí, což je jistě výhodou. Charakteristika nároků na údržbu může být do jisté míry zavádějící a bude důležité zvážit významnost vodního prvku v daném místě. Prostorová analýza určí, kde by měl být vodní prvek umístěn a jaký by měl mít tvar. Významné pohledy řeknou, které směry by se měly podpořit. Vlastnosti bezprostředně navazujícího okolního prostředí napomůžou představě o jeho současném stavu. Je zde tedy možnost jejich zlepšení i zhoršení, ale analýza poukáže na problematické prvky, které by se měly vyřešit, a naopak na významné prvky, které by se měly zachovat a podpořit. Zda je vodní prvek vhodně napojen na bezprostřední okolí prozradí použité materiály. V závěru bude každý prvek souhrnně slovně ohodnocen.

4.1.1. Grafická analýza

Graficky se vyjádří prostorová analýza, analýza biotických a abiotických prvků, provozní analýza a analýza zástavby. Tyto analýzy budou sloučeny do jednoho výkresu (viz přílohy 2. – 12.B Analýza prostředí vodních prvků v městském parteru Prahy6).

Prostorová analýza znázorní základní kompoziční osy a kompozičně významné plochy, pokud se v daném místě budou nacházet. Dále ukáže významné pohledy směrem na vodní prvek a směrem od vodního prvku. V některých místech se budou nacházet pohledově významné horizonty.

Analýza biotických a abiotických prvků rozčlení tyto prvky samostatně na významné nebo problematické. Graficky vyjádří jejich umístění, v textové části se tyto prvky podrobněji popíší.

Provozní analýza rozliší jednotlivé komunikace dle frekventovanosti na frekventované, málo frekventované a klidové. Znázorní případný šířící se intenzivní prach a hluk.

Analýza zástavby rozčlení veškeré dotčené budovy dle architektonického ztvárnění na architektonicky významnou, průměrnou či podprůměrnou zástavbu.

4.1.2. Slovní hodnocení

Jednotlivé vodní prvky budou také slovně ohodnoceny (viz přílohy 2. – 12.A Charakteristika vodních prvků v městském parteru Prahy 5) na základě těchto uvedených charakteristik:

Vzhled

Popíše estetické hodnoty vodního prvku. Charakterizuje ho typ, *celkový vzhled*, přibližná velikost, tvár a použité materiály. Definice typu vodního prvku vycházejí z literární rešerše této práce.

typ:

kašna – umělá nádrž na vodu s převážně historickou hodnotou, u které je patrný její původní užitkový účel, může být pojata dekorativně nebo doplněna sochařskou výzdobou

fontána – velmi dekorativně pojatá umělá nádrž na vodu s tekoucí či stříkající vodou nebo s přepady, může být doplněna sochařskými doplňky

bazén – umělá nádrž na vodu jednoduchých tvarů, zpravidla zapuštěná nebo mírně vyvýšená, bez dekorativního pojetí a sochařské výzdoby

vodní hrátky – vodní efekty, které zábavným způsobem využívají pohyblivé vody, často se jedná o vodní stříky, které nejsou vázány pouze na nádrž

Doba vzniku

Vyjádří co nejpřesněji rok, kdy byl vodní prvek zbudován nebo zrekonstruován do stávající podoby.

Estetická hodnota v sezóně

Vyjádří architektonickou hodnotu vodního prvku v daném prostředí během sezóny při plném provozu v zachovalém stavu.

architektonicky významný – architektonicky hodnotný nebo velmi hodnotný vodní prvek

architektonicky průměrný – architektonicky málo hodnotný vodní prvek

architektonicky podprůměrný – architektonicky nehodnotný vodní prvek

Estetická hodnota mimo sezónu

Určí, zda je vodní prvek esteticky hodnotný i mimo sezónu, tedy bez použití vody. V našich klimatických podmínkách jsou umělé vodní prvky bez přítomnosti vody přibližně polovinu roku, proto je tato charakteristika významná.

hodnotný – použitými materiály, sochařskou výzdobou či celkovým ztvárněním je vodní prvek esteticky hodnotný i mimo sezónu

nehodnotný – vodní prvek není mimo sezónu esteticky hodnotný

Působivost

Vyjádří dojem, který navodí vodní prvek danému místu svou přítomností. Jedná se o působivost v sezóně při plném provozu. Hodnocen bude pouze vodní prvek s případnými sochařskými doplňky, okolní prostředí bude hodnoceno samostatně.

velkolepý – vodní prvek vyvolává velmi silný dojem, provedení je okázalé

velmi působivý – vodní prvek vyvolává silný dojem, provedení je střídmější než u pompézního vodního prvku

zajímavý – vodní prvek zaujme, nevyvolá však silný dojem

nezajímavý – vodní prvek svým provedením není zajímavý a poutavý, většího významu nabývají ostatní funkce vody

Udržovanost

Poukáže na zachovalost vodního prvku, za kterou nese odpovědnost majitel. Údržba silně ovlivňuje estetické vjemy. Jedná se o nestálou charakteristiku, která se rok od roku mění. Potenciál vodního prvku však zůstává.

udržovaný – na vodním prvku je patrná pravidelná údržba

neudržovaný – vodní prvek je funkční, ale není zde vidět pravidelná údržba, samotný prvek či jeho součást je poškozena nebo jinak znehodnocena

nefunkční – vodní prvek je krátkodobě či dlouhodobě během sezóny nefunkční, samotný prvek či jeho součásti jsou poškozeny nebo jinak znehodnoceny

Přístupnost

Vyjádří, do jaké míry je možná interaktivita lidí s vodním prvkem. Interaktivita zvyšuje množství vjemů z vodního prvku.

interaktivní – přístup k vodě je umožněn, vodní prvek vybízí k posezení do bezprostřední blízkosti vody nebo nabízí přímou interaktivitu s vodním prvkem či jeho součástí

neinteraktivní – přístup k vodě je umožněn, vodní prvek nevybízí k posezení do bezprostřední blízkosti vody nebo nenabízí přímou interaktivitu s vodním prvkem či jeho součástí

nepřístupný – přístup k vodě je zamezen samotným vodním prvkem nebo jeho umístěním

Osvětlení

Osvětlení vodního prvku či jeho okolí prodlužuje jeho působivost i na večerní a noční hodiny a vytváří zcela jiný dojem než za denního světla. Pokud jsou nasvíceny sochařské doplňky, působí nasvícení vodního prvku také mimo sezónu.

okolí i vodní prvek – osvětlen je vodní prvek i jeho bezprostřední okolí

vodní prvek – osvětlen je pouze vodní prvek

okolí – osvětleno je pouze bezprostřední okolí vodního prvku

neosvětlený – vodní prvek ani jeho bezprostřední okolí nejsou osvětleny, viditelnost může být umožněna pouličním osvětlením či osvětlením fasád budov

Okolní prostředí

Okolní prostředí vodního prvku je takové prostředí, které je viditelné ze středového bodu vodního prvku. Toto prostředí nepřímo působí na vnímání vodního prvku a mělo by určovat např. jeho vzhled a umístění. Popíše ho rozměry, charakter okolní zástavby, frekventovanost a hlučnost prostředí.

rozměry: Vyjádří přibližnou rozlohu zasaženého okolního prostředí.

malé – do 3000 m², střední – 3000 – 7000 m², velké – nad 7000 m²

věk zástavby: Stručně charakterizuje dobu vzniku okolní zástavby.

historicky hodnotná – zástavba vzniklá do konce 19. století

střednědobá – zástavba vzniklá ve 20. století

moderní – zástavba vzniklá od přelomu 20. a 21. století

charakter zástavby: Charakterizuje formy zástavby podle výšky, což ovlivňuje celkové vnímání daného prostoru.

nízkopodlažní – zástavba mající maximálně 4 nadzemní podlaží

středněpodlažní – zástavba mající 5 až 8 nadzemních podlaží

vysokopodlažní – zástavba mající více než 8 nadzemních podlaží

frekventovanost prostředí: Frekventovanost prostředí ovlivňuje význam vodního prvku. Dle intenzity pěších a pojezdových komunikací bude rozlišeno prostředí na klidové / málo frekventované / frekventované.

hlučnost prostředí: Hlučnost prostředí ovlivňuje například použití akustických prvků vody či obytnost daného prostředí. Dle hlučnosti prostředí v místě vodního prvku bude rozlišeno prostředí tiché / málo hlučné / hlučné.

Bezprostředně navazující okolní prostředí

Bezprostředně navazující okolní prostředí je sadovnický upravená, resp. neupravená plocha související s vodním prvkem. Tato plocha spoluvytváří dojem z vodního prvku, ať negativně či pozitivně. Její stav se však neustále mění.

Bezprostředně navazující okolní prostředí může být sadovnický upravené / neupravené, zeleň udržovaná / neudržovaná. V okolí se mohou nacházet výsadby letniček / trvalek / keřů / stromů. Významný je také materiál zpevněných ploch a design mobiliáře.

Umístění s ohledem na urbanismus města: Vzhledem k finanční náročnosti výstavby vodního prvku je třeba pečlivě zvážit význam plochy s vodním prvkem vzhledem k urbanismu města. Není třeba budovat vodní prvek v odlehlých částech města, naopak na významných plochách voda často chybí.

vhodné – vodní prvek je vhodně umístěn

nevhodné – vodní prvek je nevhodně umístěn

Náklady na údržbu:

Údržba vodních prvků bývá v rozpočtu majitele poměrně výraznou částkou, proto bude třeba hodnotit i tuto skutečnost. V této metodice bude dostačující hrubý odhad. Nákladnější jsou vodní prvky velkých rozměrů, použití pohyblivé vody vyžadující

přečerpávání, osvětlení, údržba nestálých materiálů. Kombinací těchto skutečností budou rozlišeny vodní prvky na velmi nákladné / středně nákladné / méně nákladné.

4.1.3. Souhrnné hodnocení vodních prvků v městském zahradním parteru Praha 6

Souhrnné hodnocení vodních prvků v městském zahradním parteru Praha 6 bude uvedeno v kapitole 6. Diskuse. Vyjde z jednotlivých hodnocení konkrétních vodních prvků v městském parteru.

Takto lze v daném území sumárně vyjádřit jednotlivé charakteristiky. Smysl má hodnotit: typ, dobu vzniku, estetickou hodnotu v sezóně, udržovanost, přístupnost, osvětlení, umístění s ohledem na urbanismus města a náklady na údržbu. Jednotlivé charakteristiky budou vyjádřeny procentuálně či slovně. Dále budou popsány opakující se problémy či skutečnosti vyplývající ze slovního hodnocení.

4.2. VYBRANÉ SOUDOBÉ PROJEKTY PRAŽSKÝCH MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ

V rámci pražských městských částí budou vybrány některé projekty, u nichž v současné době (rozuměno v roce 2010) probíhá příprava či realizace. Součástí projektu musí být vodní prvek a musí souviset s městským zahradním parterem (viz kapitola 5.2. Vybrané soudobé projekty pražských městských částí).

Tyto projekty budou blíže popsány dle konkrétního současného stupně projektu, důraz bude kladen především na vodní prvek. Jednotlivé projekty budou zhodnoceny a to především z hlediska konkrétního vodního prvku.

V kapitole 6. Diskuse budou tyto projekty souhrnně zhodnoceny a zjištěné skutečnosti budou převedeny na charakteristiku soudobého používání vodních prvků.

4.3. IDEOVÁ STUDIE

Ideová studie na základě literární rešerše a zjištěných skutečností z Hodnocení vodních prvků v městském zahradním parteru Prahy 6 a Vybraných soudobých projektů pražských městských částí navrhne sadovnickou úpravu vybraného místa s použitím vodního prvku.

K řešení ideové studie bude vybráno místo na území MČ Praha 6 (viz kapitola 5.3. Ideová studie), které je v současné době problematické, potřebuje rekonstrukci a souvisí s městským zahradním parterem. Jelikož zde bude umístěn vodní prvek, musí být řešené místo vhodně zvoleno s ohledem na urbanismus města.

Součástí ideové studie bude výkres širších vztahů a kontext. V kontextu budou zobrazeny zastávky Pražské integrované dopravy (dále jen PID), občanská vybavenost a významné pojezdové a pochozí trasy.

Na základě vlastního průzkumu bude zhotoven výkres Současný stav, který vyobrazí všechny důležité skutečnosti řešeného prostoru. Tyto skutečnosti budou zdokumentovány a popsány ve fotodokumentaci. Prostorová a provozní analýza zhodnotí stávající stav. Tato analýza bude provedena obdobně jako grafická analýza Hodnocení vodního prvku v městském zahradním parteru městské části Praha 6.

Na základě těchto podkladových materiálů bude navrženo Zahradně architektonické řešení, jehož součástí budou vizualizace, inspirační fotografie, specifikace materiálů a osazovací plán.

5. VÝSLEDKY

5.1. HODNOCENÍ VODNÍHO PRVKU V MĚSTSKÉM ZAHRADNÍM PARTERU MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 6

V parteru MČ Praha 6 nalezneme 11 vodních prvků (viz příloha 1. Vodní prvky v městském parteru Prahy 6 – Rozmístění vodních prvků). Jedná se o fontánu v areálu České zemědělské univerzity v Praze (dále jen ČZU), fontánu v ulici Vlastina, fontánu u někdejšího sídla firmy Koospol, bazén v Kusé ulici, bazény u Strahovského stadionu, kaskádová fontána před hotelem Diplomat, kruhová fontána před hotelem Diplomat, fontána v prostoru ho vysokého učení technického v Praze (dále jen ČVUT), fontána mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova, bazény na Sibiřském náměstí, vodní stříky na Sídlišti Dědina. Ostatní vodní prvky se v této městské části nenacházejí v místech, která se dají považovat za městský parter (vyskytují se ve vyhrazených areálech, parcích, soukromých objektech).

5.1.1. Fontána v areálu ČZU (viz příloha 2.A a 2.B)

Čtvercový bazén s plastikou a vodními stříky se nachází v málo frekventované části areálu ČZU před vedlejším vchodem do Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Naposledy rekonstruován byl v roce 2005.

Betonová fontána o rozměrech cca 8 m x 8 m a výšce 120 cm, je obložena šedý obkladem a vrchní stranu obvodových zdí překrývají dřevěné lamely. Dřevěný materiál nejenže oživuje a dotváří přírodní okolní prostředí, ale slouží také k sezení či ležení studentů. Blíže k jedné straně fontány je vytvořena plastika znázorňující zoranou půdu, která je nepravidelných tvarů a barevně vhodně doplňuje dřevěnou obrubu fontány. Skrze plastiku tryská několik nenápadných svislých vodních stříků.

Jedná se o architektonicky významný vodní prvek, který vybízí k přímému posezení u vodní hladiny. Díky plastice a celkovému vzezření je esteticky hodnotný také mimo sezónu. Fontána není osvětlená. V současné době je udržovaná.

Zasažené okolní prostředí je středních rozměrů. Architektonicky průměrná zástavba obklopuje fontánu téměř ze všech stran a je středněpodlažní. Okolní prostředí je blíže k fakultě klidové, směrem od fakulty málo frekventované. Před hlavním vstupem do fakulty

se již jedná o frekventované pěší komunikace. Prostor v blízkosti vodního prvku lze charakterizovat jako tichý, v blízkosti se nenachází žádná automobilová doprava a tichost prostředí je narušena pouze hovory kolemjdoucích.

Samotná fontána se nachází na kompoziční ose vymezené okolními budovami a dlážděnými plochami. Na vodní prvek je významný pohled především ze západu a z východu, výhledem od fontány je výhled na trávníky.

Bezprostředně navazující okolí je tvořeno vydlážděnými pochozími plochami, travnatými plochami s výsadbami a záhony s travkami, keři a vzrostlými stromy. Je sadovnický upravené a udržované. Bioticky významnými prvky jsou vzrostlé stromy, které utvářejí atmosféru kolem fontány. Problematické jsou severní výsadby, protože neodpovídají charakteru výsadeb v tomto místě areálu. Abioticky problematickými prvky jsou zde nic neříkající betonové přenosné květníky na severu. Významný je schodovitý objekt umístěný ještě více na sever.

Charakter vodního prvku včetně velikosti je vzhledem k okolnímu prostředí zvolen správně. Do takto frekventovaného prostředí geometrický prvek patří, tématická plastika mu dodává na adekvátní dramatičnosti. Vodní stříky vytvářejí příjemný bublající zvuk, který je ovšem slyšet spíše blíže k fakultě. Především s ohledem na studentské prostředí je zde důležitá estetická hodnota také mimo sezónu. Osvětlení není potřebné. Významné výhledy jsou správně podpořeny okolními výsadbami a umístěním plastiky v bazénku. Fontána prostředí nepřehlušuje, ale vhodně do něj zapadá. Použité materiály navazují na materiály v bezprostředně zasaženém okolí, barevnost je umírněná, ale zajímavá. Prostor, který fontána vytváří je příjemné, také rozptýlený stín není v areálu na škodu. Umístění vzhledem k urbanismu města je vhodné. V areálu by mohlo být vodních prvků více, s ohledem na finance je však tento počet dostačující a naprosto plní svou funkci.

5.1.2. Bazény na Sibiřském náměstí (viz příloha 3.A a 3.B)

V centru Sibiřského náměstí se nacházejí dva dnes již nefunkční obdélníkové bazény. Původně je doplňovaly tři bronzové plastiky. Vodní prvek byl zbudován v roce 1984.

Bazény zaujímají celkový prostor cca 10 m x 4 m a jsou 50 cm vysoké. Z architektonického hlediska jsou podprůměrné, z hlediska působnosti nezajímavé. Mimo sezónu jsou nehodnotné. Vodní prvek nevybízí k interaktivitě a neosvětleno je okolí i bazény. Tyto betonové bazény jsou obloženy žulovými obklady.

Zasažené okolní prostředí je malých rozměrů. Střednědobá zástavba je nízkopodlažní. Architektonicky významné jsou vily na západě a jihozápadě, architektonicky podprůměrné jsou budovy severně a východně od vodního prvku. Pojezdová komunikace na severu, která dále pokračuje do ulice Rooseveltova, je málo frekventovaná a prostředí vodního prvku málo hlučné. Ostatní komunikace, ať již pojezdové či pochozí jsou klidové.

V dotčeném území nejsou významné kompoziční osy, osovost lze hledat pouze podél vnitřních komunikací Sibiřského náměstí. Tyto osy tvar vodního prvku respektuje. Na severu náměstí se nachází pohledový horizont, vodní prvek je tedy viditelný především z východu a ze západu. Vzhledem k tomu, že terén na sever mírně klesá, nachází se významný pohled od bazénů právě tímto směrem.

Bezprostředně navazující okolní prostředí je sadovnický upravené, zeleň je udržovaná. Nalezneme zde roztroušené keřové a stromové výsadby, přičemž skupinka vzrostlých stromů na jihu patří mezi bioticky významné prvky tohoto místa. Problematické je oplocení budovy na severu, které je ve směru významného pohledu od bazénů. Zpevněné plochy jsou asfaltové, použitý mobiliář kombinuje dřevo a beton.

Tento nefunkční a zdevastovaný vodní prvek není esteticky hodnotný mimo sezónu. Během sezóny je architektonicky podprůměrný, nenavazuje na kompoziční osy náměstí a použité materiály působí smutně až hřbitovně. Vodní prvek je také nevhodně umístěn s ohledem na urbanismus města, proto ho doporučuji odstranit a nahradit jiným, lépe řešeným a lépe umístěným prvkem, např. plastikou. Vodní prvek bude mít totiž v takovéto odlehle části města vždy problémy s vandalismem, což samozřejmě v tomto případě podpořilo použití drahých materiálů. V případě umístění nového prvku, ať již bude vodní či ne, je potřeba vyřešit problematické oplocení a náměstí co nejvíce odhlučnit. Oba problémy vyřeší vysazení rostlin na severu parkově upravené plochy. Také systém cest by měl být pravidelnější, než je tomu dosud, a mobiliář se samotným prvkem by na sebe měly materiálově navazovat.

5.1.3. Fontána v prostoru ČVUT (viz příloha 4.A a 4.B)

Před stavební fakultou ČVUT se v parkově upraveném prostoru nachází kruhová plocha s dnes již nefunkční fontánou. Tento vodní prvek byl zrealizován v roce 1991.

Betonová fontána s cihlovým obložení má průměr cca 8 m a výšku 30 cm. Vzhledem k působnosti je zajímavá, mimo sezónu je však nehodnotná. Jedná se o architektonicky

průměrný vodní prvek, který leží v odlehlejší části parkově upravené plochy. Nevybízí k interaktivitě a není osvětlený.

Zasažené okolní prostředí má střední rozměry. Pochozí komunikace na jihovýchodě je málo frekventovaná, ostatní komunikace jsou klidové. Prostředí je tiché. Okolní zástavba je střednědobá a moderní, středněpodlažní a vysokopodlažní.

Vodní prvek leží na kompoziční ose, která je tvořena budovou stavební fakulty a komunikací na jihovýchodě. Vzhledem k tomu, že fontána leží pod úrovní okolního terénu, je viditelná pouze z bezprostředně navazujícího okolí. Významný pohled od fontány je směrem k nově postavené Národní technické knihovně.

Bezprostředně navazující okolí tvoří kruhový prostor ze stejného cihlového obložení, celé prostředí lemuje betonové sezení. Kromě fontány jsou zde i další dva kruhové objekty, které slouží pro výsadby keřů a stromů. Prostředí je tedy sadovnický upravené, dnes je však již naprosto neudržované. Problematickými biotickými prvky jsou tyto neudržované výsadby, významné jsou vzrostlé stromy lemující stavební fakultu. Problematickým abiotickým prvkem je samotné řešení bezprostředně navazujícího okolí, včetně jeho současného dezolátního stavu a betonového sezení. Problematické jsou také betonové květníky s výsadbami podél komunikace na jihovýchodě, které zde sice vytvářejí jistou pravidelnost a opakování, ale do takto parkově řešeného prostředí naprosto nepatří.

Kruhové řešení s menšími kruhovými objekty, z nichž jeden slouží jako fontána, je jistě zajímavý nápad. Toto řešení je však nevhodně umístěné a nemělo by být v takto odlehle části parkově upravené plochy. Tomu odpovídá i dnešní stav. Přestože je údržba méně nákladná, je dnes fontána i její okolí nefunkční a zanedbané. Použití cihel prostor otepluje a dodává mu na barevnosti, materiál by se však měl opakovat i v jiných částech okolního prostředí, aby tohoto řešení z prostoru nevybočovalo.

5.1.4. Kaskádová fontána před hotelem Diplomat (viz příloha 5.A a 5.B)

Před hotelem Diplomat, na Evropské 15, se nacházejí 2 fontány – kaskádová a kruhová. Obě vznikly v roce 1990.

Kaskádovou fontánu tvoří stupňovité bazény, v jejichž jihozápadním rohu je plastika různě tvarovaných, resp. vlnitých, vápencových kamenů. Taktéž výsadby jsou řešeny pomocí stupňů a celá fontána je tak vsazená do terénu. Její rozměry jsou cca 20 m x 17 m, výška 250

cm, půdorysný tvar je nepravidelný. Přestože je vodní prvek zajímavý, udržovaný a mimo sezónu esteticky hodnotný, v současné době patří již mezi architektonicky podprůměrné prvky. Osvětlena je fontána i její okolí.

Zasažené okolní prostředí je středně velké, dotčená zástavba je střednědobá a středněpodlažní. Na severu se nachází frekventovaná pojezdová komunikace, blíže k fontáně málo frekventovaná pochozí komunikace. Ze severu se tedy šíří velké množství hluku, který ovlivňuje prostředí okolo fontány. Ostatní pochozí komunikace v blízkosti vodního prvku jsou klidové.

Mezi hotelem a Evropskou ulicí se nachází základní kompoziční osa, kterou kaskádová fontána protíná, ale nenavazuje na ni. Pohledový horizont je nad touto fontánou. Významné pohledy na fontánu jsou z Evropské ulice, směrem od kaskády není žádný významný pohled.

Bezprostředně navazující okolní prostředí je sadovnický upravené a zeleň udržovaná. Nachází se zde keře a trvalky. Biotické prvky zde nejsou ani významné ani problematické. K abiotickým problematickým prvkům se řadí betonové květníky s výsadbami, které jsou seřazeny do organické křivky nad fontánou. Křivka zde má sice svou logiku, ale v případě nutnosti podpoření kruhového tvaru druhé fontány jsou i jiná, lepší řešení. Dalším problematickým abiotickým prvkem je kruhová fontána na západ a umožněné parkování a stání vozidel v krajním pruhu komunikace na Evropské ulici. Fontána je tak v těsné konfrontaci s rušnou dopravou.

Kaskádový vodní prvek není z urbanistického hlediska vhodně umístěn. Nejenže se v jeho blízkosti nachází další, naprosto nesouvisející vodní prvek, ale prostředí Evropské ulice je příliš hlučné a frekventované na to, aby zde mohla být fontána plně vychutnána. Tvarově fontána nijak nenavazuje na pravidelné principy okolí, materiálově a architektonicky nesouvisí s architekturou hotelu. Reprezentativní funkci v dnešní době již neplní, design působí zastarale. Šumění tekoucí vody není vzhledem k přítomnosti rušné komunikace slyšitelné a provoz fontány tak není ekonomický. Ani okolní výsadby vodní prvek nepodpořují.

5.1.5. Kruhová fontána před hotelem Diplomat (viz příloha 6.A a 6.B)

Betonová kruhová fontána před hotelem Diplomat na ulici Evropská 15 se nachází nad kaskádovou fontánou.

Má průměr cca 5 m a výšku 30 cm. Její střed je vypouklý a tryská z něj nízký bublající vodotrysk. Fontána je udržovaná a co do působnosti zajímavá, architektonicky je však podprůměrná. Nevybízí k interaktivitě, mimo sezónu není hodnotná.

Popis okolního prostředí a bezprostředně navazujícího okolního prostředí je uveden v kapitole 5.1.4. Kaskádová fontána před hotelem Diplomat.

Fontána se zčásti nachází na kompoziční ose mezi Evropskou ulicí a hotelem Diplomat, ve středu kruhové dlážděné plochy. Významné pohledy na tento vodní prvek jsou od hotelu Diplomat a od pochozí cesty na jihu. Pohledy od fontány díky terénu směřují na Evropskou ulici. Osvětleno je pouze okolí.

Kruhová fontána je mnohem lépe zasažená do okolního prostředí než kaskádová fontána. Prostor v blízkosti hotelu je méně hlučný a méně frekventovaný. Vodní atmosféra se tak dá lépe vnímat. Tato fontána je vhodně umístěna s ohledem na urbanismus města, přesto je architektonicky podprůměrná. Její ztvárnění je sice zajímavé, ale do moderní architektury nepatří. Použití materiálů je jednotvárné, chybí zde větší reprezentativnost, barevnost. Kruhový tvar je vzhledem k tvaru dlážděné plochy dobře zvolený, přesto by měl být vodní prvek v tomto místě umístěn v návaznosti na vchod do hotelu a tedy být k němu blíže.

5.1.6. Fontána mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova (viz příloha 7.A a 7.B)

Mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova je malé náměstí, na němž byla v roce 2007 zbudována nová fontána nad podzemními garážemi.

Obdélníková fontána se skládá z 6 nízkých kaskád, které zaujímají celkový prostor cca 48 m x 5 m. Kaskády jsou přerušeny dvěma dřevěnými moly. Bazénky jsou oživeny několika bronzovými koňmi, které se brodí vodou nebo stojí na souši. V horní a dolní části fontány se nacházejí malé vodotrysky. Kostra vodního prvku je betonová, povrch pokrývají oblázky. Fontána je architektonicky významná, hodnotná je i mimo sezónu. Je velmi působivá a vybízí k interaktivitě. Vodní prvek není osvětlen.

Zasažené okolní prostředí je středních rozměrů. Všechny pojezdové i pochozí komunikace jsou málo frekventované, prostředí je málo hlučné. Okolní zástavba je střednědobá a středněpodlažní.

Fontána se nachází na středové ose tvořené okolní zástavbou a ulicí Kyjevská. Tuto linii svým tvarem zároveň prodlužuje. Vodní prvek je viditelný ze všech koutů náměstí. Významný pohled směřuje do Kyjevské ulice.

Bezprostředně navazující okolní prostředí je sadovnický upravené a v současné době udržované. Celé náměstí kromě pojezdových komunikací je dlážděné, zeleň tvoří dvouřadá alej, na okrajích jsou keřové výsadby. Významnými biotickými prvky jsou stromy v těchto alejích. Mezi problematické abiotické prvky patří nevzhledné výtahy do garáží, které jsou však nutností a je zde vidět snaha porůst je pňoucími rostlinami. Mobiliiář je vyroben z kovu a ze dřeva.

Přestože jsou náklady na údržbu tohoto vodního prvku velké, je fontána zdařilá. Je velmi zajímavá a přitom decentní. Velmi vhodně zapadá do okolního prostředí, svým tvarem a okolními výsadbami navazuje na kompoziční osy. Proporcionálně také vyhovuje velikosti náměstí. Použité materiály jsou moderní a opakují se u přítomného mobiliáře. Tak spolu celý prostor komunikuje. Dřevěné lávky umožňují lidem být vodě blíže a fontána tak vybízí k interaktivitě. Bronzové sochy koňů oživují náměstí i mimo sezónu. Snad pouze malé vodotrysky zde již být nemusely a sochy by mohly být večer osvětleny.

5.1.7. Bazény u Strahovského stadionu (viz příloha 8.A a 8.B)

U jihovýchodního rohu Strahovského tunelu obklopují vývody vzduchotechniky tunelu dva kruhové bazény. Vývody tvoří cca 30 m vysoká betonová a skleněná stavba, která je viditelná z mnoha míst v Praze. Bazény nejsou součástí vývodů, pouze s nimi souvisí a navazují na ně, proto jsou hodnoceny odděleně. Zbudovány byly v 80. letech 20. století.

Kruhové bazény zabírají plochu cca 45 m x 24 m, vysoké jsou cca 50 cm. Vytvořeny jsou z betonu a vnitřní plochy jsou obloženy dlažbou. Vodní prvek je co do působnosti nezajímavý, mimo sezónu je esteticky nehodnotný, přesto je architektonicky významný, protože velmi vhodně navazuje na okolní prostředí a samotné vývody vzduchotechniky. Bazény nevybízí k interaktivitě. Osvětlen není ani vodní prvek, ani okolí.

Zasažené okolní prostředí je velké. Vaničkova ulice je frekventovaná pojezdová komunikace. Prostedí okolo bazénů je málo hlučné. Dlážděná plocha v okolí vývodů je klidová. Zástavba je nízkopodlažní a střednědobá. Strahovský stadion je díky současnému stavu architektonicky podprůměrnou zástavbou. Podprůměrné jsou také stavby na východ od vodního prvku.

Vývody vzduchotechniky tunelu a tedy i bazény se nacházejí na kompoziční ose tvořené Strahovským stadionem a tvarem vydlážděné plochy. Významné pohledy na bazény jsou z Vaničkovy ulice, významné pohledy od bazénů jsou výhledy na Prahu. Pohledový horizont se nachází na jih od vodního prvku.

Bezprostředně navazující okolní prostředí není sadovnický upravené, zeleň se nachází především pod pohledovým horizontem. Abiotickým významným prvkem jsou samotné vývody vzduchotechniky.

Rozměry bazénů jsou s ohledem na velikost zasaženého okolí správně zvolené. Také tvar zajímavě tříští velkou dlážděnou plochu. Vývody vzduchotechniky jsou natolik dominantní, že již není třeba bazény nijak ozvlášťovat, např. plastikami či vodotrysky. Řešení je tvarově jednoduché a úměrné danému prostoru. Je zde patrná nadčasovost. Takovému řešení v takovémto prostoru bude moderní stále. Osvětlení bazénů není potřebné, vývody vzduchotechniky by však osvětleny být mohly. Zvolené materiály vodního prvku a bezprostředního okolí jsou jednotné. Přestože se zde nenachází žádná zeleň, je prostředí dostatečně ozeleněno okolními výsadbami. Velká shromažďovací plocha tak zůstává vzdušná a celému prostoru dominuje výhled na Prahu. Umístění vodního prvku s ohledem na urbanismus města je vhodné.

5.1.8. **Bazén v Kusé ulici** (viz příloha 9.A a 9.B)

V Kusé ulici, č. p. 2040 se nachází betonový bazén lichoběžníkového tvaru.

Bazén je v současné době nefunkční, architektonicky je podprůměrný a mimo sezónu nehodnotný. Původně zde pravděpodobně tryskala voda, přesto svým vzhledem a umístěním není bazén zajímavý a interaktivní. Jeho rozměry jsou cca 18 m x 5 m, výška v nejvyšším bodě 1 m. Bazén je betonový, zvenku obložený kamením a zevnitř kachličkami.

Zasažené okolní prostředí je malé, zástavba středněpodlažní nebo vysokopodlažní. Na jih od vodního prvku je málo frekventovaná pojezdová komunikace, díky níž je prostředí málo hlučné. Ostatní komunikace jsou klidové.

Bazén se nachází na středové kompoziční ose, jež tvoří umístění okolní zástavby a dvou komunikací. Nalezneme zde ještě jednu kompoziční osu, nacházející se mezi dvěma pochozími komunikacemi na severovýchod a jihozápad od vodního prvku. Tvar bazénu však s touto osou nepracuje. Velikost zasaženého okolního prostředí je silně ovlivněna pohledovými horizonty, které nalezneme na jihovýchodě a severozápadě. Významné pohledy

na bazén jsou z Kusé ulice a ze sadovnický upraveného svahu mezi obytnými budovami na severozápadě. Významným pohledem směrem od bazénu je výhled na jihu na část Prahy.

Bezprostředně navazující okolní prostředí je sadovnický upravené, zeleň je udržovaná. Významnými biotickými prvky jsou vzrostlé stromy, které rámuji výhled na Prahu. Biotickými problematickými prvky jsou bez kompozice zachované keřové výsadby. Na severozápadě se nachází pozůstatky po betonových vyvýšených záhonech, které jsou nyní problematickými abiotickými prvky. Plocha okolo bazénu je asfaltová, doplněná trávnikem a výsadbami. Mobiliář je betonový se dřevěnými sedáky.

Přestože je tento vodní prvek dnes nefunkční, je vzhledem k urbanismu města vhodně umístěn. Jeho vzhled již nemá v současné architektuře místo, také lichoběžníkový tvar a umístění na osách nejsou správně řešeny. K oživení tohoto místa je především třeba revitalizace bezprostředně navazujícího okolí, použití jiných a zajímavěji řešených materiálů místo asfaltu, vytvoření pravidelného rastru včetně prostoru pro výsadby. Mobiliář musí architektonicky a materiálově navazovat na architekturu vodního prvku. V tomto místě by tedy vodní prvek měl být, ale celé okolí a samotný vodní prvek by měly být vyřešeny jinak. Do takto klidného místa není třeba budovat velkolepé vodní prvky, princip jednoduchého bazénu, méně nákladného na údržbu, může být zachován.

5.1.9. Fontána u někdejšího sídla firmy Koospol (viz příloha 10.A a 10.B)

Sídlo někdejší firmy Koospol se nachází na Evropské 178. Před budovou nalezneme parkově upravenou plochu, v níž je umístěna betonová fontána z let 1974 – 1977 nazvaná Kamenný květ, která svými rozměry ovlivňuje i městský parter.

Fontánu tvoří betonová mísa o průměru cca 24 m, jenž je částečně zapuštěná do terénu. Z jejího středu se tyčí stylizovaný betonový květ až do výšky cca 5 m. Fontána je architektonicky průměrná, hodnotná je i mimo sezónu. Je zajímavá, ale nepřístupná díky stěnám spodní mísy. Spekulovat by se dalo o její bezpečnosti. Okolí a samotný vodní prvek nejsou osvětleny.

Zasažené okolní prostředí je středních rozměrů. Věk zástavby je střednědobý, charakter středněpodlažní. Na jih od fontány se nachází frekventovaná pojezdová komunikace, od níž se šíří hluk až do prostředí vodního prvku. Ostatní komunikace v okolí fontány jsou klidové.

Kamenný květ se nachází na středové kompoziční ose, která je tvořená zástavbou a umístěním ulice Evropská. Pohledově významné horizonty jsou na jihu a na západě, ten jižní spolu s výsadbami částečně omezuje hlučnost prostředí. Od fontány neexistuje žádný významný pohled, naopak směrem na fontánu jsou významné pohledy z dlážděné plochy v parku na západě a především z lávky na východě vedoucí k administrativní budově.

Bezprostředně navazující okolní prostředí je sadovnický upravené, zeleň je udržovaná. Stromy s keři na jih od vodního prvku jsou biotickými významnými prvky, které sice brání pohledům z Evropské ulice, ale současně snižují hlučnost a udržují zde míru soukromí. To je v tomto případě důležitější. Problematickým biotickým prvkem jsou keřové výsadby při východní straně fontány, které z části brání významným výhledům na fontánu z lávky k administrativní budově. Jehličnaté výsadby vodní prvek také nepodtrhují, ale navozují pocit ponurosti. Abiotickými problematickými prvky jsou betonové palisády nacházející se na jihozápad od fontány.

Vodní prvek je svou velikostí zajímavý, přesto by mohl být větší, aby ho bylo možno vnímat z více míst. Pohledům z ulice totiž brání nejen výsadby, které zde však mají své opodstatnění, ale i pohledový horizont. Náklady na údržbu vodního prvku jsou velké, z tohoto důvodu je často mimo provoz. Vzhledem k estetické hodnotnosti i mimo sezónu to na jeho kráse příliš neubírá, i když je samozřejmě s vodou impozantnější. Architektonickým ztvárněním vhodně navazuje na architektonicky významnou budovu na sever od fontány. Umístění včetně tvaru jsou správně zvolené, kruh dodává prostředí dynamiku, stylizovaný květ je tvarově zajímavý. Materiálově je fontána s okolním prostředím jednotná, dlažby by měly být ale vzhledem k jednotvárnosti materiálu fontány zajímavější (rastr, skladba, barevnost). Problematické jsou zde okolní výsadby, které vypadají ponuře a fontána tak působí starým dojmem. Podpořit by se měly především pohledy z lávky k administrativní budově.

5.1.10. Fontána v ulici Vlastina (viz příloha 11.A a 11.B)

Tato fontána se nachází na křižovatce ulic Vlastina a U Silnice. Původně se jednalo o mlžící fontánu, která byla vytvořena v roce 1975. Dnes však již není funkční.

Skládá se z betonové základny s konvexními a konkávními poli a z hranolu s vykrojeným kruhem pro trysku. Rozměry jsou cca 2 m x 2,5 m, výška 80 cm.

Jedná se o architektonicky podprůměrný prvek, který v tomto prostředí nemá velké využití. Esteticky hodnotný je mimo sezónu, během sezóny nabízí k osvěžení.

Zasažené okolní prostředí je malé. Zástavba se nachází především na sever od fontány a je střednědobá. Silnice v těsné blízkosti vodního prvku jsou málo frekventované komunikace, díky nimž je prostředí poměrně hlučné.

Fontána se nachází mimo základní kompoziční osy, které kopírují tvar silnic. Významné pohledy jsou přímo z křižovatky. Od fontány nevede žádný významný pohled do okolí.

Bezprostředně navazující okolní prostředí je sadovnický upravené, zeleň je však neudržovaná a především keře zakrývají pohledy na fontánu. Abioticky problematickým prvkem je právě tato vegetace. Na jižní straně křižovatky se nachází nevzhledné oplocení.

Velikost fontány není správně zvolena s ohledem na velikost okolního prostředí, především však na jeho frekventovanost. Vodní prvek by měl být v tomto místě větší a zajímavější. Protože se zde nenacházejí žádné významné pohledy od fontány a fontána je vnímána především během jízdy automobilem, není potřeba její přílišná interaktivita. Její ztvárnění již nepůsobí moderně. Půdorysně by se zde měly podpořit kompoziční osy.

Přestože není provoz fontány příliš nákladný, nedoporučuji její rekonstrukci. Fontána může po úpravě okolní zeleně a vyřešení problému nevzhledného oplocení dostatečně fungovat jako betonová plastika. Samotný vodní prvek by měl být v této čtvrti vytvořen v místě frekventovanějších pěších komunikací a naopak méně frekventovaných komunikací pojezdových.

5.1.11. Vodní stříky na sídlišti Dědina (viz příloha 12.A a 12.B)

Mezi ulicemi Žukovského a Ciolkovského vzniklo v roce 2009 nové náměstí, na němž bylo, kromě jiného, umístěno několik linií vodních stříků.

Vodní trysky se nacházejí v zemi a vytvářejí 3 linie. První dvě, přímo na náměstí, se k sobě zdánlivě sbíhají, třetí nalezneme podél parkovacích stání. Toto řešení je velmi působivé, interaktivní a architektonicky významné. Během roku je však vodní prvek nehodnotný, protože jsou viditelné pouze kovové kanály, v nichž jsou trysky schované. Bezprostřední okolí vodního prvku je osvětleno.

Zasažené okolní prostředí je malé. Zástavba je nízkopodlažní a střednědobá. Ulice Žukovského je málo frekventovaná, stejně tak pochozí komunikace směrem k parkovišti. Ostatní komunikace jsou klidové. Prostředí je tiché.

Náměstím prochází jedna významná kompoziční osa, která je kolmá na ulici Žukovského. Na této ose stojí nové hodiny, které jsou významným kompozičním a dominantním prvkem tohoto prostoru. Jedna linie stříků na tuto osu navazuje, druhá ji naopak porušuje a protíná náměstí úhlopříčně. Druhá kompoziční osa prochází ulicí Ciolkovského a tvoří ji pojezdová komunikace a rozmístění jednotlivých ploch zeleně. Na tuto osu navazuje třetí linie vodních stříků podél dlouhé dřevěné lavičky. Vzhledem k charakteru vodního prvku nesměřují významné pohledy přímo na stříky, ale spíše na vysoké hodiny. Vodní linie tyto pohledy umocňují a doplňují. Významné pohledy jsou z ulice Žukovského a od nejvýchodnějšího koutu ulice Ciolkovského. Významný pohled směrem od hodin přes vodní stříky směřuje k parkovišti na jihozápadě a k třetí linii vodních stříků.

Bezprostředně navazující okolní prostředí je sadovnický upravené. Přímo na náměstí se nacházejí 4 stromy, podél ulice Žukovského a Ciolkovského jsou vysázeny aleje. Všechny tyto stromy jsou biotické významné prvky a mají zde své opodstatnění. Ostatní zeleň, především stromy a keře, se nachází v těsné blízkosti jednotlivých budov. Abiotickým významným prvkem jsou vysoké hodiny na severovýchodě a velmi výrazná dlouhá dřevěná lavička na jihozápadě. Použitými materiály na mobiliář jsou beton, dřevo a ocel, zpevněnou plochu náměstí pokrývá dlažba.

Použití vodního prvku tohoto typu není příliš tradiční, přesto je zde tento nápad působivě vyřešen. Náměstí má svou logiku, jeho jednotlivé prvky včetně vodních linií správně navazují na kompoziční osy náměstí, významné pohledy jsou podpořeny a vodní prvek je ideálně doplňuje. Stříky jsou velmi interaktivní, přesto nebrání suchému průchodu náměstím. Nově navržené výsadby nejsou přemrštěné, ale dostačující. Zeleň poblíž okolních budov totiž dostatečně náměstí ozeleňuje. Prostor tak zůstal vzdušný. Nasvícení samotného vodního prvku není třeba, osvětlení okolí je dostačující. Použité materiály jsou moderní, jejich opakováním se prostor krásně propojil. Umístění s ohledem na urbanismus města je vhodné, proto tolik nevádí středně vysoká nákladnost údržby.

5.2. VYBRANÉ SOUDOBE PROJEKTY PRAŽSKÝCH MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ

V současné době probíhá v Praze příprava či realizace několika projektů, jejichž součástí je také vodní prvek. Všechny vybrané projekty souvisí s městským zahradním parterem.

5.2.1. Praha 5 – Oprava Tilleho náměstí (viz příloha 13)

V městské části (dále jen MČ) Praha 5 se na Tilleho náměstí na Barrandově začal na podzim roku 2009 realizovat projekt s názvem Oprava Tilleho náměstí. Oprava zahrnuje kompletní rekonstrukci náměstí včetně výměny zpevněných povrchů a nových výsadeb. Autorem je firma Specta s. r. o. Podle Ing. Venduly Kellerové, pracovníci odboru městské zeleně MČ Praha 5, bude stát celá rekonstrukce cca 20 mil Kč a vše bude financováno z fondů Evropské unie.

Prostor je řešen pravidelně a navazuje na hlavní středovou kompoziční osu. Součástí je několik druhů vodních prvků – vodotrysky, brouzdaliště a fontána. Vodotrysky se nacházejí v severní části řešeného území. Jedná se o 5 malých a 6 velkých kruhových ocelových mříží, z jejichž středu tryská po jednom svislém proudu vody. Mříže jsou žárově pozinkované spolu s vypalovanou barvou na povrchu. Středová část je odnímatelná. Na severu se dále nacházejí 2 platany, půlkruhové lavičky a kontejnery na zeleň s rovnými lavičkami. V jižní části náměstí nalezneme na středové kompoziční ose kamennou fontánu, na níž navazuje podlouhlé brouzdaliště. Fontánu tvoří až 2,5 m vysoké soliterní kameny, mezi kterými vyvěrá pramen vodotrysku. Voda dále protéká mezi kameny a pod 80 cm širokou pochůzí lávkou z umělého kamene vtéká na 1,5 % vespádované dvoustupňové brouzdaliště. Jeho povrch tvoří také umělý kámen. Celý tento prvek je 25 m dlouhý a 2,2 m široký. Náměstí na jihu vyúsťuje v kruhovou plochu, v jejímž středu je navrženo zatím blíže nespecifikované umělecké dílo. Mezi kamennou fontánou a uměleckým dílem se nachází další platan. V okolí je množství laviček.

Zajímavě jsou řešeny zpevněné povrchy. Většina plochy je tvořena bílou betonovou dlažbou o formátech 1,15 x 1,15 m, která je v severní části doplněna antracitovou dlažbou o stejných rozměrech. V kruhovém prostranství na jihu začíná tzn. filmový pás, který tématicky navazuje na přilehlé Chaplinovo náměstí. Filmový pás je tvořen žulovými kostkami ve dvou

odstínech a velikostech. Uprostřed pásu se nachází bílá žulová řezaná dlažba formátu 10 x 10 cm. Její okolí vytváří tmavé žulové mozaikové kostky o rozměrech 5 x 5 cm. Filmový pás prostupuje celým náměstím až k severu. Jeho linii zdůrazňuje umístění navržených pouličních lamp.

Projekt Oprava Tilleho náměstí řeší území poměrně moderním způsobem. Všechny navržené objekty včetně dekoru dlažby a výsadeb, správně navazují na středovou kompoziční osu. Vodotrysky umístěné v severní části jsou zajímavé a poměrně netradiční. Vybízejí k interaktivitě a přesto nepřekážejí suchému průchodu náměstím. Zároveň příjemně osvěžují okolní prostředí. Mimo sezónu je třeba prostor oživit jiným prvkem, který v tomto případě sice chybí, ale místo ozvláštňuje dekor zpevněných povrchů a barevné fasády okolní zástavby. Kamenná fasáda působí přírodním dojmem a do pravidelně řešeného, moderního prostranství se nehodí. Především pak materiálově nenavazuje na okolní prostředí. Oproti tomu brouzdaliště zajímavě nakládá s vodou a v rušném veřejném prostoru může být použito. Přesto jeho konkrétní ztvárnění není příliš zdařilé.

5.2.2. Praha 10 – Park Chrповá (viz příloha 14)

V průběhu roku 2010 se bude v MČ Praha 10 realizovat projekt s názvem Park Chrповá. Jedná se o řešení propojení ulice Malinová s ulicí Chrповá, mezi nimiž se v současné době nachází pojezdová komunikace. Projekt navržený firmou SHA bude podle Ing. Romana Kašovského, pracovníka odboru životního prostředí MČ Praha 10, z většiny financován z fondů Evropské unie (cca 66 mil Kč), zbylých cca 20 mil zaplatí samotná městská část. V řešeném prostoru lze nalézt dvě základní kompoziční osy – hlavní kopírující ulici Malinová a vedlejší kopírující ulici Chrповá.

Na hlavní osu navazuje 60 m dlouhá a 4 m široká fontána s linií vodotrysků. Stávající terén kopíruje vodní prvek pomocí kaskádovitého řešení, jenž ji dělí do třech výškových úrovní s rozdílem 50 cm. Fontána je v několika místech přerušena pochozími betonovými lávkami. Dno vodního prvku je pokryto oblázky a valouny. Povrchová úprava prozatím není specifikována.

Zbylá část území je řešena také pravidelně. Tuto formálnost však oživuje dlouhá terénní vlna organické křivky, která bude využívána bruslaři a skateboardy, a nepravidelně roztroušenými výsadbami rostlin. Na hlavní středové kompoziční ose se nachází salla terena, na opačné straně studna. Nadzemní část studny je vyvýšena nad terén a ve výšce cca 50 cm

bude zakryta litinovou mříží, pod níž bude umístěno bezpečnostní sklo z důvodu zamezení znečištění. Hladina vody bude nasvícena.

V řešeném území je navrženo také několik pítek, jejichž provedení zatím není přesně specifikováno. Kromě již zmíněných prvků je zde plánováno dětské hřiště ve formě obří duny písku se skluzavkami a síťových programů, bludiště, zachování pomníčku, kavárna, boskety a stromové hájky.

Projekt Park Chrprová je poměrně zdařilý. Prostor není řešen jako náměstí, ale vytváří příjemné prostředí pro trávení volného času obyvatel městské části. Místo je zajímavě řešené, zčásti neformálně a zčásti pravidelně. Fontána správně navazuje na hlavní kompoziční osu. Mohla by však být umístěna tak, aby navazovala přímo na středovou osu. Pravidelnost prostředí by tak byla více patrná. Úprava stávající studny je navržena tak, aby působila moderně a byla poutavá i navečer, což místo ozvláštňuje na delší část dne. Problematická je však přítomnost dřevěné sally tereny, tedy stavby z nestálého materiálu, který patří spíše do soukromých zahrad než do veřejného prostoru.

5.2.3. Praha 15 – Centrální park Veronské náměstí (viz příloha 15)

V roce 2010 bude na území MČ Praha 15 realizován projekt Centrální park Veronské náměstí, navržený firmou Hlaváček & Partner s. r. o. Realizace bude dle Michala Fischera, zástupce starosty MČ Praha 15, ve výši cca 6 mil Kč financována Magistrátem hlavního města Prahy.

Řešené území se skládá ze dvou odlišných částí – z půlkruhového náměstí v blízkosti školy, které je více frekventované, a z navazujícího parku. Půlkruhové náměstí bude obeháno listnatými stromy s lavičkami. V jeho středu je navržen jehličnatý vánoční strom, který by se každé Vánoce ozdobil a rostl by spolu s městskou částí. Parková plocha je z většiny tvořena travnatými porosty, ať již loukou nebo intenzivně udržovanými trávníky. Stávající systém cestní sítě je zachován, pouze je v některých místech doplněn.

Poblíž křížení vnitřních parkových cest je umístěn vodní prvek. Tvoří ho vysoký kamenný blok, ze kterého vyvěrá voda a stéká do navazujícího umělého koryta potoka. V jednotlivých meandrech umělého koryta se nacházejí betonové sedáky, jenž umožňují bezprostřední kontakt s vodou. Celá fontána má obdélníkový půdorys, který využívá drobných terénních nerovností v tomto místě parku. Vodní prvek bude nasvícen.

Nejrůznější terénní modelace jsou použity v celém parku, ale dosahují převýšení maximálně jednoho metru, aby prostor zůstal přehledný. V daném místě je navrženo množství betonových a ocelových laviček s dřevěným sedákem. Cestní síť lemují lehké kovové přístřešky s lavičkami. Ve východní části se nachází besídka s dalšími lavičkami a pítkem.

Řešené území je ze zřejmých důvodů rozděleno na dvě odlišné části. Obě jsou vzhledem k daným provozním nárokům vhodně řešeny. Půlkruhové náměstí bude sloužit jako místo setkávání nebo ke krátkodobému pobytu, park naopak k trávení delších volných chvil. Tomu je správně uzpůsobena i formálnost, resp. neformálnost prostředí. Park je řešen příjemně vzdušně a s poměrně malými nároky na údržbu. Vhodnost nápadu s terénními modelacemi závisí na konkrétním ztvárnění. Nesprávně je ovšem řešen vodní prvek. Výtvarně je zajímavý a moderní. Materiály jsou stálé a v současnosti často kombinované. Fontána vybízí k interaktivitě. Vzhledem k protáhlému obdélníkovému tvaru by však tento vodní prvek měl být umístěn v pravidelně řešeném prostoru. Nicméně i neformálně tvarovaný vodní prvek by měl v centrální části parku v budoucnu problémy. Místo se totiž nachází v odlehlejší části čtvrti, účinky vody tak nebudou často vychutnávány obyvateli a vodní prvek může podlehnout zkáze jako je to vidět na příkladu MČ Praha 6. V nočních hodinách se zde navíc budou nejspíše scházet lidé žijící na okraji společnosti. Fontána by měla být naopak umístěna například v místě půlkruhového náměstí, nejlépe v jeho středu. Tak by vodní prvek více vynikl a podpořila by se kruhová koncepce prostranství. Zajímavé ztvárnění může vytvořit fontánu působivou během celého roku, navržený vánoční strom je velmi krátkodobou sezónní záležitostí.

5.3. IDEOVÁ STUDIE

K řešení ideové studie pro umístění vodního prvku bylo v rámci MČ Praha 6 vybráno prostranství před Fakultou stavební a Fakultou architektury ČVUT (dále jen FS a FA ČVUT). Tato plocha je součástí městského parteru a silně ji ovlivňuje přítomnost fakult ČVUT, protože se jedná o místo neustále obývané studenty. Prostranství je velmi rušné, proto zde bude mít vodní prvek své uplatnění. V blízkosti se nenachází žádné jiné funkční vodní prvky. Pouze směrem na jihozápad nalezneme zdevastovanou fontánu (viz kapitola 5.1.3. Fontána v prostoru ČVUT), kterou nedoporučuji k obnově jako vodní prvek. Prostranství před FS a FA ČVUT je v současné době v dezolátním stavu a jistě si zaslouží rekonstrukci.

5.3.1. Širší vztahy (viz příloha 16)

Řešený prostor se nachází v MČ Praha 6 v katastrálním území Dejvice, severozápadně od Vítězného náměstí. Prostranství vymezuje severní část budov FS a FA ČVUT a Thákurova ulice. Jižně od řešeného místa nalezneme Technologické a inovační centrum ČVUT, východně nedávno zbudovanou Národní technickou knihovnu (dále je NTK), jenž je dominantní prvek celého prostoru.

5.3.2. Kontext (viz příloha 17)

Významné území v širším kontextu řešeného prostranství se nachází v okolí Vítězného náměstí. Zde se soustřeďují zastávky PID včetně metra a odtud směřují významné pojezdové (ulice Evropská a Jugoslávských partyzánů) a pochozí (ulice Technická) trasy obyvatel. Podél významných pojezdových tras a Vítězného náměstí nalezneme množství stravovacích zařízení a obchodů, dále pak autobusové a tramvajové zastávky. V bezprostřední blízkosti řešeného území se nacházejí převážně školní instituce, na jih od nich studentské koleje. Zdravotnická zařízení, resp. lékárny nalezneme spíše na Vítězném náměstí. V širším okolí jsou 4 kulturní zařízení a 1 státní úřad.

Z širšího kontextu je patrné, že se občanská vybavenost a doprava soustřeďují podél významných pojezdových tras a na Vítězném náměstí. Severozápadně od něj, tedy v bezprostřední blízkosti řešeného prostranství, je území přizpůsobeno vzdělávacím institucím.

5.3.3. Stávající stav (viz příloha 18, 38 a 39)

V současné době je prostor před FS a FA ČVUT upravený, nicméně místo podlehlo běhu času a úprava postrádá vyšší koncepci. Prostor není reprezentativní a nevyhovuje zvýšenému provoznímu zatížení. Vznikly zde živelné komunikace, které jasně ukazují na to, že je stávající řešení v mnoha ohledech problematické. Použité prvky mobiliáře jsou zastaralé a většinou zdevastované. Vegetace navazuje na koncepci parkově upraveného okolí ulice Park I. Gándhiové v jihozápadní části, keřové výsadby jsou však přestárlé. Především v kontrastu s nově sadovnický upravenou plochou před NTK je zřejmé, že tento prostor potřebuje změnu.

Hlavní část prostranství před FS a FA ČVUT tvoří asfaltový povrch. Ten zaujímá prostor vymezený šířkou vstupního schodiště do fakult, samotným schodištěm a Thákurovou ulicí na jihovýchodě. Tento asfaltový povrch je ve třetině přetnut kolmou, také asfaltovou komunikací, resp. ulicí Park I. Gándhiové. Všechny čtyři strany tohoto asfaltového kříže jsou zkráceny živelnými nebo již vyasfaltovanými komunikacemi ve vzdálenosti cca 30 m od středu. Ostatní povrch tvoří travnatá plocha přerušovaná výsadbami či drobnými objekty.

Na středové ose hlavní asfaltové komunikace se nacházejí čtyři vyvýšené záhony z betonu a ze dřeva, jejichž součástí jsou zdevastované dřevěné lavičky. Samostatné lavičky nalezneme v severnější části prostoru při stranách asfaltového povrchu. Jsou také vyrobeny ze dřeva a jejich současný stav je o trochu lepší než u laviček kolem vyvýšených záhonů, přesto se nejedná o mobiliář, který by zde mohl být v budoucnu uplatněn.

Hlavním objektem k sezení a často i ležení studentů je vydlážděná plocha na severu, která je lemovaná vysokými schody, jež slouží právě jako sedadla. Tato betonová sedadla jsou v různých výškových úrovních a při stávajícím stavu působí neuspořádaným dojmem. Přesto zde však mají své uplatnění. Naproti tomuto schodišťovému objektu se nachází zdevastovaná, cca 1 m vysoká, kamenná plastika. I ta kupodivu občas slouží jako lavička. Na jihovýchod od plastiky nalezneme tři různě velké záhony o různých výškových úrovních. Obruba je tvořena z betonových palisád. Obdobný princip zarámování výsadeb je použit také podél ulice Park I. Gándhiové. Tyto betonové objekty slouží spíše jako mobilní květníky.

Prostor před FS a FA ČVUT ovlivňuje nově zrekonstruované prostranství na jihozápad před NTK. Jedná se o velmi vzdušný prostor, kterému dominuje právě knihovna. Protiváhu jí tvoří čerstvě vysázená alej listnatých stromů. Povrch je tvořen monolitickým betonem přírodní barvy s dilatačními spárami po cca 2,5 x 3 m a tmavě šedou betonovou dlažbou o formátu 15 x 15 cm. Prostor tříští pouze nízké kovové lavičky s dřevěným sedákem. Celé prostranství působí moderně, koncepce je zdánlivě jednoduchá, ale o to více výstižná.

5.3.4. Prostorová a provozní analýza (viz příloha 19)

Okolní zástavba řešeného prostranství je architektonicky průměrná, nově postavená budova NTK patří k architektonicky významné zástavbě, protože působí velmi moderně a oživuje daný prostor.

Základní kompoziční osa je vymezena ulicí Technická. Na tuto osu navazuje nově vysázená alej listnatých stromů na jihozápadním prostranství před NTK a také stávající

asfaltový povrch směřující ke vchodu do FS a FA ČVUT. Vedlejší kompoziční osa prochází ulicí Park I. Gándhiové a je kolmá na osu hlavní. Významné pohledy směřují od FS a FA ČVUT do Technické ulice a k NTK.

Všechny abiotické prvky jsou zde problematické. Jedná se o zdevastovanou kamennou plastiku, funkční, ale nevzhledný schodišťový objekt, zdemolované dřevěné vyvýšené záhony s lavičkami a betonové vyvýšené záhony v trávníku a podél ulice Park I. Gándhiové. Mezi problematické biotické prvky patří přestárlé výsadby jehličnatých keřů v dřevěných vyvýšených záhonech a keřové výsadby lemující budovu FS a FA ČVUT, které postrádají koncepci a nepůsobí moderně ani zajímavě. Biotickým významným prvkem je vzrostlý listnatý strom v západním rohu této budovy. Tento strom konkuruje FS a FA ČVUT a dotváří pohled na fakulty od NTK. Významné jsou také stromy podél Thákurovy ulice, u nichž je patrná tendence aleje. Nejedná se o alej jako takovou, ale v případě snahy o její vytvoření se některé tyto stromy mohou využít. Nově vysazená alej listnatých stromů na jihozápadním prostranství NTK, která navazuje na hlavní kompoziční osu a vhodně toto prostranství doplňuje, mezi bioticky významné prvky tedy také patří.

Pochozí komunikace v ulici Technická jsou až k FS a FA ČVUT frekventované. Ulice Park I. Gándhiové je směrem ke studentským kolejím na jihozápadě málo frekventovaná, ostatní pochozí komunikace, včetně živelných, jsou klidové. Pojezdová komunikace v ulici Thákurova je také klidová, protože se jedná o pěší zónu.

5.3.5. Zahradně architektonické řešení (viz příloha 20 - 27)

Zahradně architektonické řešení ideové studie vychází ze ztvárnění jihozápadního prostranství před NTK. Jedná se tedy o moderně působící prostor, který je vzdušný a relativně jednoduše řešený, kde je kladen důraz především na detail a použité materiály. Prostor před FS a FA ČVUT je navržen tak, aby sloužil především studentům, kteří zde musí mít dostatek volného prostoru ke shromažďování a dostatek různých míst k sezení i ležení. Návrh také vytváří místa, která jsou příjemná k učení a trávení volných chvil mezi vyučujícími hodinami. Zahradně architektonické řešení tvoří prostranství reprezentativní, kde vynikne především samotná budova FS a FA ČVUT. Vše je v souladu s provozními nároky prostředí.

Návrh navazuje na osovost prostranství, není však přísně formální. Používány jsou geometrické tvary, které změkčují rostliny a organické křivky navržené plastiky.

Současně bere v úvahu výstavbu nové části budovy FS a FA ČVUT na severovýchodě. Tato výstavba zčásti změní provozní nároky tohoto prostoru, více využívané budou komunikace směrem na severovýchodě. Je proto pravděpodobné, že i zde vznikne potřeba sadovnické úpravy ploch. Návrh tuto skutečnost respektuje a je uzpůsoben tak, aby se tímto směrem mohlo prostranství rozšířit. Z jihozápadní strany je také prostranství opticky více uzavřeno, aby se naopak otevřelo směrem k severovýchodu.

Vzhledem k mírné svažitosti terénu počítá řešení s pozvolným vyspádováním povrchů směrem k jihovýchodu. Kolmice na hlavní osu však budou ve stejné výškové úrovni. Od hran řešeného území se pozvolna naváže na okolní terén, rozdíl oproti stávajícímu stavu však bude minimální (± 10 cm).

Zahradně architektonické řešení ideové studie rozšiřuje prostor před FS a FA ČVUT k jihozápadně – severovýchodním hranám budovy. Vzniká tak mnohem větší prostranství, které je volně a pohodlně průchozí. Centrálním prvkem je obdélníková travnatá plocha o rozměrech 36 x 24 m, na kterou na západě navazuje obdélníkový vodní prvek (22,5 x 15 m). Travnatá plocha je ohraničená lemem z dřevěných trámů. Oživuje a ozeleňuje celý prostor, zároveň může sloužit k pobytu. Pravidelné obdélníkové tvary narušuje úhlopříčná linie betonových krychlí o délce strany 45 cm. Tyto krychle mohou studenti používat například k sezení či opírání při pobytu na trávníku. Zároveň linie prostor drammatizuje a vytváří ho zajímavějším a hravějším.

K umožnění průchodu mezi jihozápadní a severovýchodní částí prostranství je ve středu travnaté plochy navržena dřevěná cesta z dubových trámů. Dřevěný materiál koresponduje s dřevěnou obrubou trávníku a použit je i v ostatní částech prostranství, aby prostor působil jednotně. Tato komunikace bude málo frekventovaná, proto zde může být použit méně stálý materiál, který však svým vzhledem, barvou a v neposlední řadě i zvukem při chůzi, prostor oživí.

Vodní prvek na západ od travnaté plochy zčásti půdorysně trávník překrývá a oba prvky tak spojuje. Tvoří ho kvádr z leštěného černého kamene, v jehož středu jsou v linii umístěny vodní trysky. Tyto trysky stříkají svislé úzké proudy vody do výšky cca 50 cm. Voda poté stéká ze středové osy po mírně vyspádané vrchní stěně kvádrů do valounové plochy okolo samotného kvádrů. Dynamická voda zde tedy není použita pro zvukové vlastnosti, ale svůj pomalý pohyblivý efekt stékání. Dále voda protéká do sběrné nádrže, odkud je hrána čerpadlem do vodních trysek a dochází tak k cirkulaci. Kvádr je vysoký 60 cm. Okolo celé fontány je navržena vyvýšená betonová zídka s dřevěnými lamelami, které

budou sloužit k sezení. Studenti tak mohou vychutnávat vodní efekt z těsné blízkosti a sedět zády k fontáně nebo i naopak.

Aby celý prostor nepůsobil příliš plošným dojmem, je v jihozápadní části navržena dvouřadá alej středně vzrostlých listnatých stromů (*Acer platanoides* 'Cleveland'), která opět navazuje na hlavní kompoziční osu. Stromy poskytují rozptýlený stín, vytvářejí příjemné prostředí pro posezení a zároveň opticky oddělují prostranství od parkové úpravy na jihozápadě. Prostor se tak otevírá směrem na severovýchod. Jako vysoké vertikály také konkurují budově FS a FA ČVUT a zapojují ji do zeleně, čímž plní stejný účel jako stávající vzrostlý strom v západním rohu budovy (biotický významný prvek). Všechny stromy jsou usazeny ve čtvercových plochách o délce strany 1,5 m. Čtverce jsou obehnány moderně působící nerezovou ocelovou obrubou. V těchto plochách jsou navrženy výsadby středně vzrůstných travin (*Calamagrostis brachytricha*) jako podrostů stromů. Stejný princip podrostů je použit v severovýchodní části prostranství. Plocha je tak decentně ozeleněna, ale přitom je vzdušná a volně průchozí. Aby zde vznikl tolik potřebný princip opakování prvků, je důležité použití jednoho druhu traviny, tedy traviny, která je vhodná na slunce i do polostínu.

Orientačním bodem prostranství je ocelová plastika na jihovýchodě. Její umístění se nachází přímo na hlavní kompoziční ose, zdůrazněné alejí listnatých stromů před NTK. Plastika by měla být cca 3 m vysoká a měla by být složena z organických tvarů, aby kontrastovala s kolmými plošnými liniemi. Její výtvarné ztvárnění může souviset s ČVUT, resp. FS a FA ČVUT.

Řešené prostranství tvoří tři druhy povrchů, plochy tak budou působit celistvě, ale prostor nebude nudný a materiálově nezajímavý. Použitý materiál musí přesně odpovídat povrchovým materiálům jihozápadního prostranství před NTK. Tak spolu budou oba prostory komunikovat a propojí se. Hlavní kompoziční osou je vymezen monolitický betonový povrch přírodní barvy s dilatačními spárami po cca 2,5 x 3 m (dle povrchu před NTK). Jeho šířka vychází z hrany budovy Technologického a inovačního centra ČVUT na jihu. Betonový povrch musí být kvůli odtoku dešťové vody vyspádován do přilehlých kanálků. V jedné třetině je přerušen 20 m širokým pruhem tmavě šedé betonové dlažby o formátu 15 x 15 cm (dle povrchu před NTK). Na něj navazují stávající asfaltové komunikace ulice Park I. Gándhiové, které již nejsou součástí řešení. Aby v místech napojení na stávající travnatou plochu nevznikly živelné komunikace, je tento pruh dlažby protažen o 6 m, resp. 10 m, čímž se budou pochozí trasy sbíhat až ke stávajícím asfaltovým komunikacím. Mezi navrženou travnatou plochou, resp. fontánou, je dlážděná plocha dostatečně široká, aby zde vedle sebe

prošlo 7 osob. Ostatní povrch tvoří plochy ze světle šedého štěrku. Štěrky se nachází v místech, která nebudou příliš frekventovaná. Naopak tento relativně méně pohodlný povrch ještě lépe vymezení hlavní pochozí koridory.

Kromě možnosti sezení na betonových krychlicích, obrubě vodního prvků či na trávníku, jsou v zahradně architektonickém řešení navrženy i lépe přístupné a pohodlnější lavičky. Ty se nacházejí na okrajích řešené plochy, aby prostor zůstal volný a posezení na lavičkách bylo soukromější. Materiálově navazují na ostatní použité materiály. Konstrukce je tedy ocelová a sedáky dřevěné. Designově by se v souladu s koncepcí návrhu mělo jednat o moderní, zajímavé ztvárnění. Ostatní případné prvky mobiliáře, jako např. koše, stojany na kola aj., musí být v souladu s designem laviček.

6. DISKUSE

Z dostupné literatury je zřejmé, že v současné době neexistuje jednotná typologie vodních prvků v městském zahradním parteru. V této práci jsem na základě zjištěných definic, které byly často nekonkrétní a sporné, vytvořila vlastní typologii, v níž dělím vodní prvky na kašny, fontány, bazény a vodní hrátky.

V městském zahradním parteru MČ Prahy 6 se nachází 7 fontán, 3 bazény a 1 vodní hrátky. Většina (5 ks) z nich je architektonicky podprůměrná, 4 jsou architektonicky významné. Dá se tedy říci, že na Praze 6 jsou vodní prvky buď dobře ztvárněné nebo naopak špatně ztvárněné.

Věkové zastoupení vodních prvků (rozděleno do dekád) je naprosto rovnoměrné, o jeden vodní prvek méně bylo vytvořeno pouze v 80. letech. Vodní prvky v městském parteru Prahy 6 tedy přibývají pravidelně. 4 z nich jsou však dnes nefunkční a pouze 7 udržovaných. Při zhodnocení charakteristik doby vzniku a udržovanosti současně, objevíme jejich společnou závislost. Se zvyšujícím se stářím se zvyšuje množství nefunkčních vodních prvků. Čím je prvek novější, tím spíše je v současné době udržován.

Naprostá většina vodních prvků je přístupná, 55% jich je neinteraktivních a 36% interaktivních. 1 vodní prvek není přístupný, ale to není znepokojující množství. Více než třetina interaktivních prvků je dobrou známkou Prahy 6.

73% vodních prvků je neosvětlených, 2x je osvětleno okolí a 1x vodní prvek i okolí. Nejedná se o nijak zvláštní stav, s ohledem na množství nefunkčních prvků je množství osvětlení v pořádku.

Téměř 40% vodních prvků je nevhodně umístěno s ohledem na urbanismus města. Toto číslo je dáno dobou, kdy tyto prvky vznikly. Nově zbudované fontány, bazény a vodní hrátky jsou již umístěny vhodně. Přesto se jedná o vysoké procento a je třeba ho zvážit v případě snahy o znovuzprovoznění daných prvků.

Nejvíce vodních prvků je málo nákladných, nejméně velmi nákladných. Tato bilance je dle mého názoru naprosto v pořádku.

Obecně lze říci, že v čím okrajovější části města se vodní prvek nachází, tím větší pravděpodobnost jeho nefunkčnosti v budoucnosti je. Všechny v současné době nefunkční prvky mají i jiné nedostatky než jen nefunkčnost, např. nesprávné umístění s ohledem na urbanismus města, nenavázání na kompoziční osy, nezajímavost, aj. Tyto charakteristiky tedy

časem vyšly najevo a dnes se raději investuje do nových prvků než do rekonstrukce prvků starých a problematických. Proto je třeba velmi dobře zvážit umístění vody vzhledem k urbanismu města, v návaznosti na kompoziční osy a plochy, významné pohledy, tvarem a velikostí navázat na okolní prostředí, používat moderní materiály a přemýšlet nadčasově, aby se z námi navržených prvků za 30 let nestaly zastaralé zdemolované a nefunkční fontány, bazény či vodní hrátky, jako je tomu u 36% vodních prvků na Praze 6.

Některé architektonicky podprůměrné vodní prvky dnes samozřejmě fungují, v případě Prahy 6 je to díky umístění v těsné blízkosti hotelu Diplomat. Vodní prvky mají tedy možnost přežít běh času, i když nebudou naprosto správně navrženy. Pomoci jim může například umístění u významné budovy nebo soukromého objektu.

Vodní prvky navržené v Praze 6 po roce 2000, resp. 2005, se od těch dříve zbudovaných odlišují a je tomu tak správně. V současné době se více dbá na možnost interaktivního zapojení lidí, prvky jsou zajímavější, variabilnější. Zelení se šetří, ale každý strom či keř má svoje dobře promyšlené, často ohraničené místo, což snižuje pravděpodobnost, že kdyby se přestaly udržovat, nepřerostou v neproniknutelné houští a kompozice tak zůstane stále zachovaná.

V 21. století vznikly na Praze 6 dva nové vodní prvky. Oba jsou umístěny na malých náměstích, tedy mezi obytnou zástavbou, na frekventovanějších místech. Tato městská část má totiž tu výhodu, že její urbanismus umožňuje dodatečné vkládání vodních prvků, a to i prvků větších rozměrů.

Na základě vybraných soudobých projektů pražských městských částí lze usuzovat, že se v současné době vodní prvky umísťují do městského parteru v rámci celkových rekonstrukcí městských prostorů. Ty jsou v závislosti na umístění řešeny jako náměstí nebo parková úprava. S ohledem na tuto skutečnost by měl být volen vzhled samotného vodního prvku, ne vždy je však řešen správnou cestou. Oblíbené jsou pravidelné tvary fontán, ať již ve formálně řešeném prostranství nebo nesprávně v neformálním prostoru, jak je tomu u Centrálního parku Veronské náměstí. Často navrhovaný je protáhlý obdélníkový tvar fontány, ve 2 ze 3 příkladů jsou použity svislé vodní stříky. Ve všech třech projektech je patrná tendence vytvoření přírodnějšího prostoru. Na Praze 5 je navržena kamenná fontána, na Praze 10 a 15 je prostor nebo jeho část řešen parkovou úpravou. V obdobných případech by měl být vodní prvek umístěn v jeho frekventovanější části, aby byl plně využit. Frekventovanější část je pak většinou řešena formálně a tedy i vodní prvek by měl mít pravidelné tvary. Tato kombinace je dobře řešená v projektu Park Chrpová.

Oproti dříve budovaným vodním prvkům je tendence fontány ztraktivnit. Všechny jsou více interaktivní, lidé si můžou sednout do jejich těsné blízkosti, navrhují se lávky, stříkající voda. Ztvárnění je vždy odlišné a individuální, málo který prvek připomíná jiný, jak tomu bylo dříve. Tomu také napomáhá větší sortiment použitých materiálů. Moderní je beton, dřevo, umělý kámen. Prostředí doplňují zajímavé dekory dlažeb. Náměstí jsou navrhována vzdušně a prostorně, parkové úpravy nabízejí mnoho možností trávení volného času.

Všechny tři projekty mají své kouzlo, ale u všech se dá něco vytknout. Především pak použití některých vodních prvků (kamenná fontána na Praze 5, umělé koryto s fontánou na Praze 15) je překvapivě problematické a unáhlené. Proto by mělo být ztvárnění a umístění vody více promyšleno a to především s ohledem na budoucnost a zároveň zkušenosti z minulosti. Vždyť každý problém se postupem času ještě více prohloubí a vodní prvek tak snáze podlehne zkáze, jak je to vidět v MČ Praha 6.

Nově zbudované vodní prvky na Praze 6 se ve své podstatě shodují s plánovanými projekty v ostatních částech Prahy. Všechny vodní prvky jsou do města dodány v rámci celkových rekonstrukcí městských prostorů. Všechny jsou zajímavé, atraktivní, individuální a do velké míry vybízejí k interaktivitě s lidmi. Posezení je často umožněno v těsné blízkosti vody. Častěji jsou navrhovány fontány a to především pravidelného obdélníkového tvaru. Oblíbené je používání stříkající vody ve tvaru svislých vodních stříků. Moderními materiály jsou beton, dřevo a zajímavé dekory dlažby. Na náměstí se vysazuje malé množství stromů a obecně i zeleně. Jsou tak vzdušná a prostorná.

Z historického vývoje vodních prvků je patrná tendence architektonické ztvárnění navazovat na architekturu staveb moderních v té době. Také dnes je očividná obliba některých typů vodních prvků, materiálů, obliba formálního řešení. Přesto již ale nelze výtvarné ztvárnění kategorizovat tak jednoduše jako tomu bylo dříve. Mnoho současných plastik souvisejících s vodním prvkem k žádnému stylu či slohu nepatří a jsou pouze sebevyjádřením daného autora. Přesto, že dnes již téměř nekopírujeme historické vodní prvky, můžeme se ale z historie poučit. Tyto inspirující vodní prvky ani nemusely být původně veřejně přístupné. Tak například vznikl Park Citroën, který navazuje na nedaleké Versailles. Takovéto monumentální až pompézní vodní projekty u nás ale nejsou obvyklé a ani nikdy nebyly.

7. ZÁVĚR

Voda a její bohaté využití měly v historii velký význam a ani v současné době není její smysl menší. Jedná se o neustále se vyvíjející kompoziční prvek, který pro jeho mnohofunkčnost nesmíme opomíjet. Tato práce slouží k bližšímu objasnění problematiky vodních prvků v městském zahradním parteru a k poučení o jeho vhodném či nevhodném použití. Z podrobných analýz vodních prvků MČ Prahy 6 se můžeme velmi obohatit a nově budované prvky tak mohou být do měst zakomponovávány profesionálněji, než jak je tomu v České republice doposud. Zároveň může práce sloužit jako inspirace k výtvarnému řešení konkrétních vodních prvků.

8. SEZNAM LITERATURY

- Brookes, J. 2002. Garden Masterclass, Dorling Kindersley Limited, London.
- Černá, M. 1996. Dějiny výtvarného umění, IDEA SERVIS, konsorcium, ISBN 80-85970-12-0.
- Doležal, V. 2004. Malá vodní díla ve vaší zahradě, vydavatelství ERA, Šlapanice, ISBN 80-86517-40-3.
- Ederer, A. 2004. Pražské kašny a fontány, nakladatelství Libri, Praha, ISBN 80-7277-234-1.
- Francis, A. R. 2001. Vaše vodní zahrada, Grada Publishing, a. s., Praha, 112 s. ISBN 80-7169-194-1.
- Franke, W. 2005. Zahradní rybníčky, nakladatelství Rebo Productions CZ, spol. s r. o., Dobřejovice, ISBN 80-7234-396-3.
- Hackstein, H., Wehmeyer, W. 2006. Lexikon zahradních jezírek, Rebo Productions CZ, spol. s r. o., Dobřejovice, ISBN 80-7234-532-X.
- Hájek, V. 2000. Architektura, Klíč k architektonickým slohům, Grada Publishing, spol. s r. o., Praha, 232 s. ISBN 80-7169-722-2.
- Helberg, T. 1999. Voda v zahradě, nakladatelství Václav Svojtka & Co., Praha, ISBN 80-7237-097-9.
- Herout, J. 1975. Naše stavební památky, Albatros, Praha.
- Herout, J. 1987. Slabikář návštěvníků památek, Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje.
- Horst, A. J. 1996. Voda v zahradách, Rebo Productions, Praha, ISBN 80-85815-43-5.
- Hrůza, J., Zajíc, J. 1997. Vývoj urbanismu, II. díl, vydavatelství ČVUT, Praha, ISBN 80-01-01549-1.
- Hříbal, V. 2003. Zahradní jezírka a vodní rostliny, Grada Publishing, a. s., Praha, 112 s, ISBN 80-247-0590-7.
- Hurych, V. 2003. Okrasné dřeviny pro zahrady a parky, nakladatelství Českého zahrádkářského svazu, Praha, ISBN 80-85362-46-5.
- Christmann, A. 2006. Jezírka a fontány v nádobách, Grada Publishing, a. s., Praha, 64 s, ISBN 80-247-1429-9.
- Jansa, F., Wagner B., Hurych V. 1961. Sadovnictví, Státní zemědělské nakladatelství, Praha.
- Kavka, B. a kol. 1970. Krajinářské sadovnictví, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 580 s.
- Klimeš, L. 1985. Slovník cizích slov, Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 816 s.

- Mareček, J. 1992. Zahrada, nakladatelství NORIS, Praha, ISBN 80-900908-1-8.
- Mareček, J. a kolektiv. 1975. Zahrada a její uspořádání, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 287 s.
- Mráz, B. 1997. Dějiny výtvarné kultury, 2. díl, IDEA SERVIS, konsorcium, Praha, ISBN 80-85970-13-9.
- Mráz, B. 2003. Dějiny výtvarné kultury, 3. díl, IDEA SERVIS, konsorcium, Praha, ISBN 80-85970-47-3.
- Nijland, M. 2005. Zahradní jezírko, Rebo Productons CZ, spol. s r. o., Dobřejovice, ISBN 80-7234-402-1.
- Ondřej, J. 1998. Odolnost některých dřevin a trvalek v nádobách mobilní zeleně ponechané bez udržovací péče, Acta Průhoniciana, 1998, č. 66.
- Otruba, I. 2002. Zahradní architektura, Tvorba zahrad a parků, vydavatelství ERA, ISBN 80-86517-13-6.
- Pacáková-Hošťálková, B., Petřů, J., Riedl, D., Svoboda, A. M. 1999. Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, nakladatelství Libri, Praha, ISBN 80-85983-55-9.
- Papworth, D. 2003. Zahradní jezírka, nakladatelství Slovart, Praha, ISBN 80-7209-430-1.
- Robinson, P. 2006. Voda a kámen v zahradě, nakladatelství Václav Svojtka & Co., s. r. o., Praha, ISBN 80-7352-371-X.
- Rogers, E. B. 2001. Landscape design: a cultural and architectural history, Abrams, China, ISBN 978-0-8109-4253-0.
- Sedlák, J. 2005. Potůčky, kaskády a vodotrysky v zahradě, Grada Publishing, a. s., Praha, 116 s, ISBN 80-247-0528-1.
- Seitz, W. 2004. Zahradní jezírka, Grada Publishing, a. s., Praha, 64 s. ISBN 80-247-0508-7.
- Stodola, J., Vaněk, V. 1987. Vodní a vlhkomilné rostliny, Státní zemědělské nakladatelství, Praha, 312 s.
- Swindells, P., Mason, D. 2004. Vodní zahrady, nakladatelství Computer Press, Brno, ISBN 80-251-0132-0.
- Timm U., 2007. Moderne Gartengestaltung, Wesel Kommunikation, Baden-Baden, ISBN 978-3-938100-25-7.
- Wagner, B. 1990. Sadovnická tvorba 2, Státní zemědělské nakladatelství, Praha. ISBN 80-209-0112-4.
- Wilhelmová, D., Damec, J. 2002. Park Citroën, odborný časopis oboru sadovnictví a krajinářství Zahrada – Park – Krajina, ročník 12, číslo 3, s. 29 – 31.

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
Katedra zahradní a krajinné architektury

VODA V DETAILU MĚSTSKÉHO ZAHRADNÍHO PARTERU
Diplomová práce

Přílohová část

Vedoucí práce: Ing. Jana Stejskalová
Autor práce: Bc. Kateřina Dlabalová

2010

Seznam příloh

Vodní prvky v městském parteru Prahy 6

1. Rozmístění vodních prvků

Charakteristika vodních prvků v městském parteru Prahy 6 (*.A) a Analýza prostředí vodních prvků v městském parteru Prahy 6 (*.B)

- 2.A Fontána v areálu ČZU
- 2.B Fontána v areálu ČZU
- 3.A Bazény na Sibiřském náměstí
- 3.B Bazény na Sibiřském náměstí
- 4.A Fontána v prostoru ČVUT
- 4.B Fontána v prostoru ČVUT
- 5.A Kaskádová fontána před hotelem Diplomat
- 5.B Kaskádová fontána před hotelem Diplomat
- 6.A Kruhová fontána před hotelem Diplomat
- 6.B Kruhová fontána před hotelem Diplomat
- 7.A Fontána mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova
- 7.B Fontána mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova
- 8.A Bazény u Strahovského stadionu
- 8.B Bazény u Strahovského stadionu
- 9.A Bazén v Kusé ulici
- 9.B Bazén v Kusé ulici
- 10.A Fontána u někdejšího sídla firmy Koospol
- 10.B Fontána u někdejšího sídla firmy Koospol
- 11.A Fontána v ulici Vlastina
- 11.B Fontána v ulici Vlastina
- 12.A Vodní stříky na sídlišti Dědina
- 12.B Vodní stříky na sídlišti Dědina

Soudobé projekty pražských městských částí

13. Praha 5 – Oprava Tilleho náměstí
14. Praha 10 – Park Chrptová
15. Praha 15 – Centrální park Veronské náměstí

Ideová studie

16. Širší vztahy
17. Kontext
18. Stávající stav
19. Provozní a prostorová analýza
20. Zahradně architektonické řešení
21. Inspirační fotografie
22. Perspektivní pohled 1
23. Perspektivní pohled 2
24. Perspektivní pohled 3
25. Perspektivní pohled 4
26. Pohled z ptačí perspektivy
27. Osazovací plán

Fotodokumentace

28. Historie a vývoj vodních prvků 1 (Maurské zahrady, Gotika, Renesance)
29. Historie a vývoj vodních prvků 2 (Baroko)
30. Historie a vývoj vodních prvků 3 (Francouzské baroko)
31. Historie a vývoj vodních prvků 4 (Klasicismus, Historismus)
32. Využití vodních prvků ve městě 1 (Kašny)
33. Využití vodních prvků ve městě 2 (Fontány)
34. Využití vodních prvků ve městě 3 (Tvary vodotrysků)
35. Využití vodních prvků ve městě 4 (Vodní stříky)
36. Využití vodních prvků ve městě 5 (Vodní hrátky)
37. Využití vodních prvků ve městě 6 (Pítka)
38. Ideová studie – stávající stav 1
39. Ideová studie – stávající stav 2

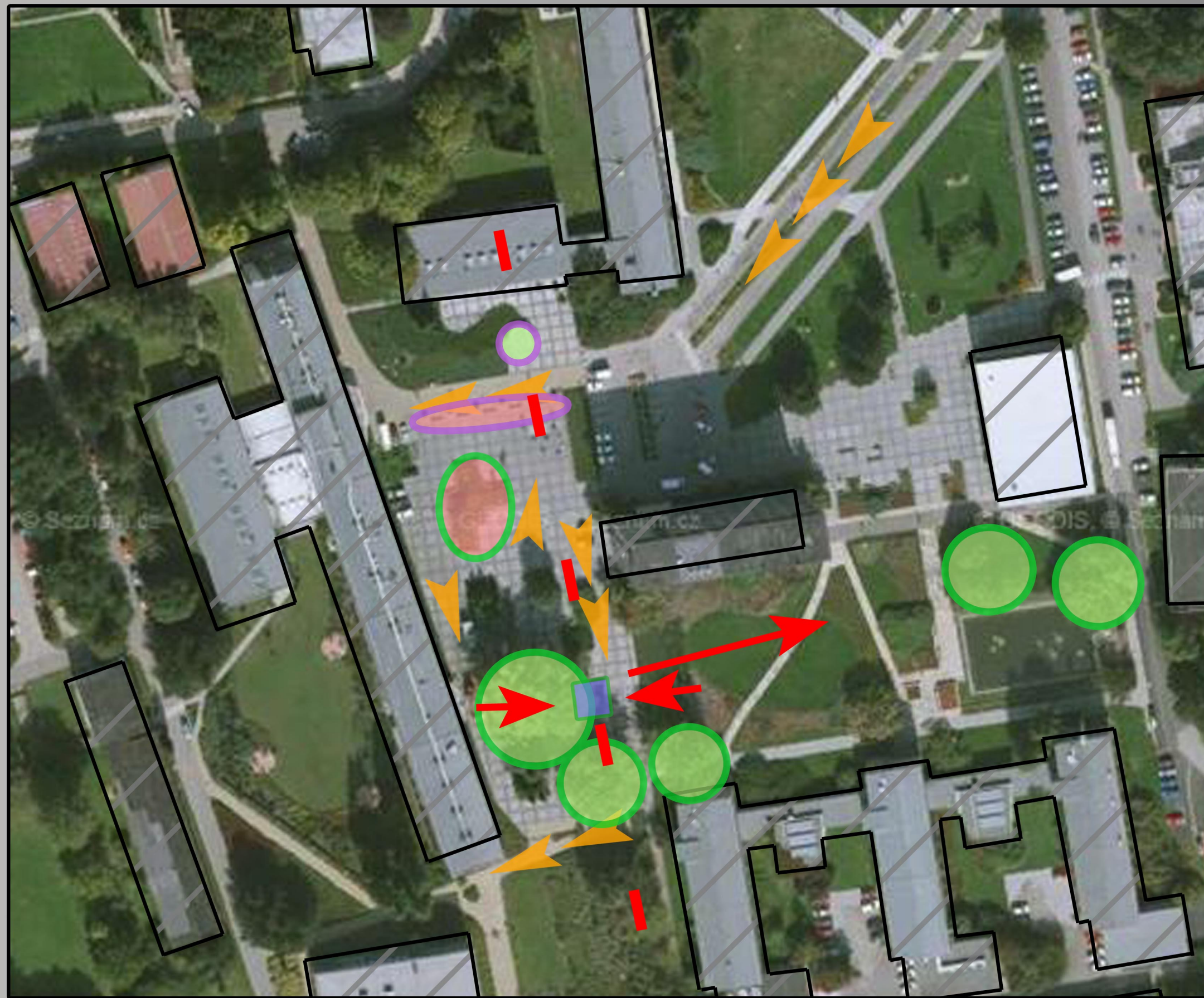

typ vodního prvku:

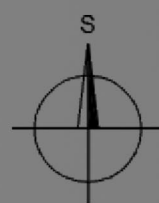
- fontána
- bazén
- vodní hrátky

1. Fontána v areálu ČZU
2. Bazény na Sibiřském náměstí
3. Fontána v prostoru ČVUT
4. Kaskádová fontána před hotelem Diplomat
5. Kruhová fontána před hotelem Diplomat
6. Fontána mezi ulicemi Wuchterlova a Kafkova
7. Bazény u Strahovského stadionu
8. Bazén v Kusé ulici
9. Fontána u někdejšího sídla firmy Koospol
10. Fontána v ulici Vlastina
11. Vodní stříky na sídlišti Dědina

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- - - základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - ▶▶▶ frekventovaná
  - ▶▶ málo frekventovaná
  - ▶ klidová
  - ~> intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02]

vzrostlé stromy

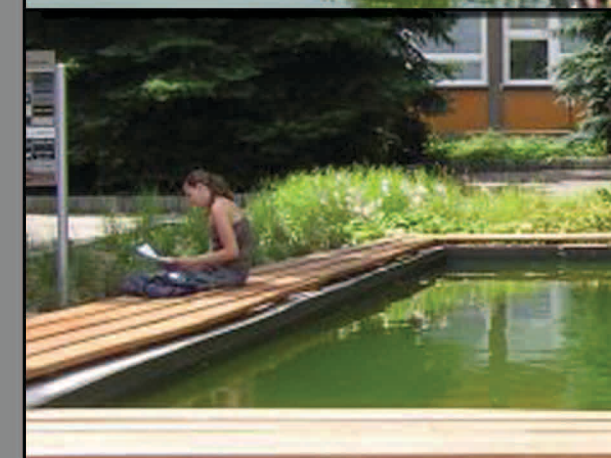
střednědobá středněpodlažní zástavba

keřové a trvalkové výsadby

plastika s tryskami

dřevěný lem fontány

frekventovaná komunikace

VZHLED

typ - fontána

celkový vzhled - čtvercový bazén s tryskami a plastikou znázorňující zoranou půdu

velikost - 8 x 8 cm, v 120 cm

tvar - čtverec

materiály - beton, dřevo, obklad

DOBA VZNIKU - 2005

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ -

architektonicky významný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO

SEZÓNU - hodnotný

PŮSOBIVOST - zajímavý

UDRŽOVANOST - udržovaný

PŘÍSTUPNOST - interaktivní

OSVĚTLENÍ - neosvětlený

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - střední

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - středněpodlažní

frekventovanost prostředí - málo frekventované

hlučnost prostředí - tiché

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - udržovaná

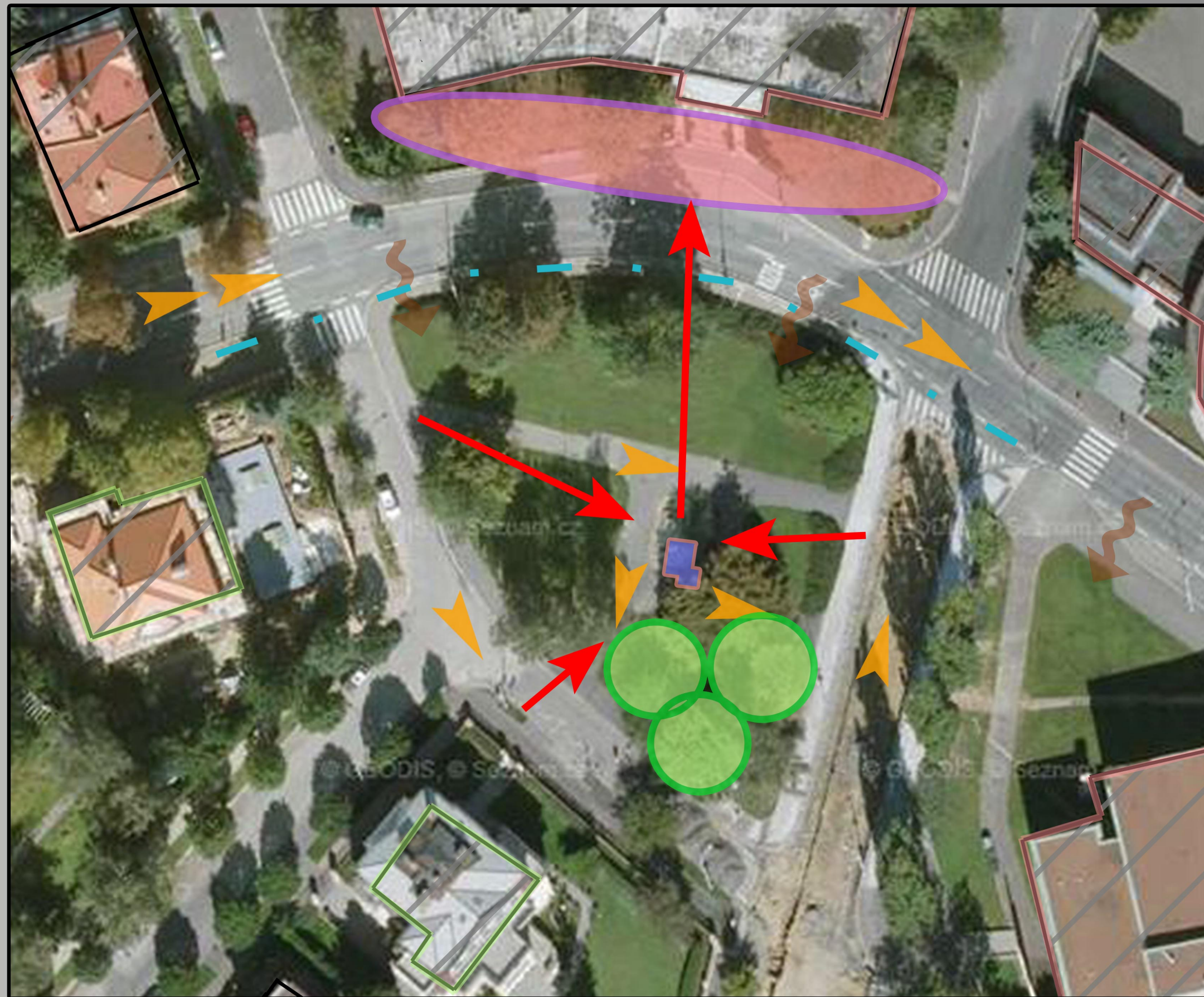
výsadby - stromy, keře, trvalky

zpevněné plochy - dlažba

mobiliář - ocel

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - vhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - středně nákladné

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- — — — — základní kompoziční osy
  - - - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - frekventovaná
  - málo frekventovaná
  - klidová
  - intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02]

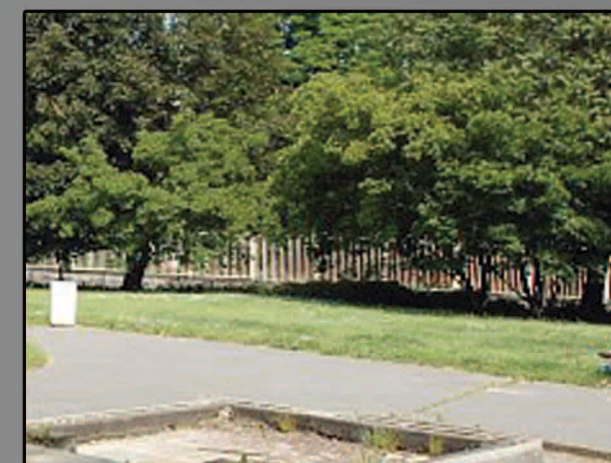
vzrostlé stromy

architektonicky významná zástavba

klidová komunikace

původní umístění bronzové plastiky

obložení žulovými obklady

VZHLED

typ - bazén

celkový vzhled - dva obdélníkové bazény původně se třemi bronzovými plastikami

velikost - 10 x 4 m, v 50 cm

tvár - obdélníky

materiály - beton, kámen

DOBA VZNIKU - 1984

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ -

architektonicky podprůměrný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO

SEZÓNU - nehodnotný

PŮSOBIVOST - nezajímavý

UDRŽOVANOST - nefunkční

PŘÍSTUPNOST - neinteraktivní

OSVĚTLENÍ - neosvětlený

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - malé

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - nízkopodlažní

frekventovanost prostředí - málo frekventované

hlučnost prostředí - málo hlučné

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - udržovaná

výsadby - stromy, keře

zpevněné plochy - asfalt

mobiliář - beton, dřevo

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - nevhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - méně nákladné

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- - - základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - ▶▶▶ frekventovaná
  - ▶▶ málo frekventovaná
  - ▶ klidová
  - ~▶ intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <http://www.mapy.cz>, [cit. 2010-03-02]

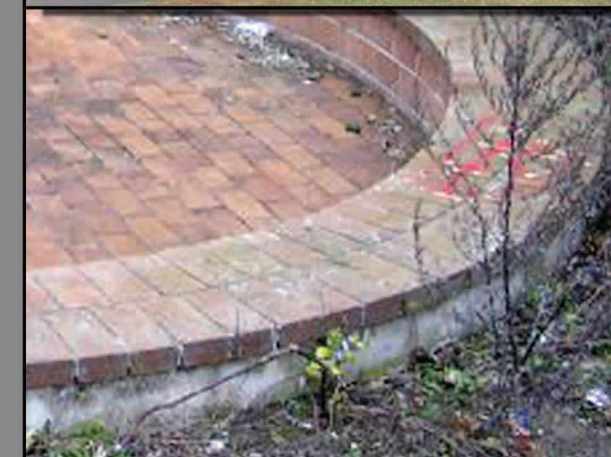
střednědobá středněpodlažní
zástavba

neudržované výsadby

zarostlé kruhové objekty

betonové sezení

nefunkční kruhová fontána
cihlové obložení

VZHLED

typ - fontána

celkový vzhled - kruhový bazén
původně s tryskou na principu
Peltonova kola

velikost - průměr 8 m, v 30 cm

tvar - kruh

materiály - beton, cihla

DOBA VZNIKU - 1991

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ -
architektonicky průměrný

**ESTETICKÁ HODNOTA MIMO
SEZÓNU** - nehodnotný

PŮSOBIVOST - zajímavý

UDRŽOVANOST - nefunkční

PŘÍSTUPNOST - neinteraktivní

OSVĚTLENÍ - neosvětlený

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - střední

věk zástavby - střednědobá, moderní

charakter zástavby - středněpodlažní,
vysokopodlažní

frekventovanost prostředí - málo
frekventované

hlučnost prostředí - tiché

**BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ
OKOLNÍ PROSTŘEDÍ**

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - neudržovaná

výsadby - stromy, keře

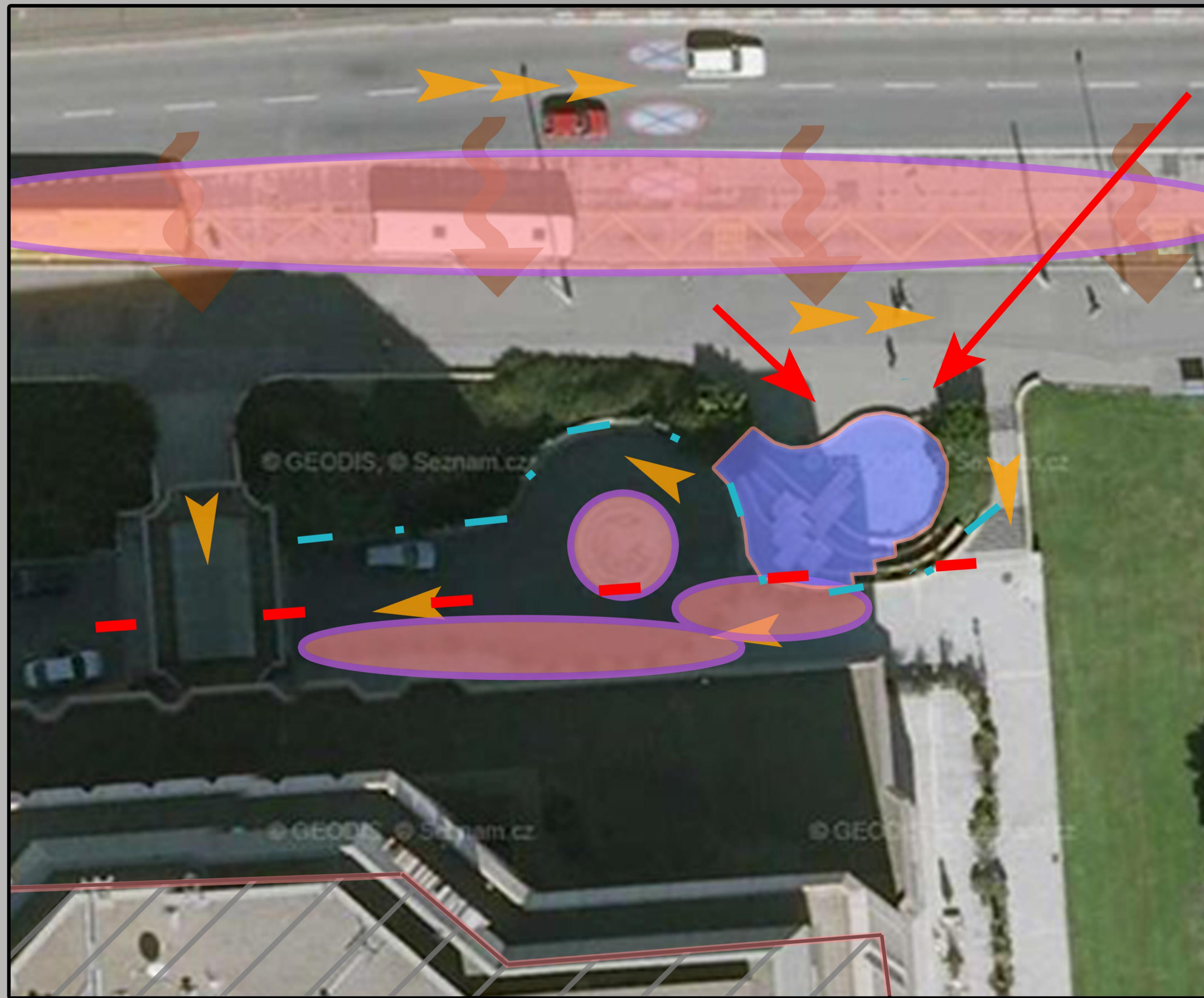
zpevněné plochy - cihla

mobiliář - beton, cihla

**UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA
URBANISMUS MĚSTA** - nevhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - méně nákladné

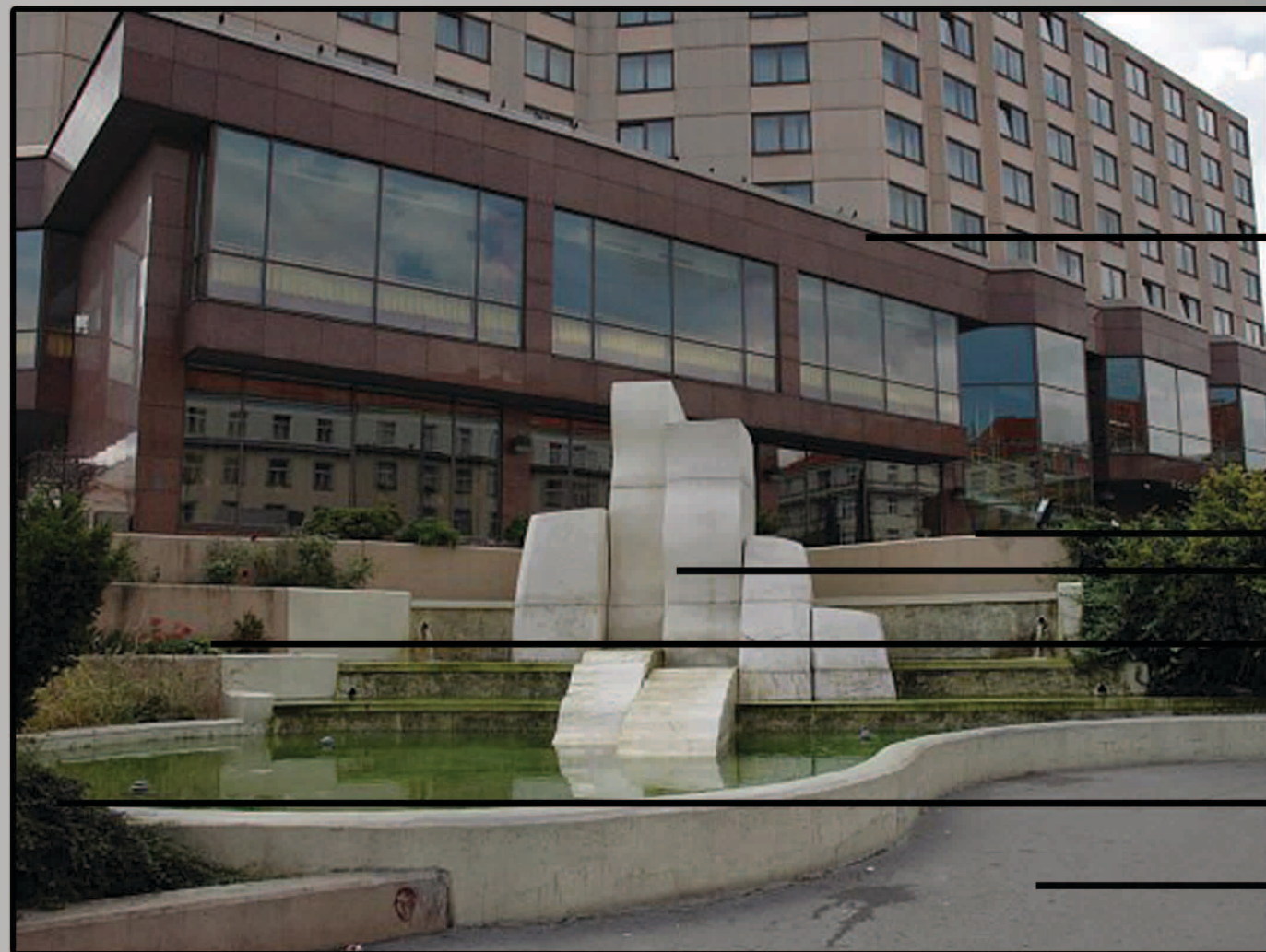
zdroje použitých fotografií: 2. malá <<http://www.prazskekasny.net>>, [cit 2010-02-24], velká, 1., 3., 4. vlastní, [poř 2009-10-11]

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- - - základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - ▶▶▶ frekventovaná
  - ▶▶ málo frekventovaná
  - ▶ klidová
  - ~> intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02]

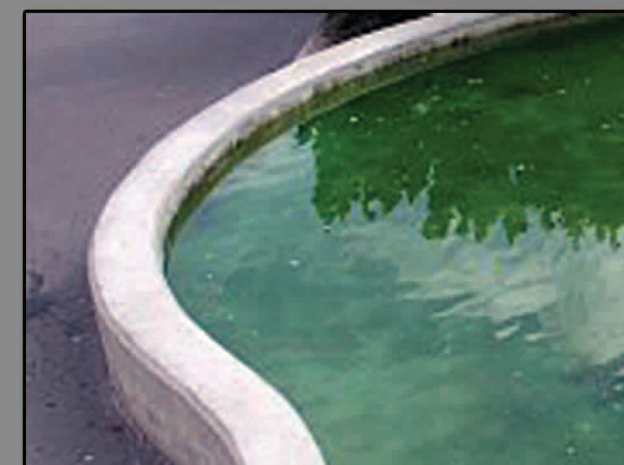
architektonicky podprůměrná zástavba

pohledově významný horizont
různě tvarovaný vápenec

kaskády

keřové a trvalkové výsadby

málo frekventovaná komunikace

VZHLED

typ - fontána

celkový vzhled - stupňovitý bazén s plastikou z různě tvarovaných kamenů

velikost - 20 x 17 m, v 2,5 m

tvár - nepravidelný

materiály - beton, vápenec

DOBA VZNIKU - 1990

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ - architektonicky podprůměrný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO SEZÓNU - hodnotný

PŮSOBIVOST - zajímavý

UDRŽOVANOST - udržovaný

PŘÍSTUPNOST - neinteraktivní

OSVĚTLENÍ - okolí i vodní prvek

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - střední

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - středněpodlažní

frekventovanost prostředí - frekventované

hlučnost prostředí - hlučné

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - udržovaná

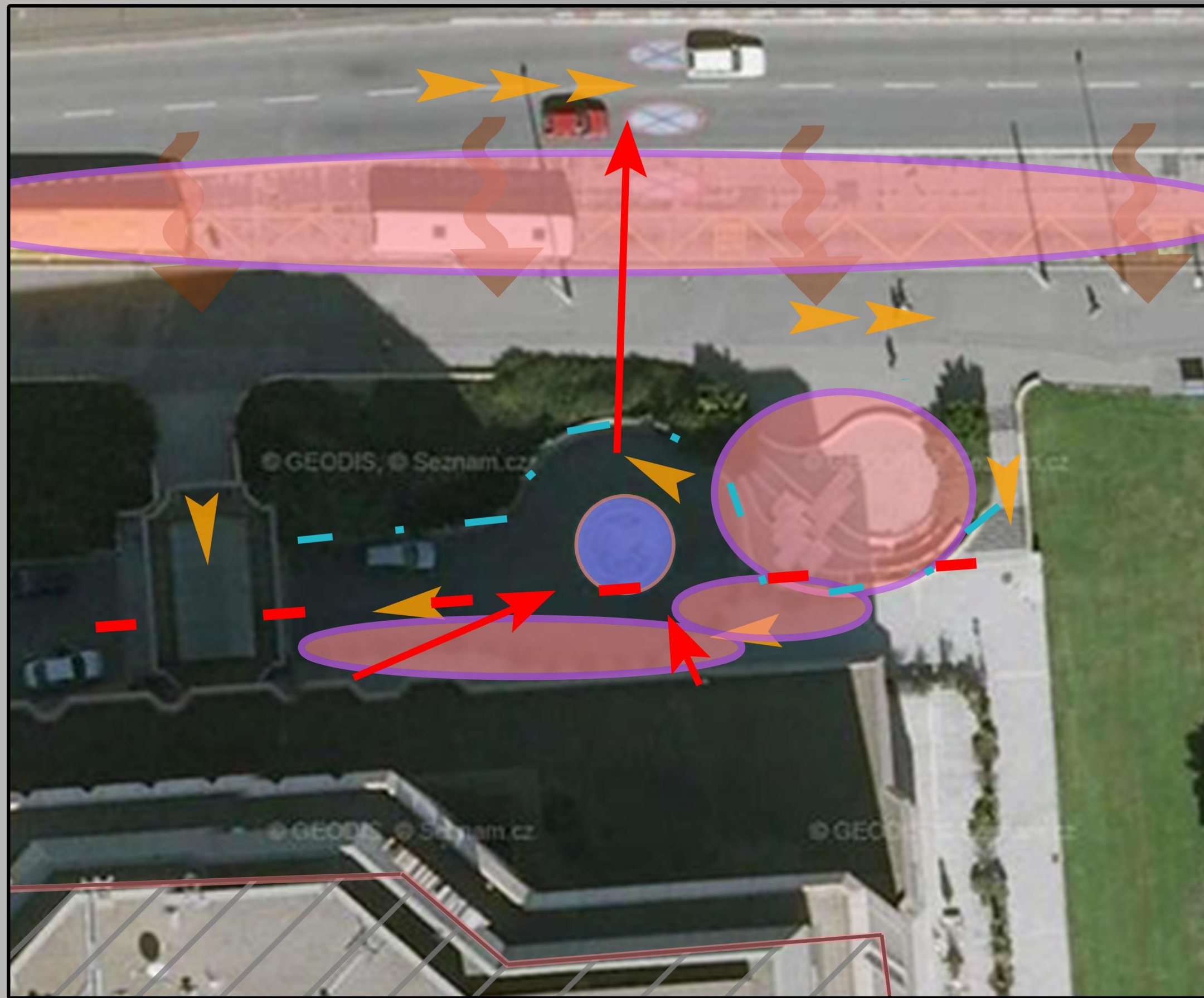
výsadby - keře, trvalky

zpevněné plochy - asfalt, dlažba

mobiliář - beton

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - nevhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - středně nákladné

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- - - základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - ▶▶▶ frekventovaná
  - ▶▶ málo frekventovaná
  - ▶ klidová
  - ~> intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02]

střednědobá středněpodlažní zástavba

frekventovaná komunikace
keřové výsadby
pohledově významný horizont

vypouklý střed fontány

VZHLED

typ - fontána

celkový vzhled - kruhová fontána s vypouklým středem

velikost - průměr 5 m, v 30 cm

tvár - kruh

materiály - beton

DOBA VZNIKU - 1990

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ - architektonicky podprůměrný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO SEZÓNU - nehodnotný

PŮSOBIVOST - zajímavý

UDRŽOVANOST - udržovaný

PŘÍSTUPNOST - neinteraktivní

OSVĚTLENÍ - okolí

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - střední

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - středněpodlažní

frekventovanost prostředí - frekventované

hlučnost prostředí - hlučné

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - udržovaná

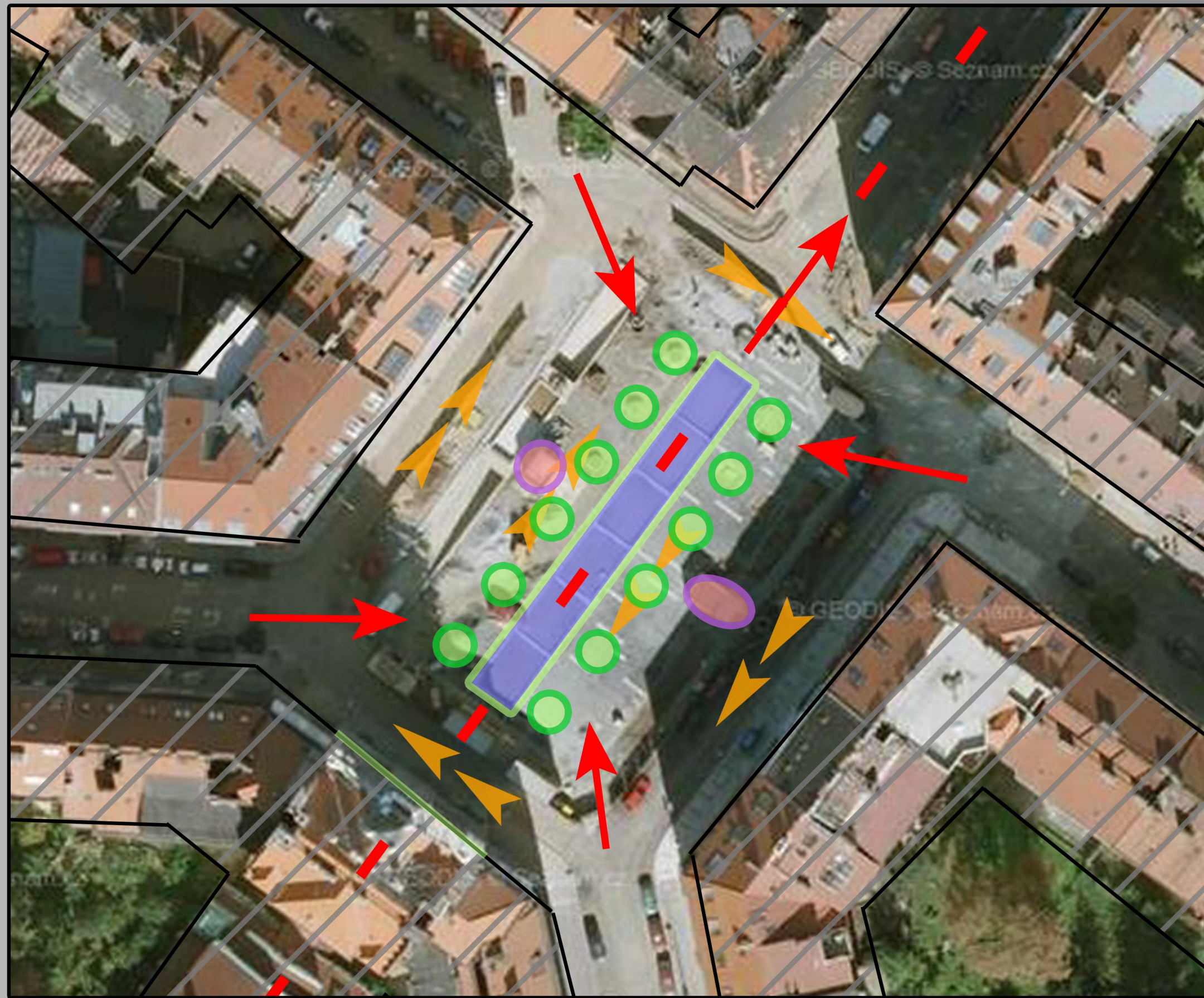
výsadby - keře, trvalky

zpevněné plochy - asfalt, dlažba

mobiiliář - beton

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - vhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - středně nákladné

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- - - základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - ▶▶▶ frekventovaná
  - ▶▶ málo frekventovaná
  - ▶ klidová
  - ~> intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02], na fotomapě stav v průběhu realizace

architektonicky významná zástavba

alej stromů

výtahy do garáží

bronzové plastiky koní

dřevěná mola

vodotrysky v severní části

VZHLED

typ - fontána

celkový vzhled - šestistupňová kaskáda s moly a bronzovými sochami koňů, na jejímž horním a dolním okraji jsou nízké vodotrysky

velikost - 48 x 5 m, v 180 cm

tvár - obdélník

materiály - beton, dřevo, bronz, oblázky

DOBA VZNIKU - 2007

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ -

architektonicky významný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO

SEZÓNU - hodnotný

PŮSOBIVOST - velmi působivý

UDRŽOVANOST - udržovaný

PŘÍSTUPNOST - interaktivní

OSVĚTLENÍ - neosvětlený

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - střední

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - středněpodlažní

frekventovanost prostředí - málo frekventované

hlučnost prostředí - málo hlučné

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - udržovaná

výsadby - stromy, keře

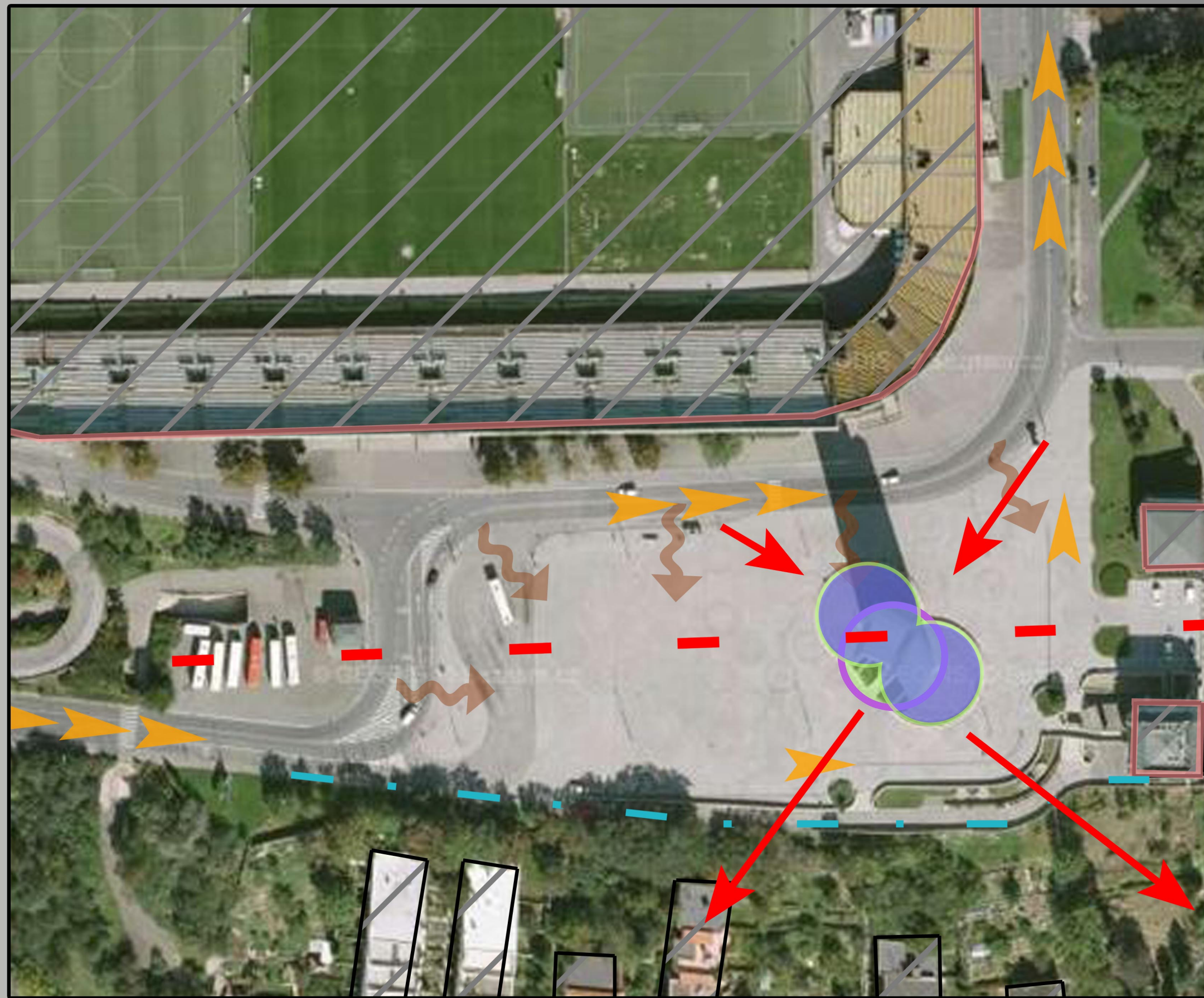
zpevněné plochy - dlažba

mobiliář - kov, dřevo

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - vhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - velmi nákladné

zdroje použitých fotografií: 1. malá <http://www.prazskekasny.net>, [cit 2010-02-24], velká, 2., 3., 4. malá vlastní, [poř 2009-10-28]

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - frekventovaná
  - málo frekventovaná
  - klidová
  - intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02]

vývody vzduchotechniky tunelu

architektonicky podprůměrná zástavba

výhled na Prahu

kruhové bazény

klidová dlážděná plocha

frekventovaná komunikace

VZHLED

typ - bazén

celkový vzhled - dva kruhové bazény zbudované okolo vzduchotechniky tunelů

velikost - 45 x 24 m, v 50 cm

tvar - kruhy

materiály - dlažba, beton

DOBA VZNIKU - 80. léta 20. století

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ -

architektonicky významný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO

SEZÓNU - nehodnotný

PŮSOBIVOST - nezajímavý

UDRŽOVANOST - udržovaný

PŘÍSTUPNOST - neinteraktivní

OSVĚTLENÍ - neosvětlený

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - velké

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - nízkopodlažní

frekventovanost prostředí - málo frekventované

hlučnost prostředí - málo hlučné

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - neupravené

zeleň - x

výsadby - x

zpevněné plochy - dlažba

mobiliář - beton

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - vhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - méně nákladné

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- - - základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - ▶▶▶ frekventovaná
  - ▶▶ málo frekventovaná
  - ▶ klidová
  - ~ intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02]

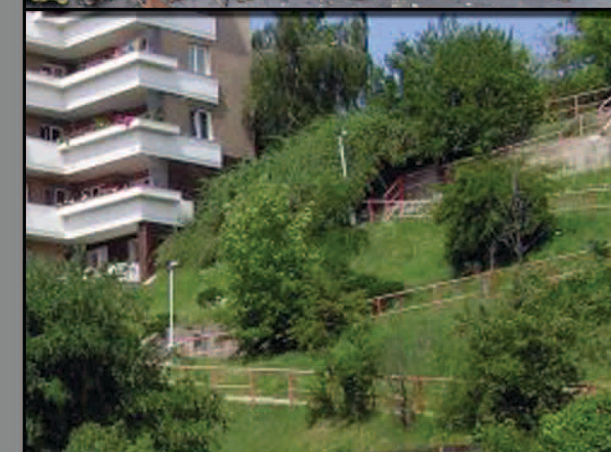
architektonicky významná zástavba

vzrostlé stromy

obklad bazénu

klidová komunikace

asfaltový povrch

VZHLED

typ - bazén

celkový vzhled - lichoběžníkový bazén, ze kterého původně možná tryskala voda

velikost - 18 x 5 m, v 1 m

tvár - lichoběžník

materiály - beton, kámen, obklad

DOBA VZNIKU - 70. léta 20. století

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ - architektonicky podprůměrný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO SEZÓNU - nehodnotný

PŮSOBIVOST - nezajímavý

UDRŽOVANOST - nefunkční

PŘÍSTUPNOST - neinteraktivní

OSVĚTLENÍ - neosvětlený

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - malé

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - středněpodlažní, vysokopodlažní

frekventovanost prostředí - málo frekventované

hlučnost prostředí - málo hlučné

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - udržovaná

výsadby - stromy, keře

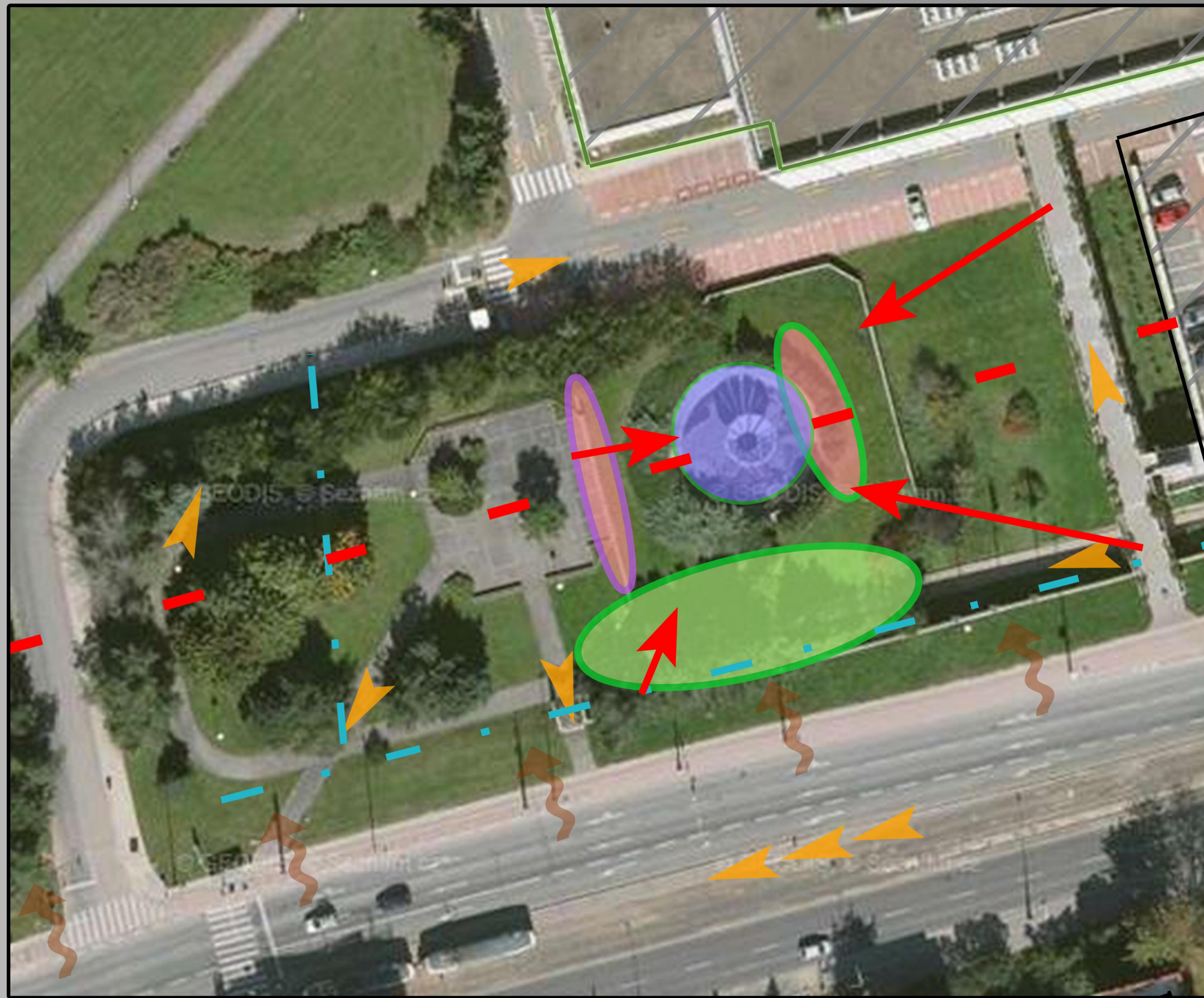
zpevněné plochy - asfalt

mobiiliář - beton, dřevo

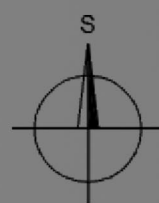
UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - vhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - méně nákladné

zdroje použitých fotografií: 3. malá <http://www.prazskekasny.net>, [cit 2010-02-24], velká, 1., 2., 4. malá vlastní, [poř 2009-10-28]

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematičtý
  - biotický prvek
  - významný
  - problematičtý
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematičtý
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - frekventovaná
  - málo frekventovaná
  - klidová
  - intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02]

č.v. 10.B

vypracovala: Bc. Kateřina Dlabalová
vedoucí práce: Ing. Jana Stejskalová
název diplomové práce: Voda v detailu městského zahradního parteru
ČZU, FAPPZ, Katedra zahradní a krajinné architektury
2008/2010

FONTÁNA U NĚKDEJŠÍHO SÍDLA FIRMY KOOSPOL

Analýza prostředí vodních prvků v městském parteru Prahy 6
měřítko - 1:500, formát výkresu - A3

architektonicky významná zástavba

lávka k administrativní budově

stylizovaný betonový květ

betonová mísa

clonící keřové výsadby

VZHLED

typ - fontána

celkový vzhled - fontána nazvaná Kamenný květ, v jejímž středu je volně stylizovaný symbol původně zde sídlí firmy Koospol

velikost - průměr 24 m, v 5 m

tvar - kruh

materiály - beton

DOBA VZNIKU - 1974-77

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ - architektonicky průměrný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO SEZÓNU - hodnotný

PŮSOBIVOST - zajímavý

UDRŽOVANOST - udržovaný

PŘÍSTUPNOST - nepřístupný

OSVĚTLENÍ - neosvětlený

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ
rozměry - střední

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - vysokopodlažní

frekventovanost prostředí - frekventované

hlučnost prostředí - hlučné

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - udržovaná

výsadby - stromy, keře

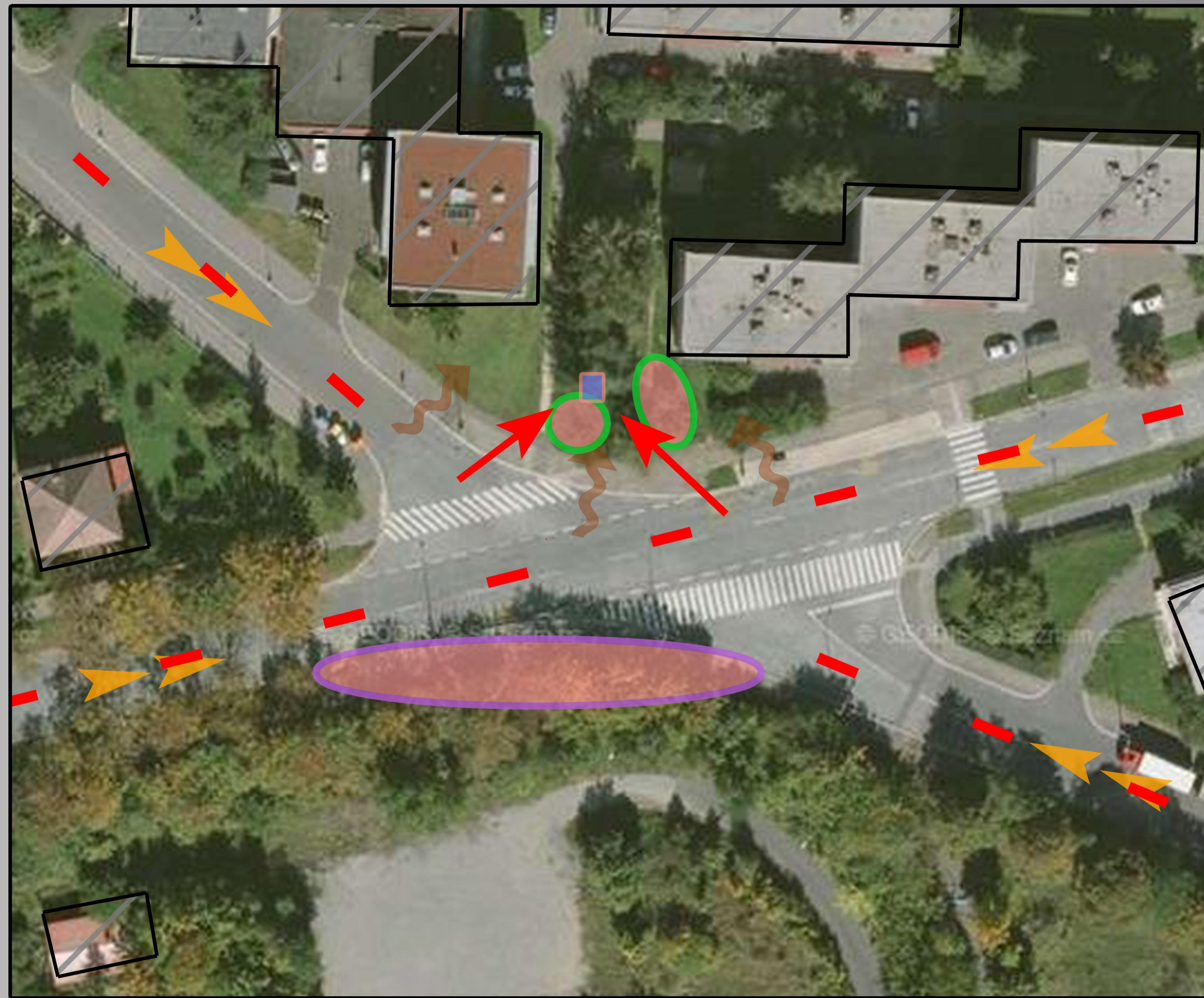
zpevněné plochy - asfalt

mobiliář - beton, dřevo

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - vhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - velmi nákladné

zdroje použitých fotografií: 3. malá <http://www.prazskekasny.net>, [cit 2010-02-24], velká, 1., 2., 4. malá vlastní, [poř 2009-10-28]

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- základní kompoziční osy
  - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - frekventovaná
  - málo frekventovaná
  - klidová
  - intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02]

č.v. 11.B

vypracovala: Bc. Kateřina Dlabalová
vedoucí práce: Ing. Jana Stejskalová
název diplomové práce: Voda v detailu městského zahradního parteru
ČZU, FAPPZ, Katedra zahradní a krajinné architektury
2008/2010

FONTÁNA V ULICI VLASTINA

Analýza prostředí vodních prvků v městském parteru Prahy 6
měřítko - 1:500, formát výkresu - A3

střednědobá a středněpodlažní zástavba

clonící vegetace

nefunkční mlžící fontána

dlážděný povrch

málo frekventovaná komunikace

VZHLED

typ - fontána

celkový vzhled - mlžící fontána, která se skládá ze základny s konvexními a konkávními poli a z hranolu s vykrojeným kruhem pro trysku

velikost - 2 x 2,5 m, v 80 cm

tvár - obdélník

materiály - beton

DOBA VZNIKU - 1975

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ - architektonicky podprůměrný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO SEZÓNU - hodnotný

PŮSOBIVOST - zajímavý

UDRŽOVANOST - nefunkční

PŘÍSTUPNOST - interaktivní

OSVĚTLENÍ - neosvětlený

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - malé

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - nízkopodlažní, středněpodlažní

frekventovanost prostředí - málo frekv.

hlučnost prostředí - málo hlučné

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - neudržovaná

výsadby - stromy, keře

zpevněné plochy - dlažba

mobiliář - x

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - nevhodné

NÁKLADY NA ÚDRŽBU - méně nákladné

zdroje použitých fotografií: 2., 3., 4. malá <http://www.prazskekasny.net>, [cit 2010-02-24], velká, 1. malá vlastní, [poř 2009-10-28]

- legenda**
(shodná pro všechny grafické analýzy)
- základní kompoziční osy
  - - - pohledově významné horizonty
  - významné pohledy
  - hodnocený vodní prvek
  - významný
  - problematický
  - biotický prvek
  - významný
  - problematický
  - abiotický prvek
  - významný
  - problematický
  - zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
  - podprůměrná
  - komunikace
  - frekventovaná
  - málo frekventovaná
  - klidová
  - intenzivní prach a hluk

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-02], na fotomapě stav před realizací

č.v. 12.B

vypracovala: Bc. Kateřina Dlabalová
vedoucí práce: Ing. Jana Stejskalová
název diplomové práce: Voda v detailu městského zahradního parteru
ČZU, FAPPZ, Katedra zahradní a krajinné architektury
2008/2010

VODNÍ STŘIKY NA SÍDLIŠTI DĚDINA

Analýza prostředí vodních prvků v městském parteru Prahy 6
měřítko - 1:250, formát výkresu - A3

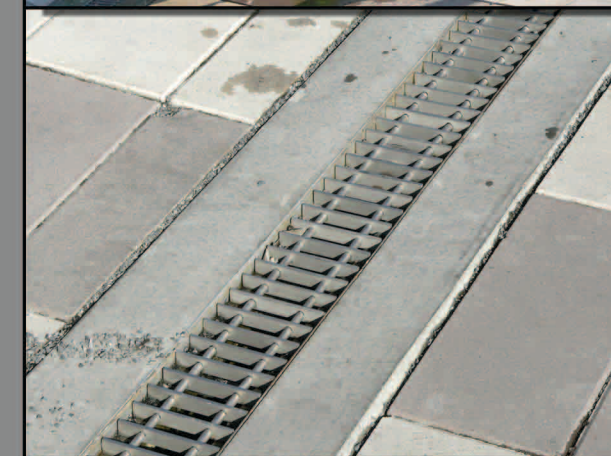
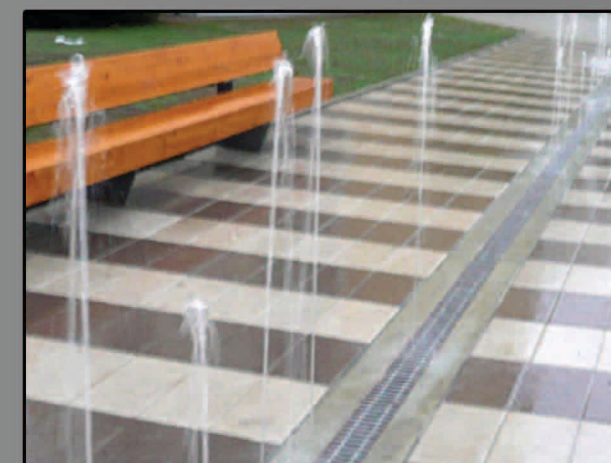
střednědobá vysokopodlažní zástavba

vysoké hodiny

alej stromů

dlouhá dřevěná lavička
vodní stříky v zemi

málo frekventovaná komunikace

VZHLED

typ - vodní hrátky

celkový vzhled - vodní stříky ze země uspořádané v liniích

velikost - 20 a 25 m

tvár - linie

materiály - kov

DOBA VZNIKU - 2009

ESTETICKÁ HODNOTA V SEZÓNĚ - architektonicky významný

ESTETICKÁ HODNOTA MIMO SEZÓNU - nehodnotný

PŮSOBIVOST - velmi působivý

UDRŽOVANOST - udržovaný

PŘÍSTUPNOST - interaktivní

OSVĚTLENÍ - okolí

OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

rozměry - malé

věk zástavby - střednědobá

charakter zástavby - středněpodlažní, vysokopodlažní

frekventovanost prostředí - málo frekventované

hlučnost prostředí - tiché

BEZPROSTŘEDNĚ NAVAZUJÍCÍ OKOLNÍ PROSTŘEDÍ

sadovnická upravenost ploch - upravené

zeleň - udržovaná

výsadby - stromy, keře

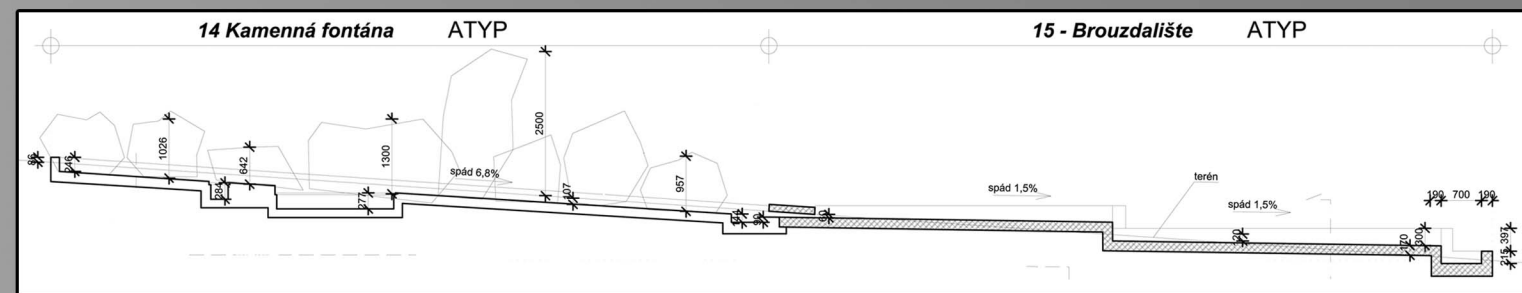
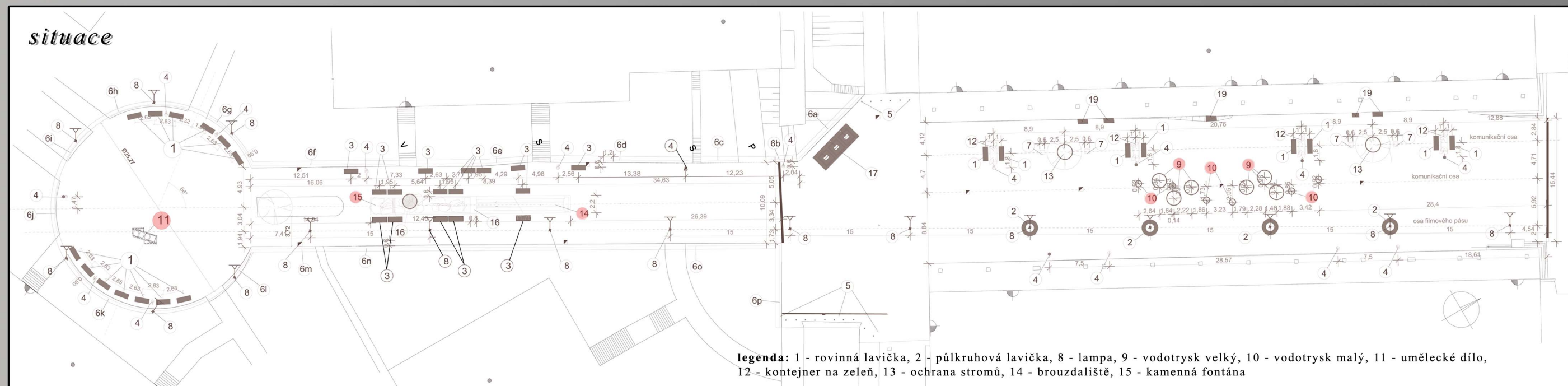
zpevněné plochy - dlažba

mobiliář - beton, dřevo, ocel

UMÍSTĚNÍ S OHLEDEM NA URBANISMUS MĚSTA - vhodné

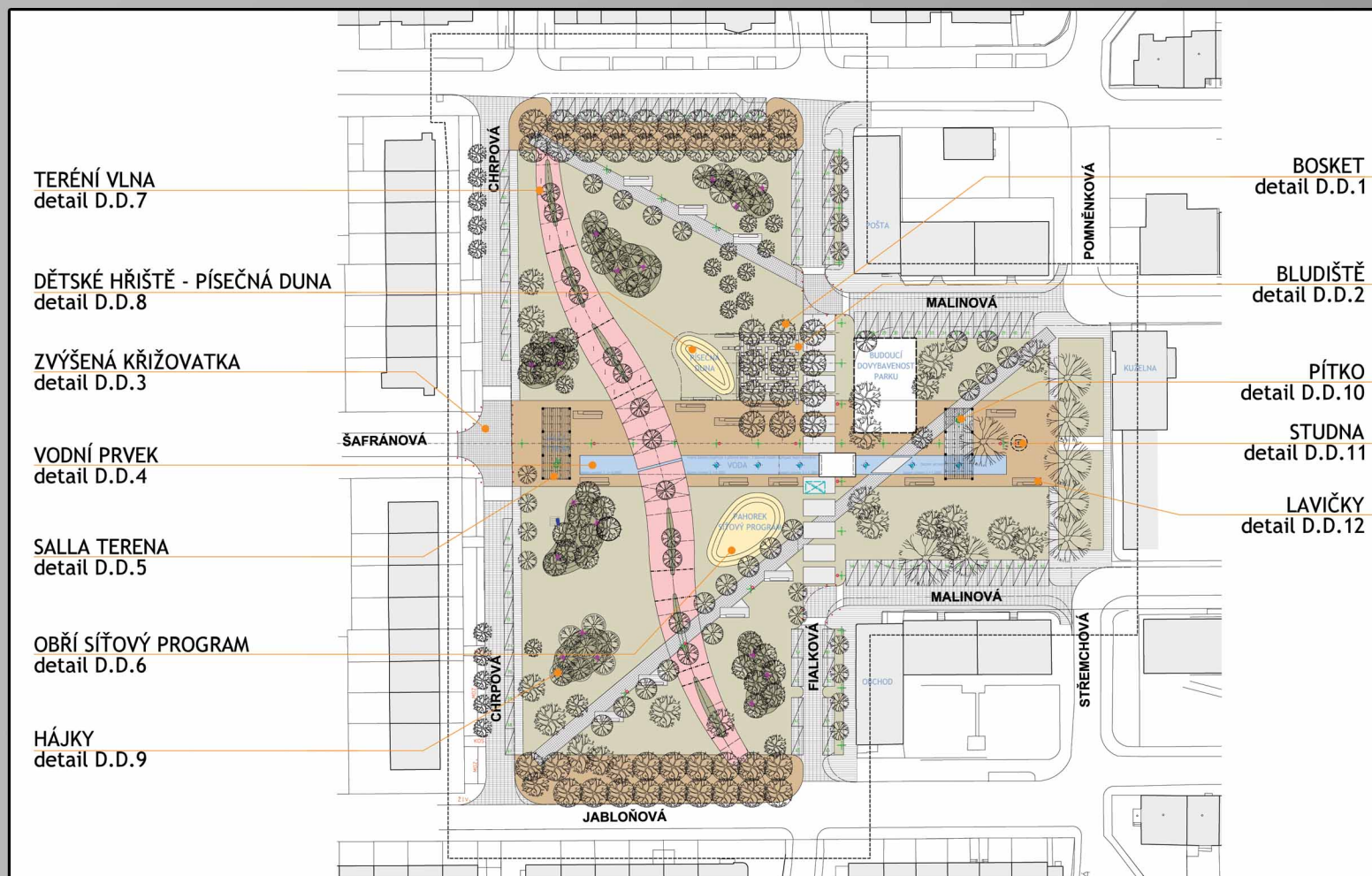
NÁKLADY NA ÚDRŽBU - středně nákladné

zdroje použitých fotografií: velká, 1., 2., 3. malá archiv Architektonický atelier AND spol. s.r.o., 4. malá vlastní, [poř 2010-03-07]

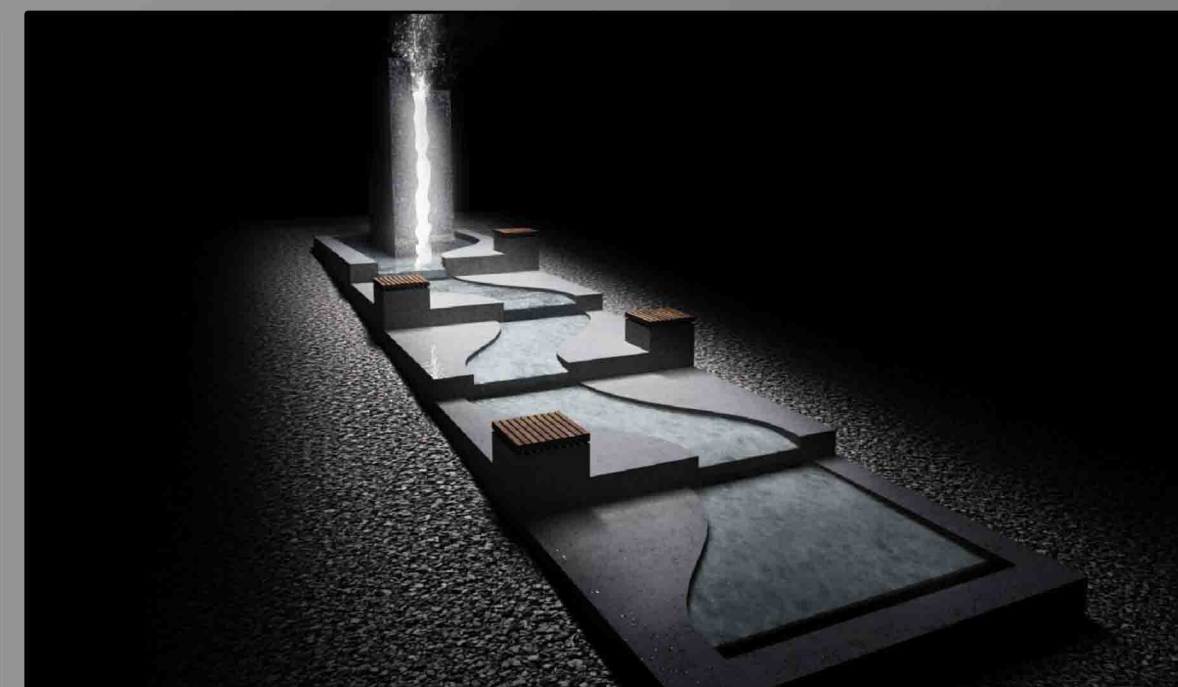
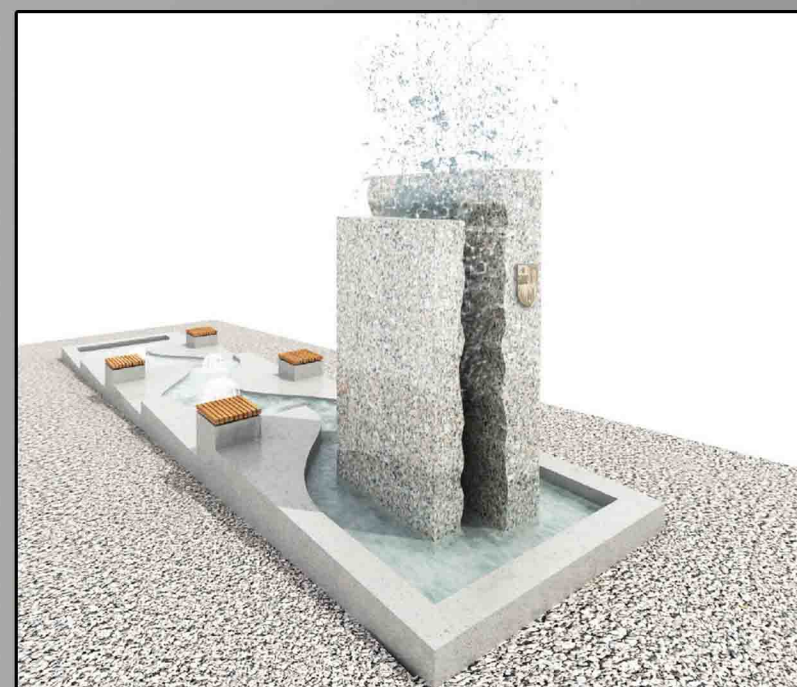
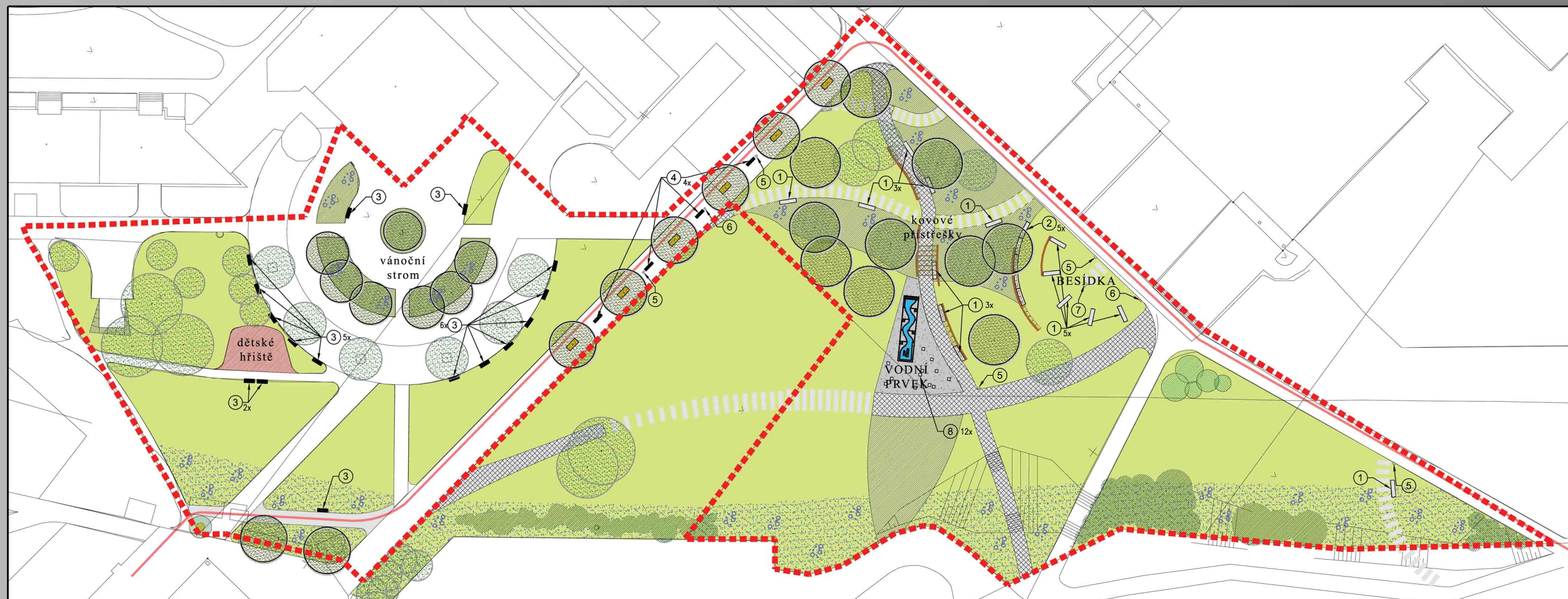

použité zdroje jsou součástí projektu Oprava Tilleho náměstí firmy Specta s. r. o.

použité zdroje jsou součástí projektu Park Chrpořová firmy SHA

použité zdroje jsou součástí projektu Centrální park Veronské náměstí firmy Hlaváček & Partner s. r. o.

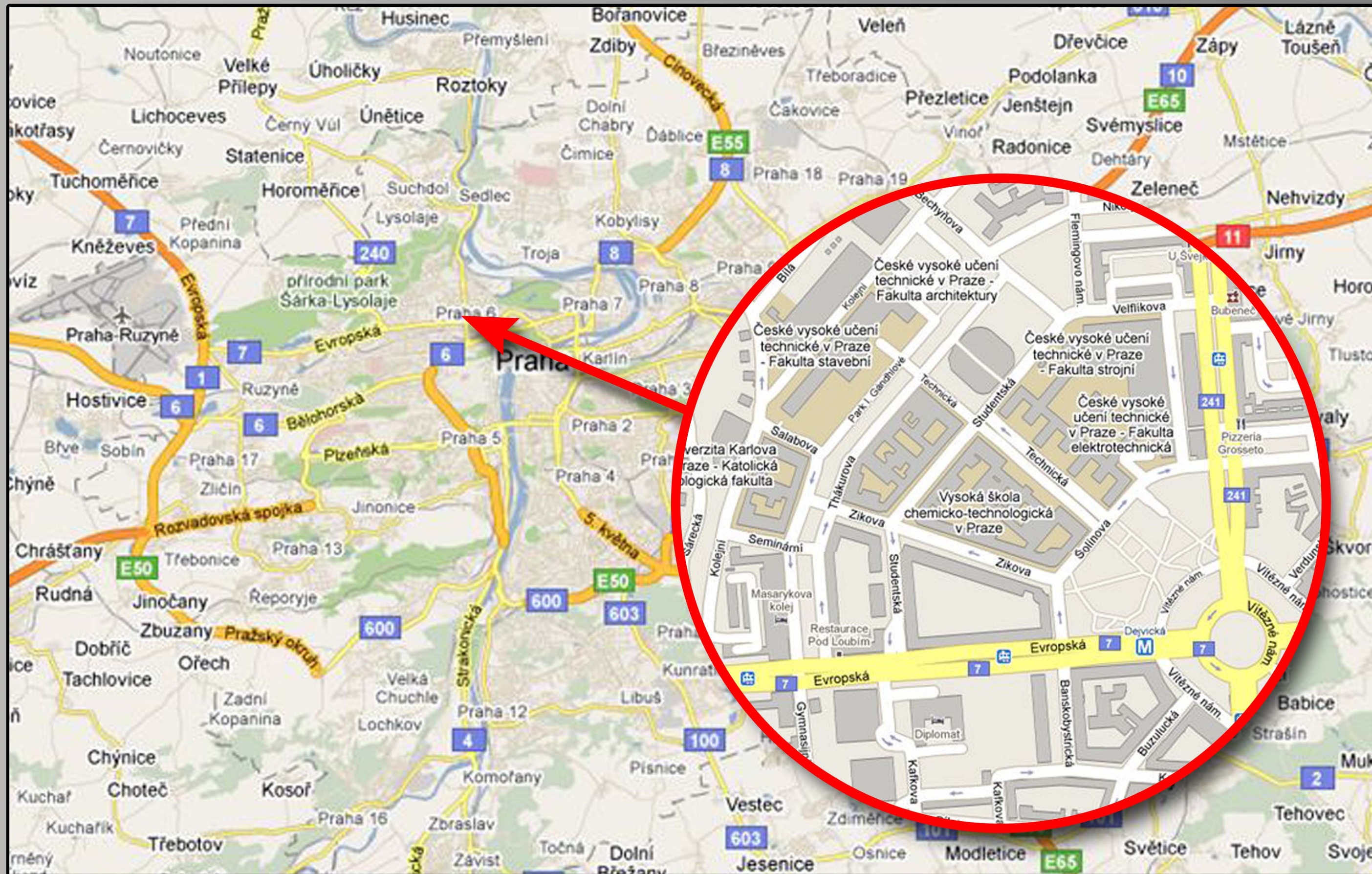
č.v. 15.

vypracovala: Bc. Kateřina Dlabalová
vedoucí práce: Ing. Jana Stejskalová
název diplomové práce: Voda v detailu městského zahradního parteru
ČZU, FAPPZ, Katedra zahradní a krajinné architektury
2008/2010

PRAHA 15 - CENTRÁLNÍ PARK VERONSKÉ NÁMĚSTÍ

Soubor projektů pražských městských částí

- řešené prostranství
- významné území
- významné pěší komunikace
- významné pojezdové komunikace

zastávka PID

metro

tramvaj

autobus

občanská vybavenost

školy

úřady

nákupy

stravování

zdravotnická zařízení

studentské koleje

kultura

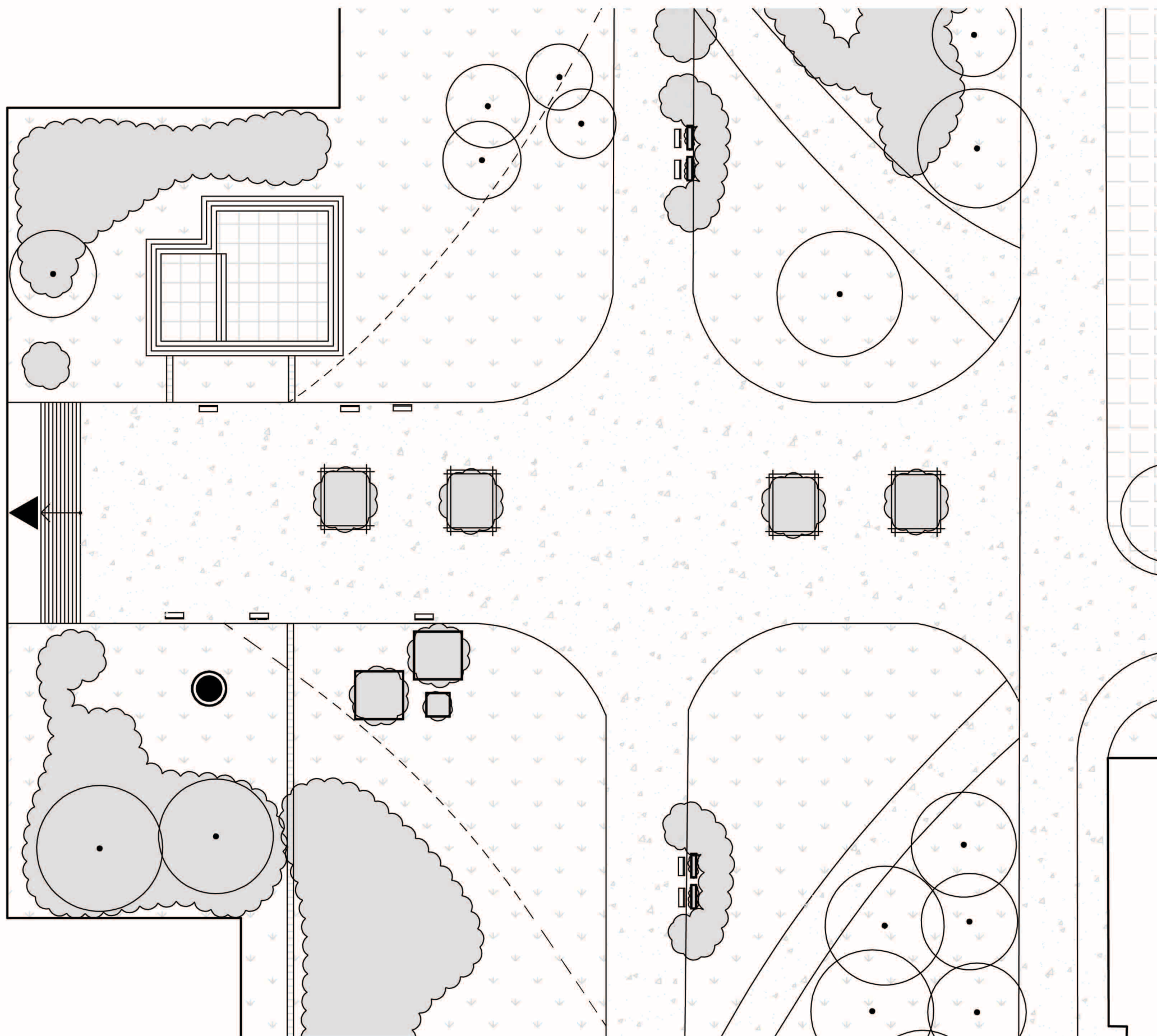
č.v. 17.

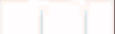
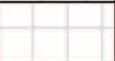

vypracovala: Bc. Kateřina Dlabalová
 vedoucí práce: Ing. Jana Stejskalová
 název diplomové práce: Voda v detailu městského zahradního parteru
 ČZU, FAPPZ, Katedra zahradní a krajinné architektury
 2008/2010

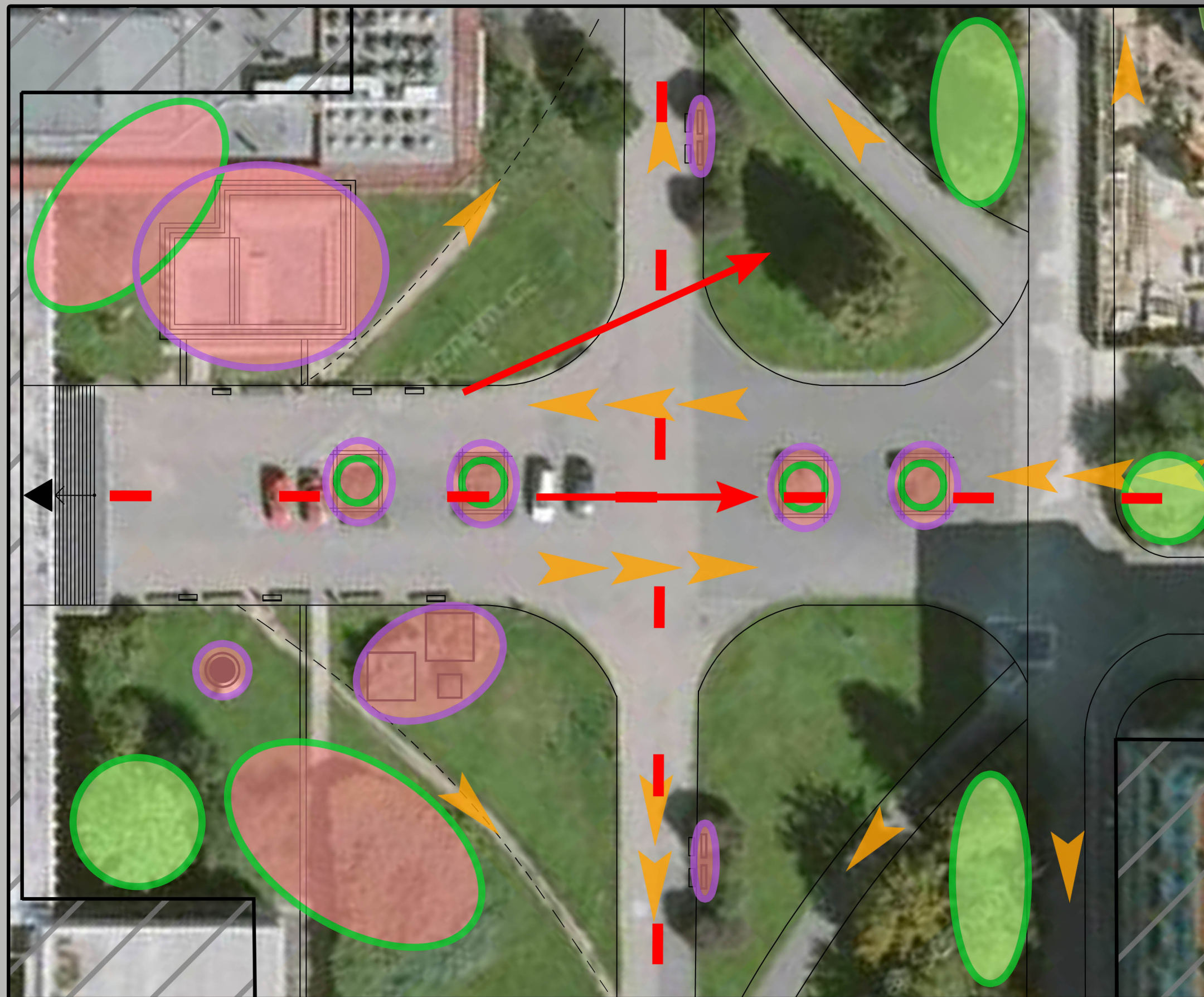
KONTEXT

Ideová studie
 měřítko - 1:4000, formát výkresu - A3

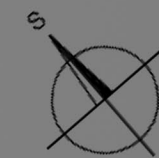
- ASFALTOVÝ POVRCH
- MONOLITICKÝ BETON PŘÍR. BARVY
- TMAVĚ ŠEDÁ BETONOVÁ DLAŽBA
- CESTA ZE SVĚTLÝCH BETON. DÍLŮ
- ŽIVELNÁ KOMUNIKACE
- TRÁVNÍK
- BETONOVÝ SCHODIŠŤOVÝ OBJEKT
- KAMENNÁ PLASTIKA
- VYVÝŠENÝ ZÁHON S DŘEV. LAVIČKAMI
- BETONOVÝ VYVÝŠENÝ ZÁHON
- DŘEVĚNÁ LAVIČKA
- VCHOD DO FS A FA ČVUT
- STÁVAJÍCÍ KEŘOVÉ VÝSADBY
- STÁVAJÍCÍ STROM

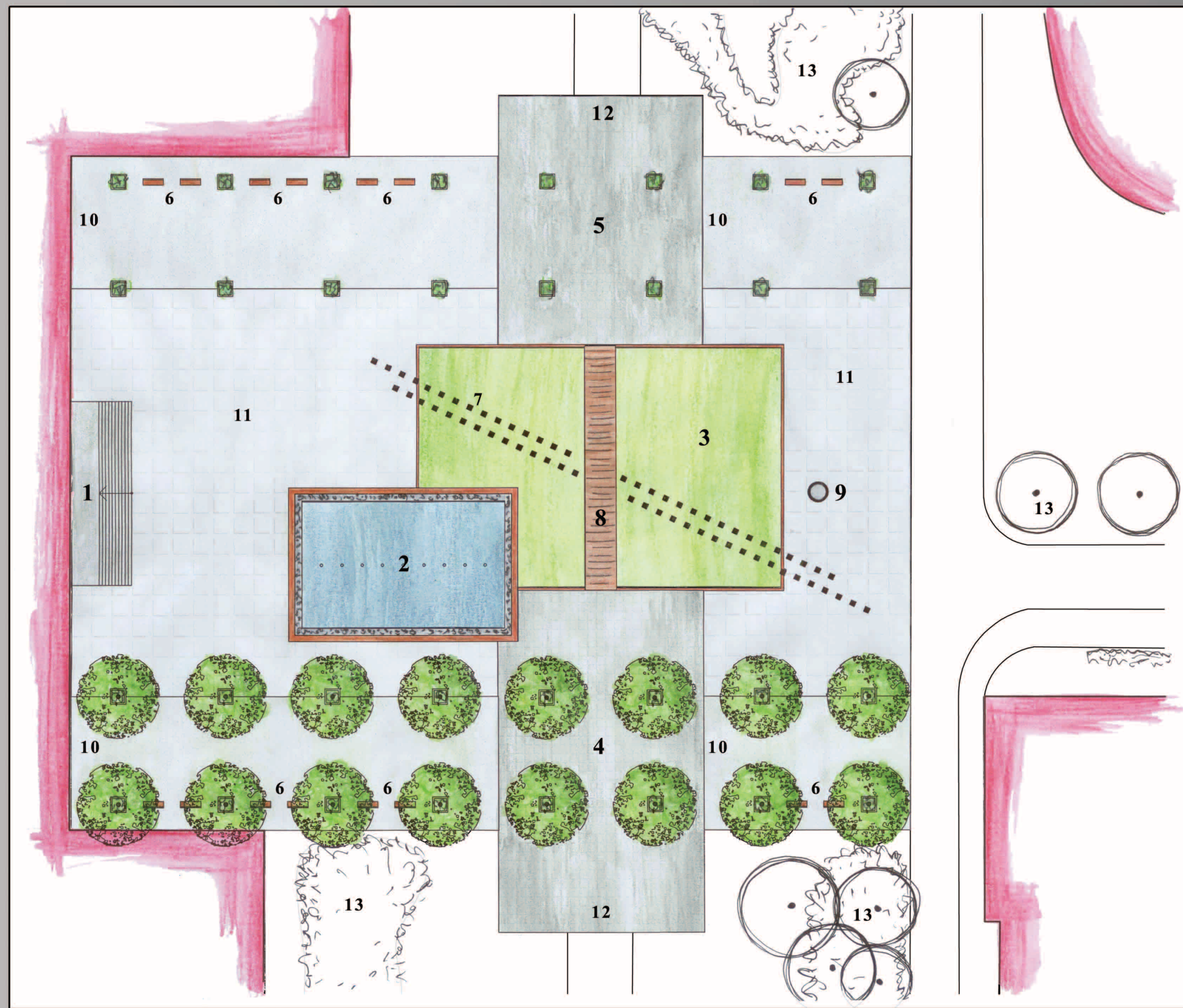

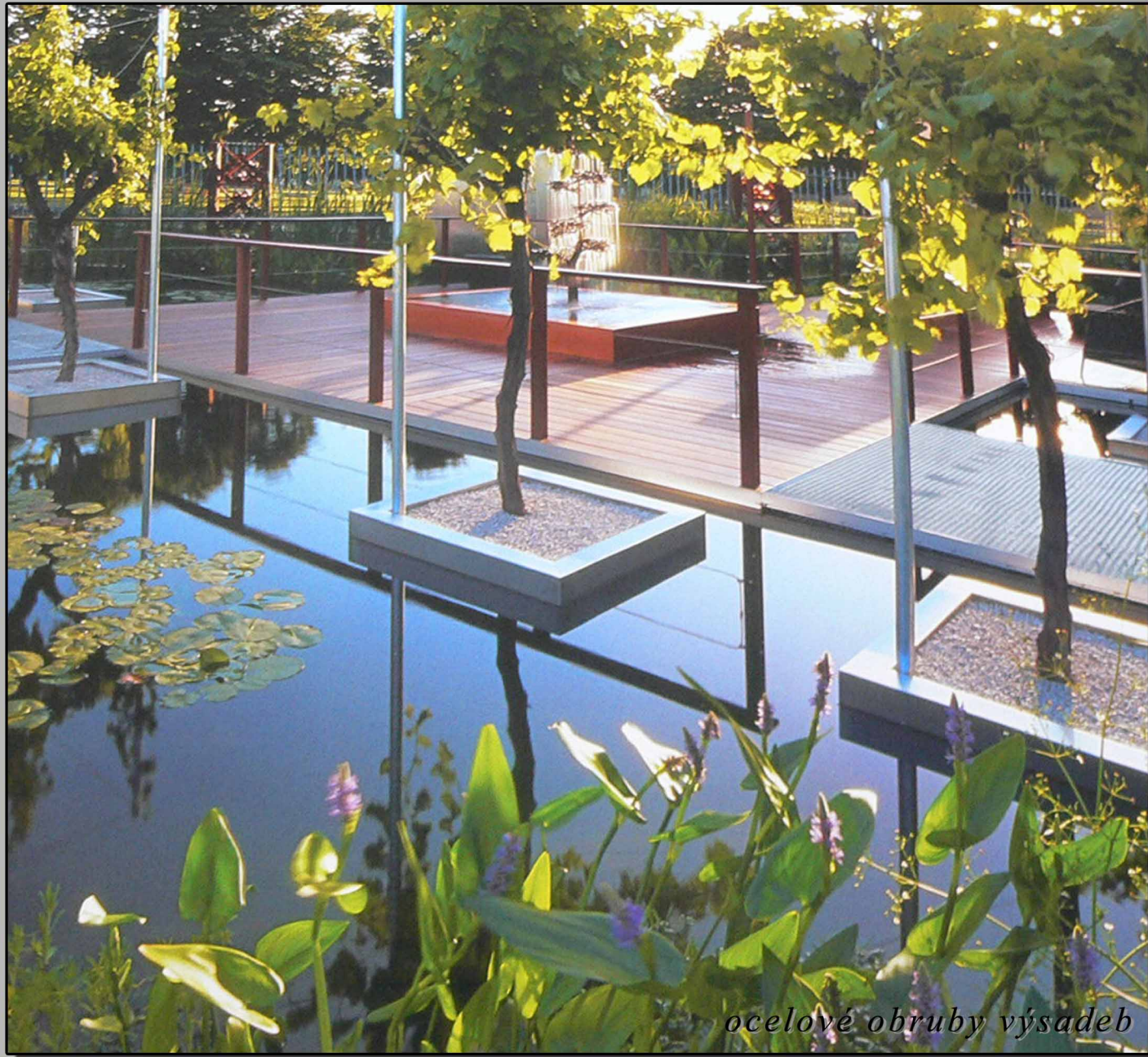
- - - základní kompoziční osy
- významné pohledy
- biotický prvek
  - významný
  - problematický
- abiotický prvek
  - problematický
- zástavba architektonicky
  - významná
  - průměrná
- komunikace
  - ▶▶▶ frekventovaná
  - ▶▶ málo frekventovaná
  - ▶ klidová

mapový zdroj dostupný z <<http://www.mapy.cz>>, [cit. 2010-03-03], na fotomapě stav v průběhu stavby NTK

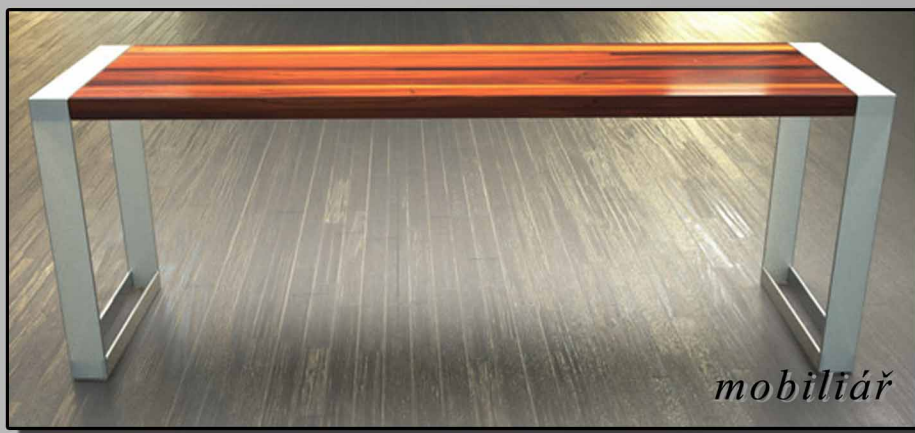

- 1. vchod**
do Fakulty stavební a Fakulty architektury
ČVUT
- 2. fontána**
černý leštěný kámen s tryskami, voda stéká
mezi valouny, obrubu tvoří nízká betonová
zídka s dřevěnými lamelami sloužícími k
sezení
- 3. travnatá plocha**
lemovaná dřevěným obrubníkem z trámů
- 4. dvouřadá alej listnatých stromů**
pod každým stromem jsou výsadby travin s
ocelovou nerezovou obrubou
- 5. výsadby travin**
s ocelovou nerezovou obrubou
- 6. lavičky**
ocelová konstrukce se dřevěným sedákem
- 7. betonové krychle**
sloužící nejen k sezení, délka strany 45 cm
- 8. dřevěná cesta**
dubové trámy
- 9. ocelová plastika**
výška cca 3 m
- 10. štěrkový povrch**
- 11. betonová plocha**
monolitický beton přírodní barvy, dilatační
spáry po cca 3 x 2,5 m, dle stávajícího povrchu
JZ prostranství před NTK
- 12. dlážděná plocha**
tmavě šedá betonová dlažba, formát 15 x 15
cm, dle stávajícího povrchu JZ prostranství
před NTK
- 13. ponechaná stávající vegetace**

ocelové obruby výsadeb

mobiliář

travniny

leštěný kamenný kvádr

ocelová plastika

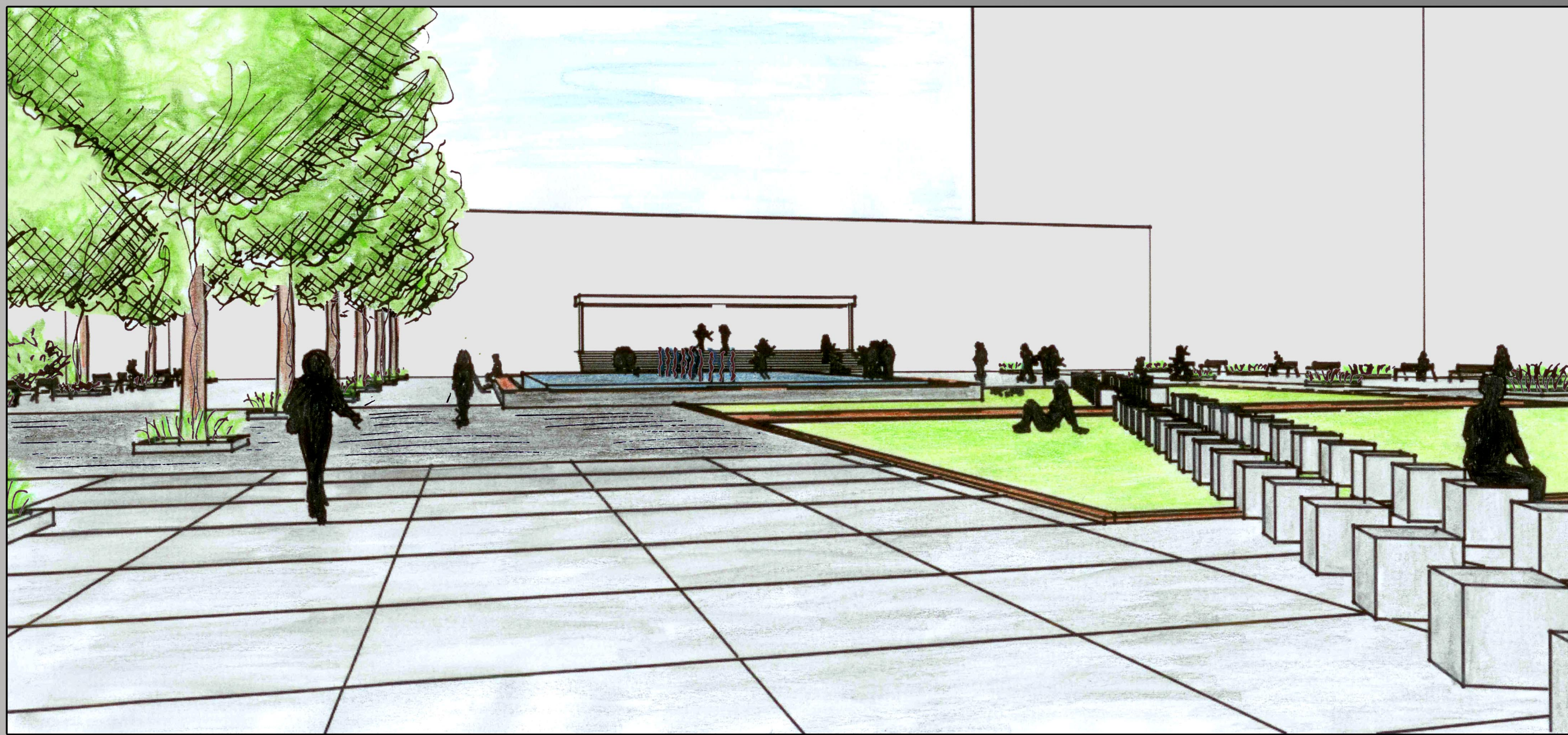
dvouradá alej

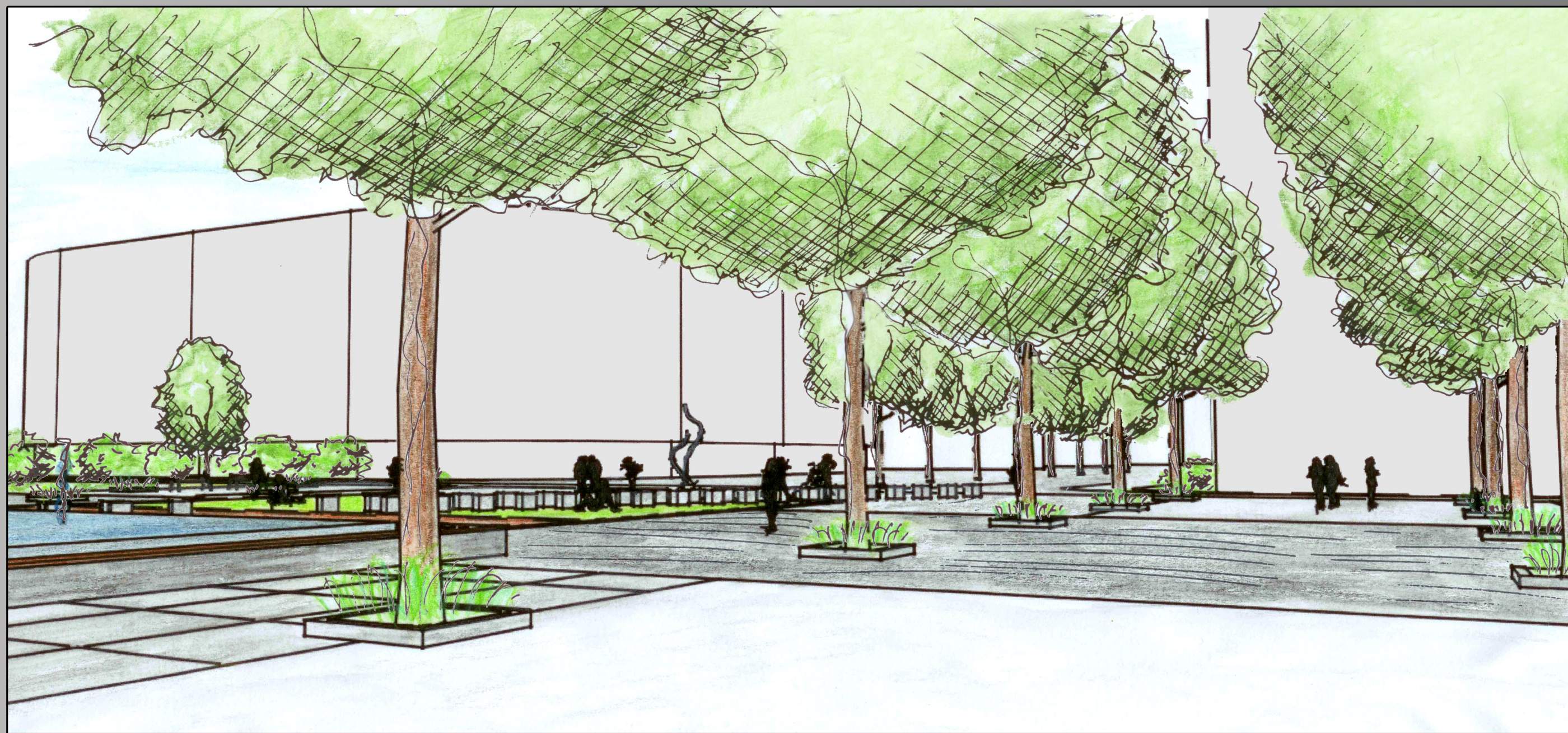

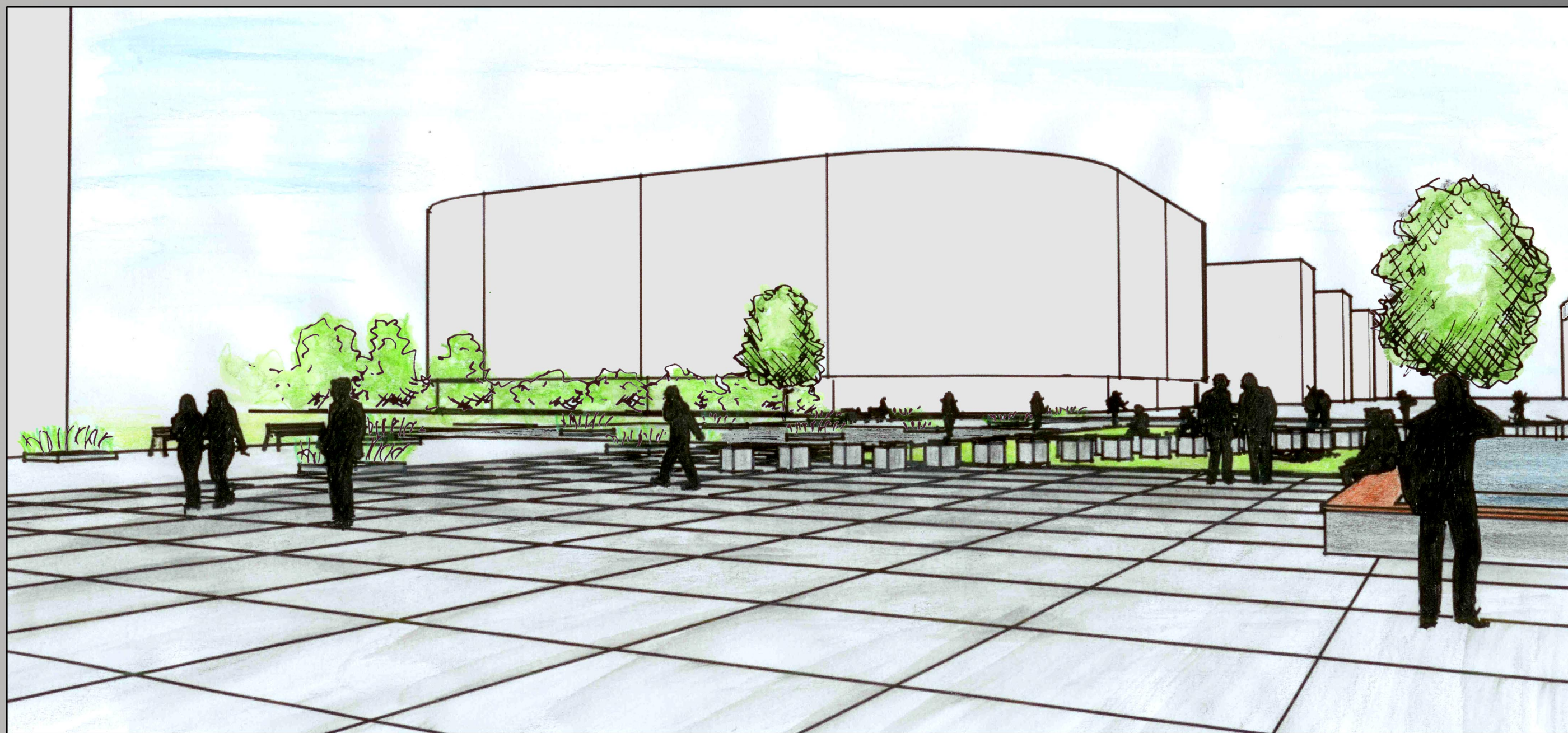
betonové krychle

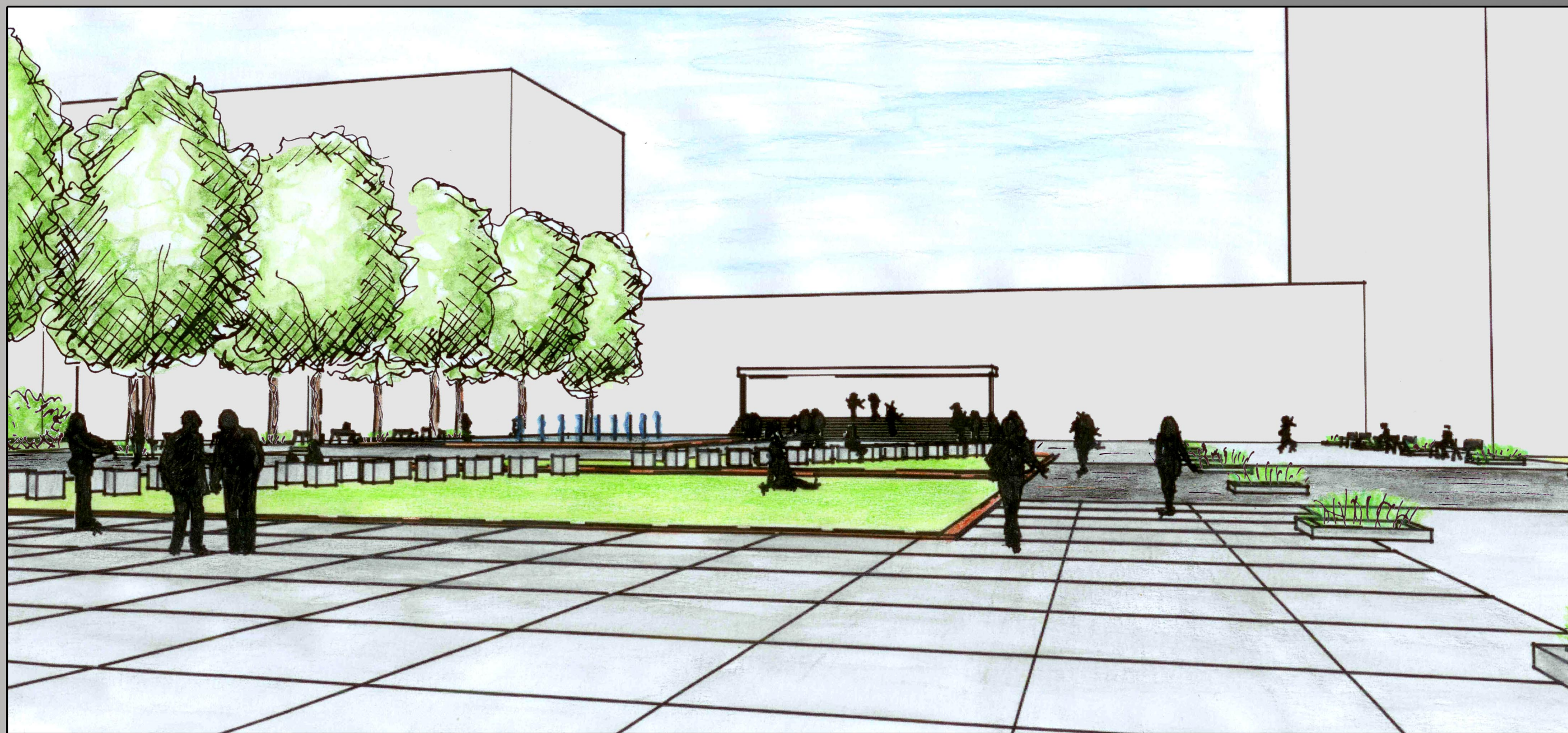
zdroje použitých fotografií: leštěný kamenný kvádr - vlastní fotografie, [poř 2009-10-09]; ocelové obruby výsadeb - Timm, 2007; ocelová plastika - <http://www.plowright.com.au>, [cit 2010-03-05]; dvouradá alej - Brookes, 2002; mobiliář - <http://www.acronymdesigns.com>, [cit 2009-06-08]; traviny - <http://signpostwebdesign.com>, [cit 2009-04-03]; betonové krychle - <http://www.gettyimages.com>, [cit 2010-03-04]

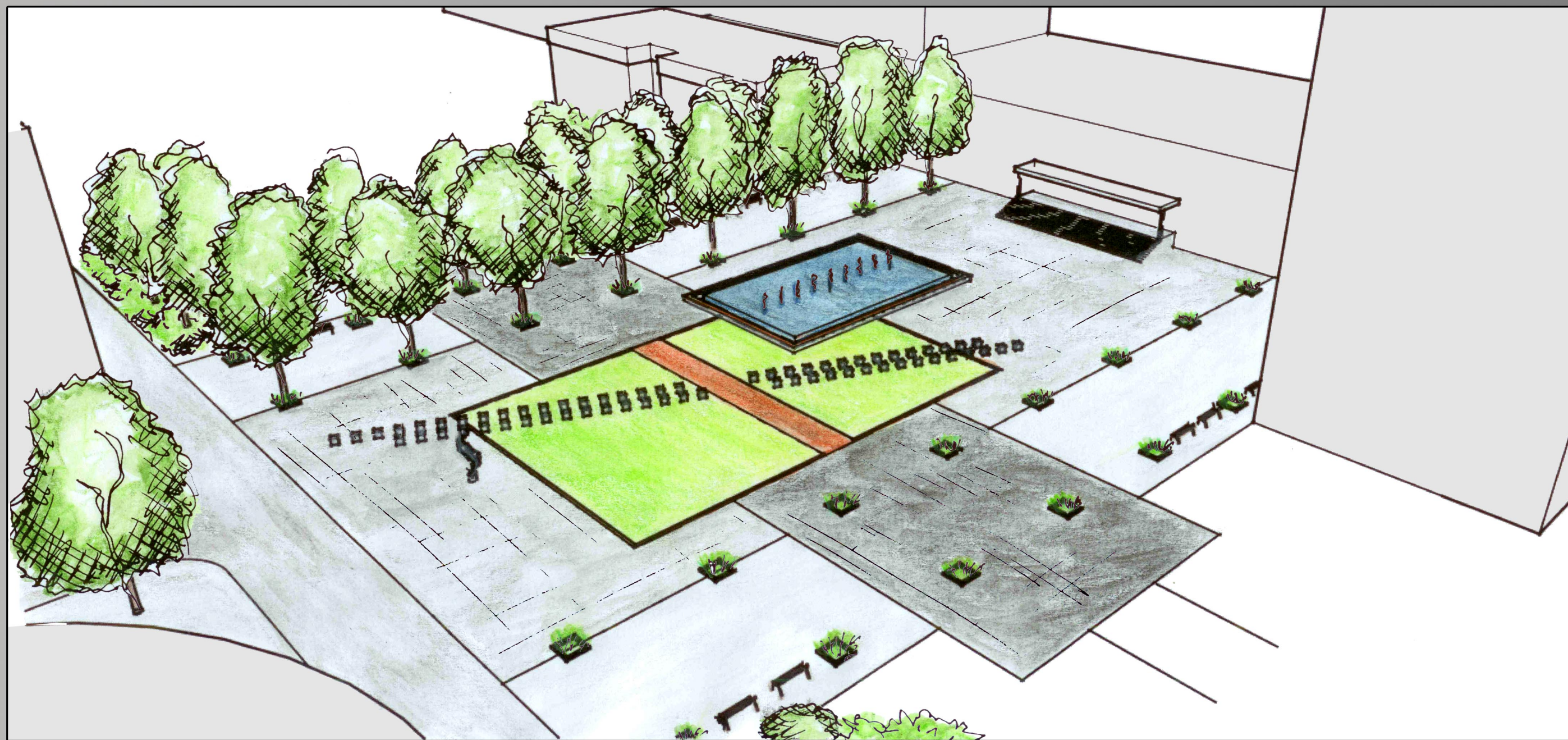

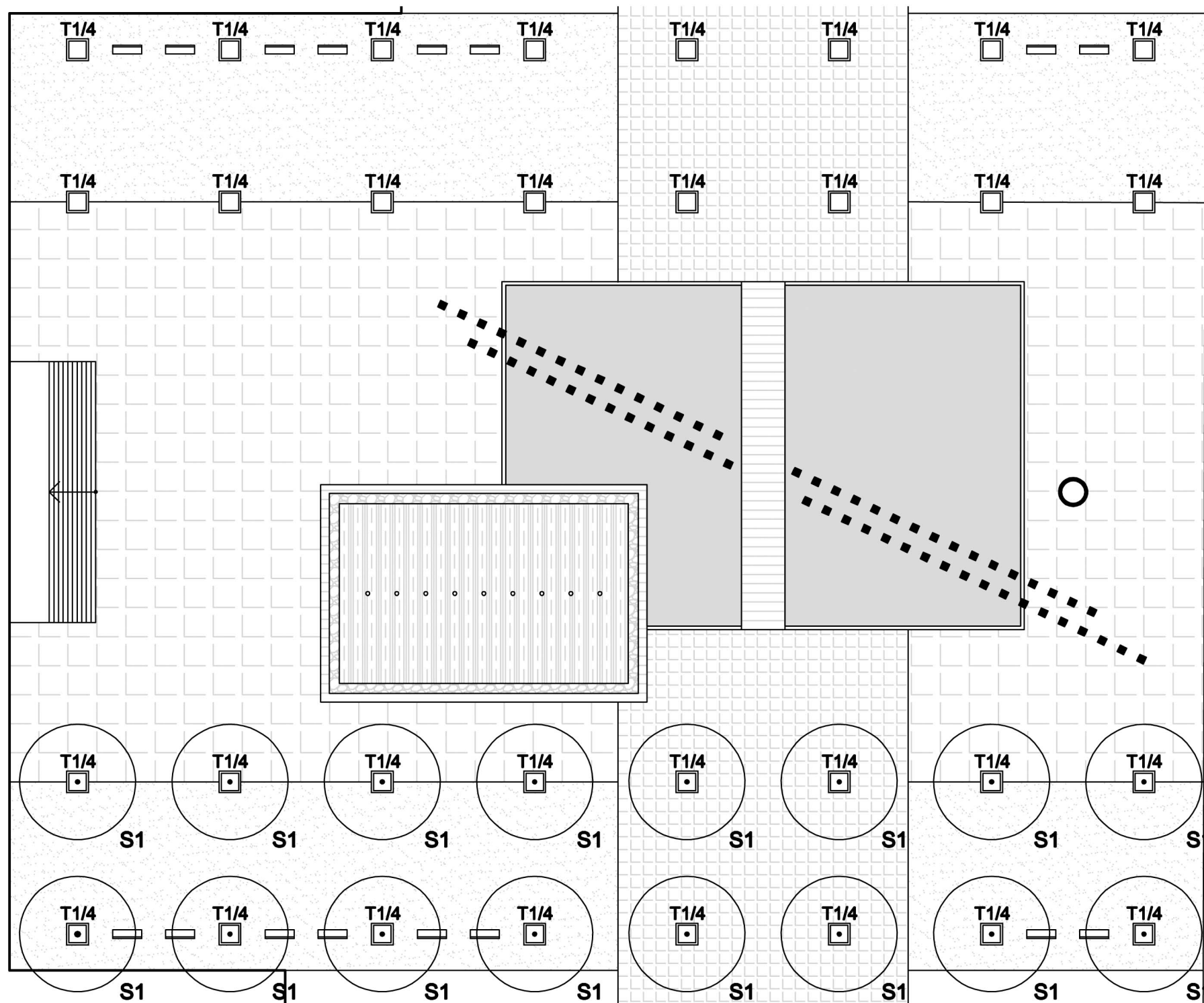

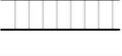

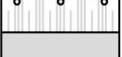

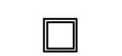

- MONOLITICKÝ BETON PŘÍR. BARVY
- TMAVĚ ŠEDÁ BETONOVÁ DLAŽBA
- ŠTĚRKOVÁ PLOCHA
- DŘEVĚNÁ CESTA
- OBLÁZKY
- FONTÁNA S VODNÍMI STŘIKY
- TRÁVNÍK
- OCELOVÁ PLASTIKA
- BETONOVÉ KRYCHLE
- LAVIČKA
- VÝSADBY S OCELOVOU OBRUBOU
- T5/7** POŘ. Č. ROSTLINY / POČET KS

STROMY

číslo položky	latinský název	český název	velikost	kontejner / zemní bal	počet ks	poznámka
S1	Acer platanoides 'Cleveland'	javor mléčný	ok 14-16	ZB	16	zapěstovat korunu ve výšce 2,5 m

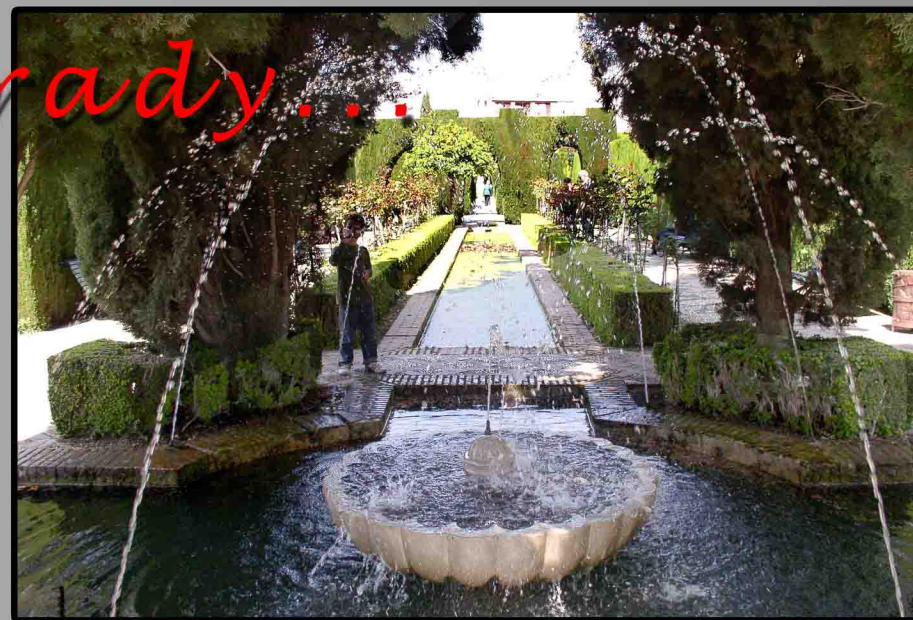
TRAVINY

číslo položky	latinský název	český název	velikost	kontejner / zemní bal	počet ks	poznámka
R1	Calamagrostis brachytricha	třtina krátkoosinná		K9	128	syn. Achnatherum brachytricha

Mauruské zahrady...

2006-05-21. Alhambra, Španělsko. Voda je zde použita v klidných velkých plochách. Uplatňuje se formálnost, která ovlivňuje pravidelný obdélníkový tvar bazénů, jejich rozmístění i umístění výsadeb rostlin.

2006-05-21. Alhambra, Španělsko. Linie vodního kanálku zdůrazňuje střední kompoziční osu. Použité rostliny a vodotrysky vytvářejí klenbu nad fontánou. Střížené rostliny kolem kanálů mají přísně geometrické tvary, jak je pro jihošpanělské zahrady typické.

2004-06-20. Alhambra, Španělsko. Klidná vodní hladina záměrně umožňuje zrcadlení přilehlého paláce. Tak je zdůrazněna samotná stavba. Použité tvary jsou opět pravidelné a formální.

Gotika...

2010-03-04. Kutná Hora. Na dekorativní kamenné kašně nalezneme pro gotiku typický lomený oblouk. Horní část kašny je zakončena charakteristickými fiály s křížovými kytkami. Ornamentiku zastupují shluky lilií.

Renesance...

2007-05-17. Siena, Itálie. Na výtvarném zpracování kašny Fonte Gaia je patrné navázání renesance na antiku. Je zde patrný řád a pravidelnost. Typicky je s vodním dílem použita sochařská výzdoba skulptur. Charakteristický je arkádový oblouk.

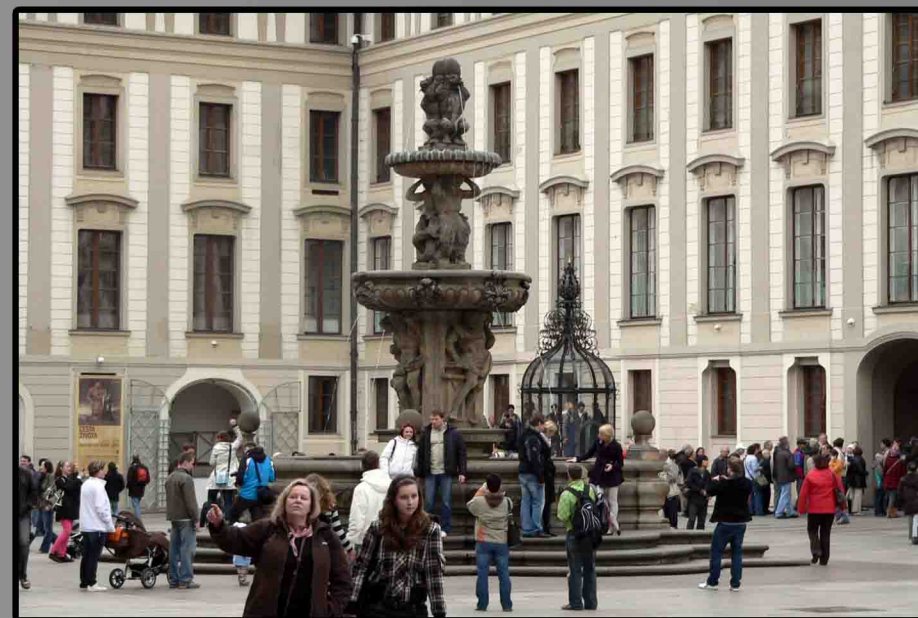
2009-10-25. Malé náměstí, Praha. Studna na Malém náměstí má renesanční mříž. Výtvarné zpracování je rytmičsky členité a bohatě zdobné, jak bylo obvyklé především v 16. století. Použitými materiály je kování a pozlacení některých detailů.

2005-05-19. Piazza di Navona, Řím, Itálie. Fontánu zdobí sochařská díla představující mytologické postavy, což je pro některá barokní díla typické. Používá se zde klidná vodní hladina i dynamická voda, která stéká do spodní úrovně tohoto vodního prvku a fontána je velmi působivá. Na opačném konci náměstí se nachází Berniniho Fontána čtyř řek.

2009-10-28. Náměstí U Svatého Jiří, Praha. Zbytek Carratiho pískovcové kašny u Pražského hradu zobrazuje hlavu lva, který patří k nejstarším symbolům českých králů a je často zobrazovaný právě v baroku. Patrné jsou zvlněné křivky a dekorativnost, která však původně byla bohatší.

2009-10-28. II. nádvoří Pražského hradu, Praha. Třístupňovou pískovcovou Kohlovu kašnu obsahují mytologické plastiky, jež představují římské antické bohy nesoucí mísu s tritony. Na ní stojí mísa se lvi a zeměkouli. Jedná se tedy o mytologický motiv. Kašna je bohatě zdobená typickými lvími hlavami, kartušemi a festony. Využívá se dynamické tekoucí vody.

2009-02-06. Olomouc. Herkulova kašna znázorňuje Herkula bojujícího s lernskou hydrou, jako jeden z charakteristických výjevů tohoto s oblibou vyobrazovaného bojovníka. V rukách drží kyj a štít s orlicí, symbolem Olomouce. K tomuto městu tedy neodmyslitelně patří. Půdorys je neklidný, zvlněný a pro baroko typický.

2006-10-19. Ledebská zahrada, Praha. Na fotografii je vidět bazén s nepravidelným barokním půdorysem a fontána v pozadí. Fontána opět znázorňuje motiv bojujícího Herkula s lernskou hydrou. Patrné je zde terasovité uspořádání typické pro italské baroko. Z barokních znaků je zastoupena například osovost a pravidelnost schodiště vedoucí až k iluzi.

2006-10-19. Vrtbovská zahrada, Praha. Zobrazena je spodní část zahrady, vytvořená ve stylu italského baroka. Jednoduchá kruhová fontána je doplněna náboženským motivem, puttem s drakem. Ornamentálnost doplňují pravidelně střížené keře s květinami.

autori fotografií: Bc. Kateřina Dlabalová

2005-10-28. Krumlov. Kaskádová fontána se nachází v zámecké zahradě. Fotografie zobrazuje sochy vodních božstev, často používaný barokní motiv. Voda je zde však použita pompézněji, využívá se přepadů mezi kaskádami a stříkající vody, proto tuto fontánu zařazují ke stylu francouzského baroka. Dekorace tvoří balustrády a vázy.

2008-05-11. Versailles, Francie. Ve Versailles je bohatě využíváno vody o nejrůznějších tvarech a velikostech, mezi vodní prvky patří vodotrysky, vodní stříky i mnohé hříčky. Velkorysý používání vody je patrné na první pohled.

2008-05-11. Versailles, Francie. Apolónova fontána se nachází ve spodní části zahrady. Vodní hladina je většinou klidná, ale občas ji zčeří vysoké vodotrysky. Dekorativnost zaručuje zlatá socha boha Apolóna s trojspřežím jako opakovaný mytologický motiv ve Versailles.

2008-05-11. Versailles, Francie. Grand canal, dlouhou vodní nádrž, nalezneme ve spodní části zahrady. Svým tvarem a umístěním zahradu prodloužuje a charakteristicky pro barokní období navazuje na krajinu.

2008-05-11. Versailles, Francie. Fontána Latone se nachází v horní části zahrady. Je velmi impozantní díky svému kaskádovitému ztvárnění a vodotryskům stříkajícím do všech stran. Na fotografii je viditelná prodloužená osa celé zahrady, která začíná fontánou Latone, pokračuje travnatou plochou, Apolónovou fontánou a Grand canal.

2008-05-11. Versailles, Francie. Jedna z postranních fontán znázorňuje titána nořícího se ze země. Fontána je dekorativní, dynamická, voda je užívána mnoha různými způsoby.

autori fotografií: Bc. Kateřina Dlabalová

Klasicismus...

2009-10-25. *Mariánské náměstí, Praha.* Pískovcová kašna se sochou dívky je alegorií Vltavy. Dívka drží dva tekoucí džbány, které představují prameny Vltavy. Ne náhodou připomíná dívka antickou sochu. Ostatní křivky jsou jednoduché, v detailu méně plastické, ale symetrické, jak je pro klasicismus charakteristické.

2009-10-25. *Uhelný trh, Praha.* Wimmerova kašna byla částečně nahrazena replikami, přesto si zachovala typické klasicistní znaky. Znárodnuje chlapce, jenž podává dívce vinný hrozen. Půdorys je pravidelný, oproti baroku strohý a málo dekorativní. Kolem sloupů se vine typický feston. V horní části se nachází labuť, ze které tryská voda a poté stéká dolů do nádrže.

Historismus...

2009-10-25. *Smetanovo nábřeží.* Krannerova kašna nápadně připomíná gotický sloh. Vznikla však v 19. století, a proto se jedná o novogotiku. Tvoří ji polygonální nádrž, z níž vystupuje vysoká stéla. Nachází se zde několik plastik. Mezi charakteristické gotické prvky patří kostrová konstrukce, lomený oblouk a žebrová klenba. Z ornamentiky jsou patrné fiály a křížové kytky.

autoři fotografií: Bc. Kateřina Dlabalová

2009-08-16. St Paul de Vence, Francie. Kamenná kašna je poměrně dekorativní. Svým vzhledem nádherně zapadá do kamenného města. Není příliš významným prvkem, což je v případě kašny správně. Přesto zde plní svou funkci a doplňuje ulice města.

2009-08-20. Stes Maries de la Mère, Francie. Kašnu tvoří pravidelné tvary a její ztvárnění je strohé. Do rančerského města Stes Maries de la Mère však nezapadá, a to ani barevně, ani vzhledově. S okolní zástavbou nemá žádnou spojitost a nenavazuje na ni.

2009-08-14. Castellanne, Francie. Jednoduchá kamenná kašna s nevzhlednými kovovými ústími a spornou chocholkou rostlin je krásným příkladem toho, že když se použijí materiály korespondující s architekturou města a kašna se vhodně umístí, může vytvořit tak malebnou atmosféru, že se malé nedostatky dají snadno přehlédnout.

2006-10-28. Frymburk. Klasicistní kašna typicky strohých tvarů získala postupem času nádhernou patinu. Vzrostlé listnaté stromy v parkově upravené návsi vytvářejí společně s kašnou velmi příjemnou atmosféru. A to i v pochmurném podzimním počasí.

2009-10-25. Nároží ulic Semenářská a Karlova, Praha. Přestože má tato kašna nedaleko Klementina jednoduché rozměry, je velmi zajímavá. Poměrně netradičně voda stoupá železnou trubkou, která je ornamentálně zakončena. Na pozadí strohých tvarů však vyniká okolní prostředí, které dojem z kašny naprosto ubíjí.

2006-12-09. Regensburg, Německo. Tato kamenná kašna má tvar lichoběžníku. Jeho stěny jsou obloženy nmoderními žulovými bloky. Ústí vody také nepůsobí přitažlivě. Takovéto ztvárnění kašny do historického centra města rozhodně nepatří.

autoři fotografií: Bc. Kateřina Dlabalová

2005-08-07. Helsinky, Finsko. Zajímavá fontána je doplněna plastikami lachtanů. Voda zde stříká různými směry a velmi tak osvěžuje okolní prostředí. Jak je vidět na fotografii, sezení v její blízkosti je příjemné.

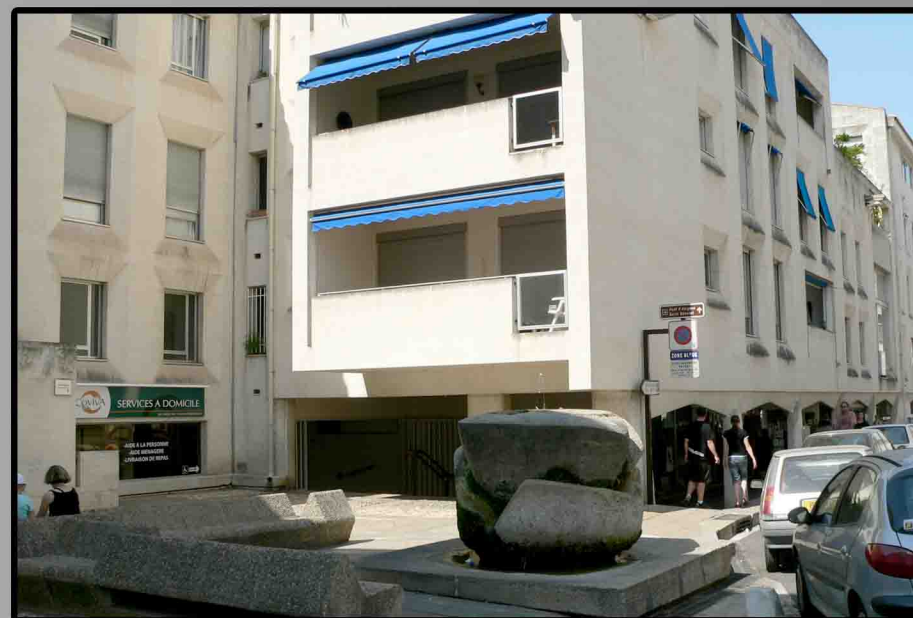
2006-10-14. Petřské náměstí, Praha. Tato fontána byla zbudována před několika lety. Její vzhled je na jednu stranu moderní, ale na druhou stranu výjimečně zapadá do prostoru náměstí. Barevně také harmonizuje s některými fasádami. Použití vody není okázalé, ale přesto zaujme. Působivé je i večerní nasvícení, takže je ztvárnění fontány velmi zdařilé.

2009-08-18. St. Tropez, Francie. Fontána je tvořena množstvím nepravidelně navržených mís, ze kterých voda stéká až na zem. Dominantní je především tato plastika, voda však přináší příjemné osvěžení. Plastika je ideálně vysoká a večerní spodní nasvícení vytváří místu ojedinelou atmosféru.

2005-08-30. Stockholm, Švédsko. Nízkou fontánu tvoří mísa ve tvaru mušle, kterou doplňuje malý svislý vodotrysk. Fontána tak působí decentně, což je na nábřeží, tedy v místě mnoha zajímavých výhledů, jistě správně.

2009-08-21. Avignon, Francie. Z této kamenné plastiky vyvěrá v horní části malý pramínek vody, jenž stéká po plastice dolů. Samo ztvárnění je netradiční a zajímavé, ale do moderního a městský působícího prostoru se nehodí. Jako inspirace je však tato fontána poučná.

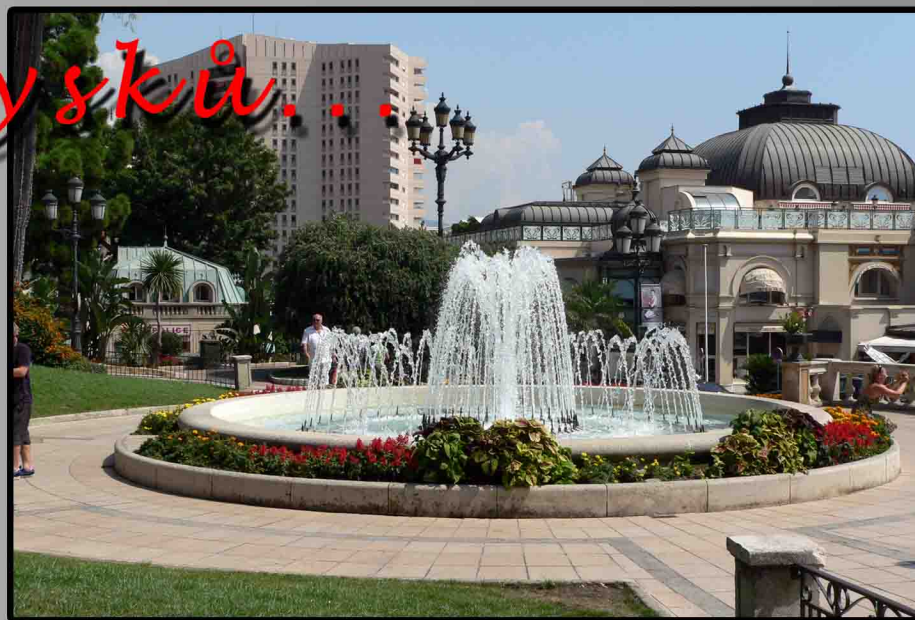
2009-10-11. Václavské náměstí, Praha. Impozantní kaskádovitá fontána se nachází v horní části náměstí, před Národním muzeem. I přes barevnou nejednotnost na budovu navazuje, stavbu nezastiňuje, ale podporuje ji. Problematické však zůstává samo Václavské náměstí a tedy i pohledy směrem na fontánu.

autoři fotografií: 1., 4. Věra Korbelářová; 2., 3., 5., 6. Bc. Kateřina Dlabalová

Tvary vodotrysků...

2006-10-14. Arbesovo náměstí, Praha. Vodotrysky jsou použity decentně a stříkají do malé výšky. Samotný bazén není příliš dekorativní, vyniká tedy celková plocha a prostor je otevřený. Takovýto tvar vodotrysku použijeme, pokud nechceme, aby byla fontána či bazén příliš výrazný.

2009-08-16. Monako. Vodotrysk je tvořen středními stříky do výšky cca 2,5 m, které obklopují nižší vodotrysky. Stříky jsou mírně nakloněny a proud není silný. Vyniká tak obloukovitý tvar jednotlivých pramenů. Vodní prvek je tak významný, ale není monumentální, z čehož vyplývá i jeho použití.

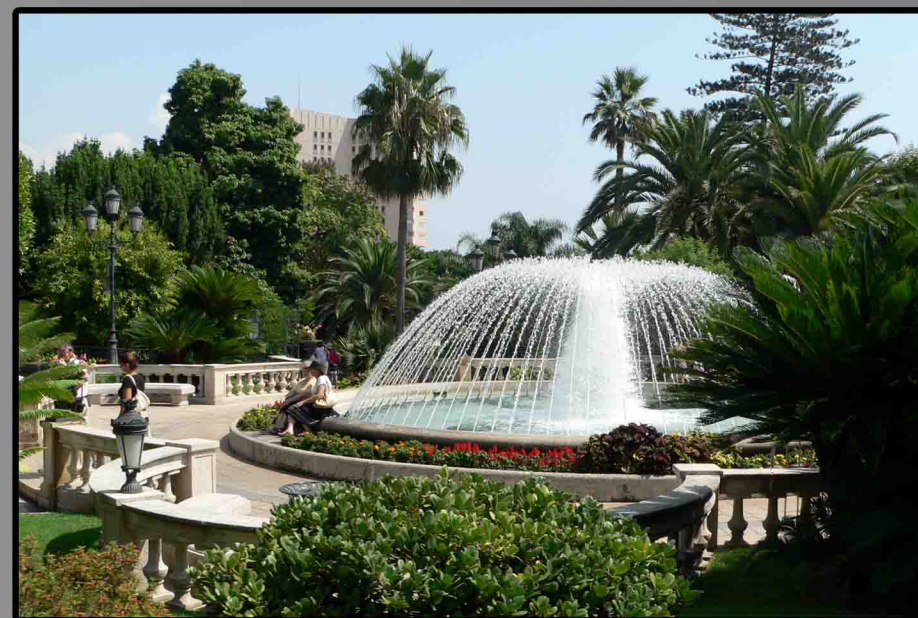
2006-10-14. Náměstí Kinských, Praha. Fontáně dominuje střední svislý proud vody, který prudce stoupá vzhůru. Tento střík okolo doplňují nižší vodotrysky. Voda tak působivě stříká do všech stran a je při tomto rozvržení stříků velmi dominantním prvkem prostoru. Tyto tvary vodotrysků jsou vhodné do velkých prostor s náležitým významem.

2009-08-14. Grenoble, Francie. Fontánu na kruhovém objezdu tvoří tři druhy stříků. Proud ve středu vystřikuje svisle vysoko vzhůru, střední svislé stříky kolem dokola jsou o polovinu nižší a krajní vodotrysky cca 0,5 m nad zemí vytvářejí oblouky. Fontána je tak velmi dekorativní a přitahuje pozornost z velké dálky. Prostor v její těsné blízkosti ji nepřehlčuje, ale nechává fontánu dominantní, do podobného místa tedy rozhodně patří.

2004-08-05. Budapešť, Maďarsko. Ze středu fontány tryská svislý proud vody. Při okrajích jsou dva druhy stříků, stříky směřující mírně do středu a stříky směřující šikmo od fontány. Voda je zachycena v mělké okolní nádrži. Fontána je velmi působivá a její ztvárnění umožňuje interaktivitu návštěvníků parku, kteří se v ní během horkých letních dnů mohou osvěžit. Vzhledem k velké možnosti interaktivity je tento tvar vodotrysků a celkové ztvárnění vhodné pouze tam, kde může být interaktivita lidí plně využita.

2009-08-16. Monako. Stříky jsou rozmístěny na okraji fontány. Jsou šikmo nasměrovány a nadimenzovány tak, aby se sbíhaly uprostřed a vznikla tak působivá polokoule. Vodní stříky navíc tryskají cca do 3 m výšky, takže je vodní prvek velmi dekorativní. Působí poněkud okázale, ale v okázale a symetricky řešeném prostředí může být vkusný.

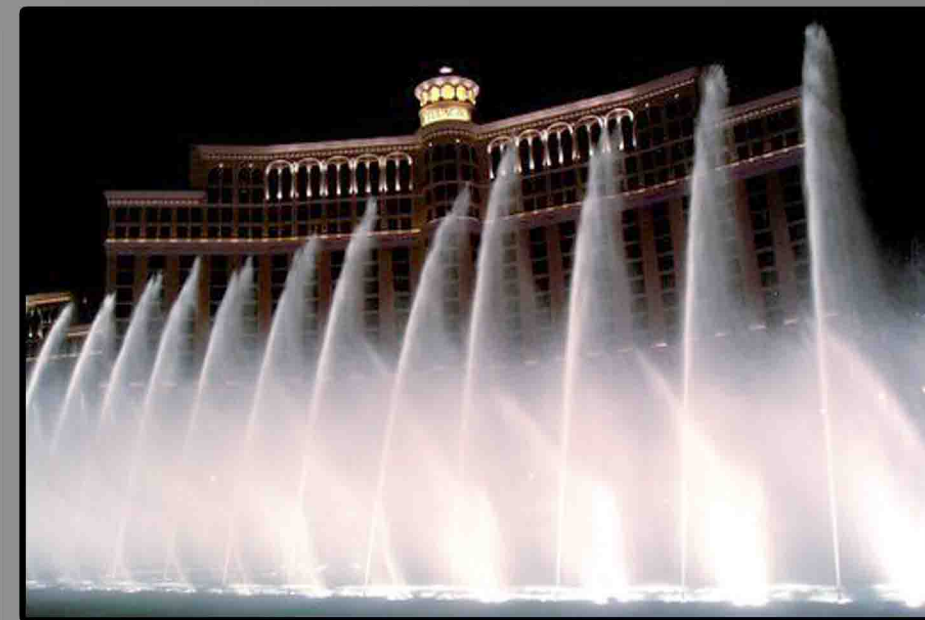
Vodní stříšky

2009-08-14. Digne, Francie. Na kruhovém objezdu v Digne jsou vodní stříšky jednoduše použity v linii, ve které se střídá vyšší proud s nižším. Takovéto použití vody může prodloužit a podpořit kompoziční osu, kterou mohou doplnit i pravidelné výsadby a cestní síť. V tomto případě však návaznost na kruhový objezd chybí a vodní stříšky působí vytržené z kontextu.

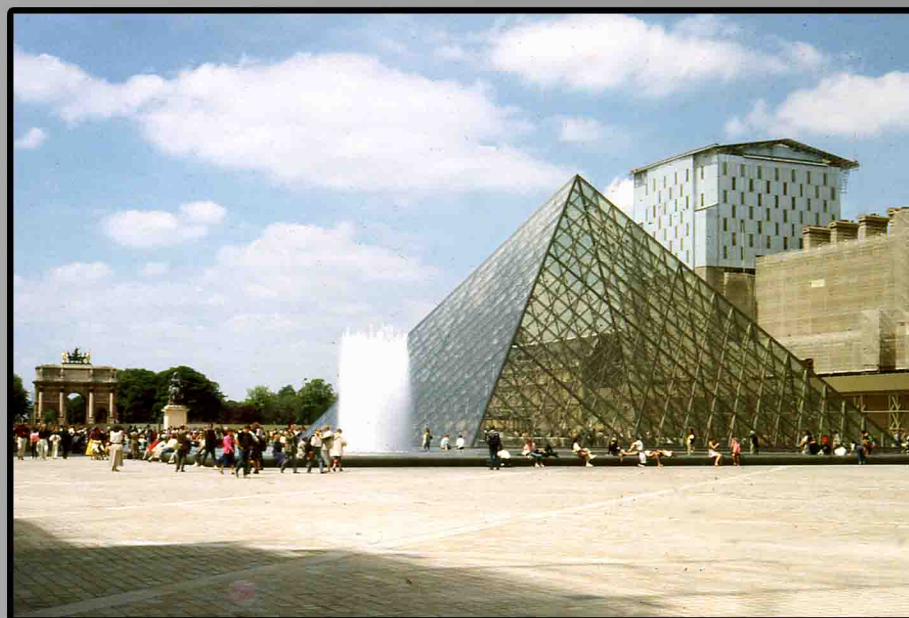
2004-08-18. Versailles, Francie. Vodní stříšky navazují na rozsáhlé vodní hladiny. Voda stříká do výšky 3 až 4 m a velké množství stříků zde vytváří naprosto ojedinělou atmosféru. Takovéto plošné a velkolepé pojetí se však dá použít pouze ojediněle.

2006-09-08. Las Vegas, USA. Vysoké vodní stříšky jsou umístěny v linii a mírně nakloněny k přilehlému hotelu Bellagio. Vytvářejí tak dojem přímé návaznosti na hotel a svou nesmírnou působivostí budovu vhodně doplňují. Pojetí je velkolepé a je tedy třeba, aby bylo použito u velkolepé stavby jako je tomu zde.

2009-10-09. U Práhonu, Praha. Linie těchto vodních stříků navazují na tvar kamenného kvádru, který je součástí fontány. Fontána nepřehlazuje architekturu okolní zástavby, přesto zde navozuje příjemnou atmosféru. Je tedy vidět, že ne vždy musí být vodní prvek dominantní, ale může nechat vyniknout například okolní budovy.

2004-08-17. Paříž, Francie. Vodní stříšky před skleněnou pyramidou Louvre tryskají do výšky cca 5 m. Jsou umístěné nahusto a vytvářejí tak jakýsi vodní kvádr. Tak v tomto případě zajímavě kontrastují s pyramidální stavbou. Mohou být tedy použity pouze v případě vhodného pozadí.

2006-09-09. Mariánské lázně. Jedná se o detail vodních trysek Zpívající fontány. Pramínky vody zde tryskají do všech směrů a samotné ústí trysek je velmi dekorativní. Vodní stříšky nejsou tedy působivé pouze z dálky, ale i vzhled detailů je důležitý.

autoři fotografií: 3. Věra Korbelářová, 1., 2., 4., 5., 6. Bc. Kateřina Dlabalová

2009-09-18. Americká ulice, Praha. Tato fontána hravě nakládá s vodou. Okolo ní jsou umístěny plastiky, ze kterých stříká proud vody do středu fontány, kde se nachází nádrž. Vodní pramínky vybízejí k interaktivitě a mohou být zajímavým osvěžením v letních dnech. Zároveň je fontána díky plastikám zajímavá i mimo sezónu.

2009-10-05. Quedlinburg, Německo. Tyto vodní hrátky využívají vodní trysky obdobně jako fontána v Americké ulici. Voda zde ale netryská do nádrže, nýbrž se tříští na vyvýšené ploché desce. Osvěžení prostředí je tak o to větší.

2009-09-12. Wernigerode, Německo. Fontána ve Wernigerode také hravě používá vodu. Netradiční plastikou protéká na vyvýšenou kruhovou plochu, kde se tříští a stříká do bezprostředního okolí. Je zde tak tedy možné se vodou osvěžit a stát přímo u ní. V málo frekventovaných částech města mohou být použity i takovéto vodní hrátky.

2006-10-28. Zwettl, Rakousko. Tyto vodní hrátky se skládají ze dvou odlišných fontán, z jejichž horších částí voda stéká do kanálků. Kanálky protkávají celé malé náměstí a voda se pak sbíhá v kruhovém vodním víru. Podobný zajímavý vodní prvek dokážeme u nás jen stěží najít, což je škoda vzhledem k jeho působivosti a variabilitě.

2006-10-28. Zwettl, Rakousko. Kruhový vodní vír, kam se voda sbíhá z přilehlých kanálků. Voda se zde velmi dynamicky točí a prvek je značně zajímavý. Tento princip je jednoduchý a jeho údržba není finančně náročná, proto určitě stojí za povšimnutí.

2006-06-08. Marktrewitz, Německo. Naprosto dokonale interaktivní vodní prvek nalezneme u koupací nádrže v Marktrewitzu. Vodní trysky se dají volně natáčet a stříkají tak do různé vzdálenosti. Je však třeba pečlivě zvážit jejich umístění, aby častým používáním či vandalstvím nedocházelo k jejich poničení.

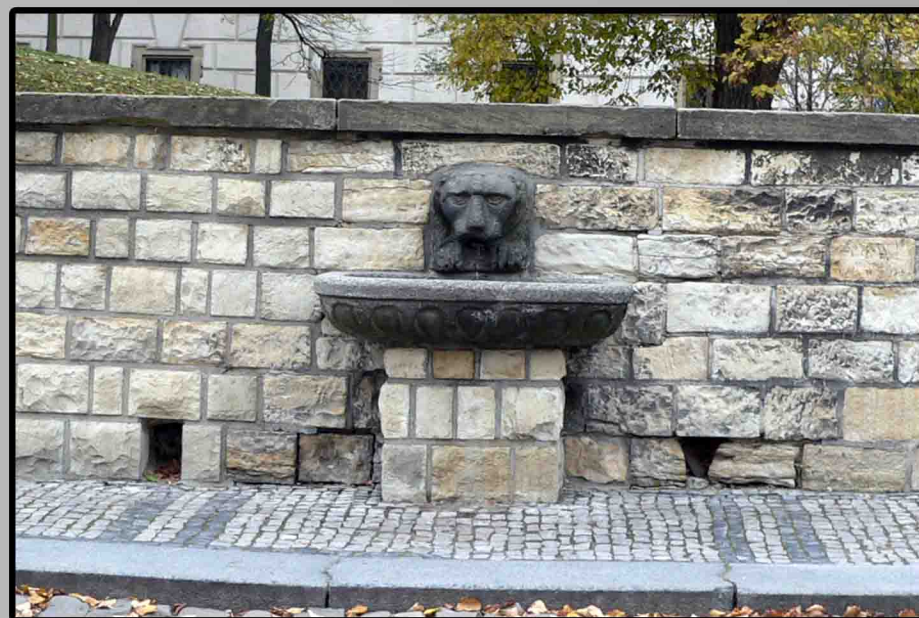
2008-08-02. Tetovo, Albánie. Pítka z leštěného mramoru vybízí k omytí rukou. Tento dojem vyvolává hygienicky působící leštěný kámen, jednoduchý koupelnový kohoutek i nádoba, do které voda teče, jelikož má charakter umyvadla. V Tetovu je zde z náboženských důvodů a slouží právě k omývání rukou. Pokud by měl vodní prvek jiný účel, do městského prostředí by naprosto nepatřil.

2009-08-13. Annecy, Francie. Kamenný vzhled pítka navazuje na kamennou zeď s chrličem. Toto ztvárnění vhodně koresponduje s architekturou centra města Annecy a jistě má i svůj historický původ. Do těsné blízkosti historických prvků města tedy historické vzezření pítka náleží.

2009-08-16. St Paul de Vence. Toto pítka materiálově i barevně navazuje na přilehlou zeď. Plastika dekoruje prostředí i když není pítka zrovna v provozu. Pouze přítomnost trubičky, jenž má plastika v puse, ji poněkud hyzdí.

2009-10-28. Loretánské náměstí, Praha. Z pítka znázorňujícího hlavu lva teče voda do kamenné mísy. Zděný podstavec je z totožného materiálu jako okolní zeď, takže pítka v prostoru zaniká a je ve zdi skryto. Takovéto nenápadné použití vodního prvku nemusí být na škodu, naopak působí malebně. Toto pítka je však vzhledem k výšce zdi umístěno velmi nízko a jeho používání je tak nepohodlné.

2009-10-25. Havelský trh, Praha. Žulové pítka s kovovou sprškou slouží na Havelském trhu především k omytí zakoupeného ovoce a zeleniny. Tomu je uzpůsobena i výška spršky. Tvar pítka je zajímavý a pítka na někoho může působit moderně, leštěný kámen je dnes již ale přežitkem.

2009-08-13. Annecy, Francie. V lázeňské části města Annecy nalezneme klasické pítka novodobých dějin, které můžeme vidět i v našich podmínkách. Toto pítka se kromě nejmodernějších čtvrtí hodí do každé části města. Není architektonicky významné, neublíží ani neurazí. V místech, kde nelze pítka nijak navázat na okolní architekturu, je vhodným řešením.

autori fotografií: 1. Věra Korbelářová, 2., 3., 4., 5., 6. Bc. Kateřina Dlabalová

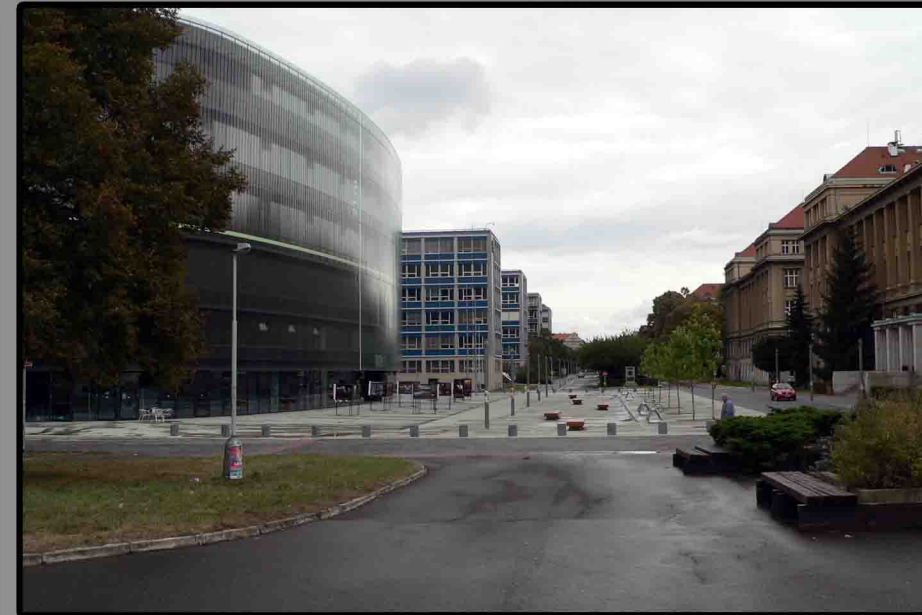
Ideová studie...

2010-03-02. V současné době je prostor před FS a FA ČVUT upravený, nicméně místo podlehu času a úprava postrádá vyšší koncepci. Prostor není reprezentativní a nevyhovuje zvýšenému provoznímu zatížení. Základní kompoziční osa řešeného prostoru je vymezena ulicí Technická. Na tuto osu navazuje nově vysazená alej listnatých stromů na jihozápadním prostranství před NTK v popředí fotografie a také stávající asfaltový povrch směřující ke vchodu do FS a FA ČVUT.

2010-03-02. Pochozí komunikace v ulici Technická jsou až k FS a FA ČVUT frekventované. Studenti zde nemají dostatek volného prostoru ke shromažďování, chybí příjemná místa k učením a trávení volných chvil mezi vyučujícími hodinami. Významné pohledy od FS a FA ČVUT směřují do Technické ulice a k NTK, jak je patrné z fotografie.

2009-10-11. Prostor před FS a FA ČVUT ovlivňuje nově zrekonstruované prostranství na jihozápad před NTK, jenž je na fotografii. Jedná se o velmi vzdušný prostor, kterému dominuje právě knihovna. Protiváhu jí tvoří čerstvě vysazená alej listnatých stromů. NTK patří k architektonicky významné zástavbě, protože působí velmi moderně a oživuje daný prostor.

2010-03-02. Pohled směřuje na vstup do FS a FA ČVUT. Většinu řešeného prostranství tvoří v současné době asfaltový povrch. Ten zaujímá prostor vymezený šířkou vstupního schodiště do fakult, samotným schodištěm a Thákurovou ulicí na jihovýchodě. Prostranství tedy tvoří pouze tento asfaltový povrch, travnaté plochy a roztroušené výsadby.

2009-10-11. Mezi problematické biotické prvky patří keřové výsadby lemující budovu FS a FA ČVUT, které postrádají koncepci a nepůsobí moderně ani zajímavě. Biotickým významným prvkem je vzrostlý listnatý strom v západním rohu této budovy. Tento strom konkuruje FS a FA ČVUT a dotváří na ní pohled od NTK.

2010-03-02. Všechny čtyři strany asfaltového kříže jsou zkráceny živelnými nebo již vyasfaltovanými komunikacemi, které se nacházejí cca 30 m od středu. Přítomnost živelných komunikací poukazuje na to, že je stávající koncepce řešení prostoru v mnoha ohledech problematická.

Ideová studie...

2009-10-11. Hlavním objektem k sezení a často i ležení studentů je vydlážděná plocha na severu, která je lemovaná vysokými schody, jež slouží právě jako sedadla. Tato betonová sedadla jsou v různých výškových úrovních a při stávajícím stavu působí neuspořádaným dojmem. Jedná se o abiotický problematický prvek. Přesto zde však má své uplatnění.

2009-10-11. Na středové ose hlavní asfaltové komunikace se nacházejí čtyři vyvýšené záhony z betonu a ze dřeva, jejichž součástí jsou zdevastované dřevěné lavičky. Patří mezi abiotické problematické prvky a přítomné výsadby jehličnatých keřů mezi biotické problematické prvky.

2010-03-02. Podél asfaltové komunikace směřující k FS a FA ČVUT nalezneme zdevastovanou, cca 1 m vysokou, kamennou plastiku, další problematický abiotický prvek. I tato plastika kupodivu občas slouží jako lavička.

2010-03-02. Na jihovýchod od plastiky nalezneme tři různě velké záhony o různých výškových úrovních. Obruba je tvořena z betonových palisád. Obdobný princip zarámování výsadby je použit také podél ulice Park I. Gándhiové. Obě patří mezi problematické abiotické prvky.

2010-03-02. Použité prvky mobiliáře jsou zastaralé a většinou zdevastované. Samostatné lavičky nalezneme v severnější části prostoru při stranách asfaltového povrchu. Jsou vyrobeny ze dřeva a jejich současný stav je o trochu lepší než u laviček kolem vyvýšených záhonů, přesto se nejedná o mobiliář, který by zde mohl být v budoucnu uplatněn.

2009-10-11. Povrch před NTK, se kterým pracuje také Zahradně architektonické řešení, je tvořen monolitickým betonem přírodní barvy s dilatačními spárami po cca 2,5 x 3 m a tmavě šedou betonovou dlažbou o formátu 15 x 15 cm. Prostor tříští pouze nízké kovové lavičky s dřevěným sedákem. Celé prostranství působí moderně, koncepce je zdánlivě jednoduchá, ale o to více výstižná.